

ZASTUPANJE SLUČAJEVA
DISKRIMINACIJE PO OSNOVU
SEKSUALNE ORJENTACIJE
U CRNOJ GORI:
OD NAČELA DO PRAKSE

MARIJANA LAKOVIĆ
ALEKSANDAR SAŠA ZEKOVIĆ

ILGA
EUROPE
Equality for lesbian, gay, bisexual,
trans and intersex people
in Europe

lgbt
forum

Autori

Marijana Laković, Aleksandar Saša Zeković

**ZASTUPANJE SLUČAJEVA DISKRIMINACIJE PO OSNOVU SEKSUALNE
ORJENTACIJE U CRNOJ GORI: OD PRINCIPA DO PRAKSE**
**STRATEGIC LITIGATION ON SEXUAL ORIENTATION DISCRIMINATION
IN MONTENEGRO: FROM PRINCIPLES TO PRACTICE**

Izdavači

LGBT Forum Progres

www.lgbtprogres.me

ILGA Europe

www.ilga-europe.org

Biblioteka:

Zaštita LGBT prava u praksi

Urednik

Stevan Milivojević

Tehnički urednik

Danilo Rakočević

Štampa

Golbi - Podgorica

Tiraž

1000

Analiza je publikovana u sklopu projekta čiji je pokrovitelj “ILGA Europe”
a realizator “LGBT Forum Progres”.

Stavovi iznijeti u analizi ne održavaju nužno, kolektivno ili pojedinačno, i
stavove izdavača

This publication was supported by
ILGA-Europe Strategic Litigation Programme

Marijana Laković
Aleksandar Saša Zeković

**ZASTUPANJE SLUČAJEVA
DISKRIMINACIJE PO OSNOVU
SEKSUALNE ORJENTACIJE
U CRNOJ GORI:
OD PRINCIPA DO PRAKSE**

Podgorica

Izrazi zahvalnosti

“LGBT Forum Progres”, kroz dobro razvijenu institucionalnu saradnju koja uključuje i nesebičnu pomoć nadležnim organima, preduzima značajne napore da što veći broj slučajeva diskriminacije, po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, učini primjerima dobre prakse kako bi se crnogorska LGBT zajednica dodatno podstakla i ohrabrila na sudsku zaštitu svojih prava a svi mogući potencijalni nasilnici obeshrabrili od diskriminatornog činjenja usljed pravovremene i efikasne primjene domaćih zakona.

“LGBT Forum Progres” pruža konkretnu pomoć, instrukcije i savjete u vezi sa preduzimanjem svih potrebnih radnji i koraka u procesuiranju slučajeva govora mržnje, nasilja ili diskriminacije LGBT osoba. Formirani su i specijalizovani timovi, unutar “LGBT Foruma Progres”, zaduženi da prate govor mržnje na Internetu i u medijima a koji su svakodnevno na usluzi i LGBT zajednici. Sa crnogorskom policijom je zaključen, sveobuhvatan, i veoma praktičan i koristan, Sporazum o razumijevanju i saradnji. On podrazumijeva organizovanje međusobnih obuka, jačanje kapaciteta, izgradnju povjerenja i postepeno promovisanje policijskih oficira specijalizovanih za rad sa LGBT zajednicom, razmjenu informacija i pružanje praktične pomoći u kvalitetnom procesuiranju nasilja nad LGBT osobama kao i za bolju komunikaciju policije sa članovima LGBT zajednice uz brzo prevazilaženja propusta, izazova i problema.

Svi javni istupi “LGBT Foruma Progres”, organizacija različitih aktivnosti, posebno neposredni kontakti, radionice i tematski sastanci sa LGBT zajednicom, koriste se za promovisanje pravne pomoći i osnaživanje članova/ica zajednice da prijavljuju nepravde prema njima i kako bi što veći broj njih dobio sudski epilog. Uz dobru sudsku zaštitu i praksu, “LGBT Forum Progres” čini sve u svojoj moći kako bi dugoročno popravili i stvorili bolje uslove za ravnopravan i bezbjedan život svih LGBT osoba u Crnoj Gori. To je u krajnjem i vodeći smisao osnivanja i djelovanja “LGBT Foruma Progres”, prve vidljive i transparentne LGBT grupe u našoj zemlji.

Svi ovi naponi posebno imaju smisla, od septembra 2012., od kada je Ambasada Sjedinjenih američkih država (SAD) u Podgorici podržala program pravne pomoći na čemu Vladi i narodu SAD zahvaljujemo i ovom prilikom. To je pomoglo da prema zajednici obezbjeđujemo, svakodnevno, besplatni pravni servis. Efekti ovog projekta već su vidljivi kroz povećano procesuiranje nasilja, mržnje i diskriminacije u odnosu na raniji period.

Za nepune dvije godine od početka svog transparentnog djelovanja čini se da

je NVO “LGBT Forum Progres” pokazala priličnu kondiciju ali i strpljenje za institucionalna sazrijevanja, na svim nivoima, kreiranje i konsolidaciju odgovarajuće profesionalne obaveze i političke volje, ali i za implementaciju međunarodnih standarda i prakse kada je riječ o garantovanju i zaštiti ljudskih prava LGBT osoba.

Prilika je da se naročito zahvalimo “ILGA Europe” što je i kroz ovaj projekat promovisala partnerstvo sa lokalnom LGBT grupom i nastavila sa realizacijom svoje vizije koja podrazumijeva toleranciju i prihvaćenost za sve LGBT osobe u Evropi. Zahvaljući “ILGA Europe” pokrenut je, i u Crnoj Gori, proces strateškog parničenja koji će pomoći snaženje samopouzdanja i povjerenja kod članova/ica LGBT zajednice da štite svoje dostojanstvo i prijavljuju kršenje ljudskih prava.

Studija zapaža odgovoran, dobronamjieran i konstruktivan pristup NVO “LGBT Forum Progres” prema državnim institucijama u različitim, često i veoma osjetljivim, situacijama. Naša NVO posebno je bila vođena potrebom da se po svaku cijenu zaštite ljudska prava članova/ica LGBT zajednice i riješi svaki konkretni problem, sačuvaju i nastave uspostavljeni institucionalni komunikacioni kanali i povjerenje, preventivno djeluje na buduću primjenu službenih ovlašćenja, LGBT zajednica ohrabri da ne ignoriše sopstvenu diskriminaciju i kršenje osnovnih prava i sloboda te da se, na duže staze, život svih LGBT osoba u zemlji učini dostojanstvenim i sigurnim. Zato i možemo reći, s punom odgovornošću, da gotovo svaki predstavljeni slučaj ima karakter i epitet “strateškog parničenja” jer je u funkciji dosljedne implementacije i poboljšanja zakona, poboljšanja sudske i ukupne institucionalne prakse zaštite od diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije i konačno ohrabriranja LGBT zajednice da još vidljivije ustane u zaštiti svojih prava i sloboda.

Zbog svega iznijetog posebno se zahvaljujemo i autorima studije, Marijani Maji Laković i Aleksandru Saši Zekoviću, stručnjacima iz oblasti ljudskih prava, prema kojima domaća LGBT zajednica gaji prilično povjerenje.

Zdravko Cimbalević,

“LGBT Forum Progres”, izvršni direktor

Expressions of gratitude

“LGBT Forum Progress,” through well-developed institutional cooperation which includes generous help of the authorities, undertakes significant efforts to make as many cases of discrimination based on sexual orientation and gender identity, examples of good practice in order to Montenegrin LGBT community becomes additionally encouraged to the use of the court protection of their rights and all possible potential abusers become discouraged from discriminatory acts due to the timely and effective implementation of domestic laws.

“LGBT Forum Progress” provides concrete assistance, guidance and advice in relation with the taking of all necessary actions and steps in processing of hate speech, violence or discrimination against LGBT people. Specialized team within the “LGBT Forum Progress” has been formed and assigned to monitor hate speech on the Internet and in the media, and this team is at the daily service to the LGBT community. Comprehensive, very practical and useful, agreement on cooperation and understanding has been signed with the Montenegrin police. It implies the organization of mutual trainings, capacity building, building of the trust and gradually promoting police officers specialized in working with the LGBT community. Other implications of this agreement also include sharing information and providing practical assistance in the high-quality prosecution of violence against LGBT people as well as better communication of the Police with members of the LGBT community by quickly overcoming gaps, challenges and problems.

All public statements of the “LGBT Forum Progress” ,organization of the various activities, especially direct contacts, workshops and thematic meetings with the LGBT community, are used to promote legal aid and empower community members to report the injustice committed against them and to provide court epilogue for as many of cases possible. With good practice and judicial protection, “LGBT Forum Progress” does everything in its power to improve and create better conditions for an equal and secure life of all LGBT people in Montenegro. This is the final and main goal of the establishment and functioning of the “LGBT Forum Progress,” the first visible and transparent LGBT group in our country.

All these efforts are particularly meaningful, since September 2012., when the embassy of the United States (U.S.) in Podgorica supported legal aid program, on which occasion we express the gratitude to the U.S. government

and to its people. This support has been of great help in our provision of the free legal services for the LGBT community on a daily basis. The effects of this project are already visible through increased prosecution of violence, hatred and discrimination in comparison to the previous period.

In less than two years from the beginning of its transparent activities it seems that the

NGO “LGBT Forum Progress” has showed considerable stamina but also patience for the institutional maturation at all levels. Furthermore it showed stamina for creating and consolidating right kind of professional commitments and political will, but also for the implementation of international standards and practices when it comes to guaranteeing and protecting human rights of the LGBT people.

This is an opportunity to especially thank “ILGA-Europe” which trough this project promoted a partnership with the local LGBT group, and continued to implement its vision, which is creating tolerance and acceptance of LGBT people in all of Europe. Thanks to “ILGA-Europe” Montenegro also launched strategic litigation process that will help strengthening the confidence and trust of members of the LGBT community to protect their dignity and to report violations of human rights.

The study notes a responsible, well-intentioned and constructive approach of the NGO “LGBT Forum Progress” towards government institutions in different, often very sensitive, situations. Our NGO was particularly driven by the need to, at all costs, protect the human rights of the LGBT community and to solve any particular problem. Furthermore, to preserve and continue the established institutional channels of communication and trust, to preventively act on the future use of official authority, to encourage the LGBT community not to ignore its own discrimination and violation of fundamental rights and to make lives of the LGBT people in Montenegro dignified and safe.

That’s why we can say with full responsibility that almost every case has a character and the attribute of the “strategic litigation” because it has a function of consistent implementation and improvement of the laws, improvement of the judicial and the overall institutional practices of protection against discrimination based on sexual orientation and finally to encourage the LGBT community to stand up in the protection of their rights and freedoms.

Due to the aforementioned we would especially like to thank the authors

of the study, Maja Marijana Lakovic and Sasa Aleksandar Zekovic, experts in the field of human rights. The authors enjoy a great deal of the LGBT community's trust.

Uvod

LGBT osobe čine marginalizovanu grupu, čija prava su u Crnoj Gori, ako bi se posmatralo sa aspekta legistlative, relativno dobro zaštićena. Realnost je, ipak, dosta drugačija i to na štetu samih LGBT osoba. Kako tumačiti ovakav raskorak, pitanje je koje traži odgovor zasnovan na pažljivoj analizi ukupne antidiskriminatorne politike i prakse. Naime, stanje legistlative iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, pa i prava i sloboda LGBT osoba ovakvo kakvo je, posljedica je kako političke volje tako i pritiska organizacija civilnog društva i međunarodnog faktora. Otuda je ona u velikoj mjeri bazirana na onome što predstavlja standarde savremene civilizacije. Naravno, međunarodni faktor, uz domaće civilno društvo i instituciju Zaštinika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, pokušava da obezbijedi i adekvatno kvalitetnu primjenu ove legistrative. Ipak, to je mnogo zahtjevniji poduhvat koji u društvima, kakvo je bez sumnje crnogorsko, u kojima još dosta dolaze do izražaja tradicionalističke vrijednosti, vrlo sporo daje rezultate. To je problem Crne Gore, koji zahtijeva ulaganje značajnih napora. Uz brojne izazove Crna Gora to i čini, o čemu svjedoči formiranje brojnih institucija, koje imaju obaveze da rade na suzbijanju diskriminacije, odnosno na zaštiti ljudskih prava i sloboda građana Crne Gore, kao i djelovanje brojnih nevladinih organizacija (NVO), koje promovišu vrijednosti zaštite ljudskih prava i sloboda i doprinose procesu unaprijeđenja tih vrijednosti. Da li pomenute institucije na zadovoljavajući način obavljaju svoje zadatke i da li je djelovanje NVO u granicama mogućeg, pitanja su na koja autori ove publikacije traže odgovore da bi ih ponudili stručnoj i drugoj javnosti Crne Gore.

NVO "LGBT Forum Progres" vidljivo se legitimisala, pred crnogorskim pravosudnim sistemom, u zastupanju pravnih i socijalnih promjena za LGBT zajednicu kroz brojne slučajeve i kroz proces javnog zastupanja u cilju bolje i dosljedne implementacije antidiskriminacionog zakonodavstva.

Većina slučajeva, koji su prijavljeni policiji ili se nalaze pred sudskim i prekršajnim organima, inicirana je i zastupa ih ova NVO. Za relativno kratko vrijeme, pred policiju, sudskim i prekršajnim organima, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjetom za građansku kontrolu rada policije, iznijet je značajan broj slučajeva nasilja i diskriminacije nad osobama koje pripadaju LGBT zajednici kao i primjere govora mržnje, prema njima, u medijima ili na Internetu.

Gotovo svi slučajevi, iznijeti pred različitim nacionalnim institucijama,

predstavljaju indikator odnosa i kvaliteta nacionalne antidiskriminacione politike i pravosudnog sistema prema zaštiti osoba iz LGBT zajednice. Slučajevi, detaljno predstavljeni u studiji, zapravo predstavljaju ogledalo i suštinu crnogorske antidiskriminacione prakse, na polju prava pripadnika/ca LGBT zajednice, u posljednje dvije godine (2010-2012) pa smo i zato uvjereni da ova publikacija ima i određeni istorijski ali i budući komparativni značaj.

Razvoj institucionalne zaštite ljudskih prava LGBT osoba u budućnosti neminovno će se upoređivati sa ovim početnim godinama i iskustvima i sa periodom kada se crnogorsko društvo učilo toleranciji i pripremalo za potpuno prihvatanje različitosti po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta a crnogorska LGBT zajednica stasavala i dobijala svoje prve snažne organizacije, kulturološke i socijalne karakteristike.

Značaj više desetina slučajeva koji su, u zadnje dvije godine, iznijeti pred izvršnom i sudskom vlašću, ali i pred institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjetom za građansku kontrolu rada policije, leži u tome što su njima zapravo, kada je riječ o LGBT populaciji, posebnoj socijalnoj grupi koja se u Crnoj Gori suočava sa brojnim izazovima i izraženom homofobijom, stavljena u funkciju određena zakonska rješenja koja nikada ranije nijesu testirana u sudskoj ili administrativnoj praksi.

Brojni profesionalci u policiji, sudskim i prekršajnim organima, i drugim oblicima institucionalne zaštite ljudskih prava, ranije nijesu imali priliku da rade, primjenjuju svoja ovlašćenja i odlučuju o predmetima koji su vezani za LGBT osobe i zaštitu njihovog dostojanstva i ostalih ljudskih prava.

Crnogorski Zakon o zabrani diskriminacije počeo je da se primjenjuje u ukupnoj domaćoj praksi upravo kroz tužbu podnijetu zbog diskriminacije na temelju seksualne orijentacije.

Pisanje i podnošenje prve tužbe zbog diskriminacije, za stručnjake koji su pomagali ili zastupali taj slučaj, bila je dobra prilika da se uoče određene slabosti tog Zakona, i pristupi, njegovom, postepenom, unaprijeđenju. Zakon o zabrani diskriminacije prepoznao je instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsman) u centralni nacionalni institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije. Iskustva neminovno govore da treba poboljšati sudsku zaštitu od diskriminacije i to je nešto na čemu će izvršna i zakonodavna vlast nadamo se raditi ali i sarađivati, tim povodom, sa organizacijama civilnog društva i Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore koji prate diskriminaciju, kao materiju, svakodnevno i na terenu, i u

neposrednom su kontaktu s osobama koje se nose sa teškoćama diskriminacije, po bilo kojem osnovu.

Vrhovni sud Crne Gore, Vlada Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Savjet za građansku kontrolu rada policije, NVO i međunarodne agencije i organizacije koje djeluju u Crnoj Gori uložili su značajne i vidljive napore za uspostavljanje i razvijanje međusobne komunikacije i saradnje. Tako su, na odgovoran i profesionalan način, identifikovane potrebe, izazovi, nedostaci, ali i slabe tačke u institucionalnoj zaštiti od diskriminacije svih osjetljivih grupa. To je dalje dovelo do realizacije brojnih stručnih obuka i usavršavanja, kreiranja odgovarajuće naučne i praktične literature za predmetnu oblast, do izgradnje kapaciteta i kompetentnosti, institucionalizovanja međusobne saradnje i konačno do bolje interpretacije i primjene antidiskriminacionog zakonodavstva.

Uvjereni smo da studija ima višestruku funkciju: da objektivno predstavi poštovanje i zaštitu ljudskih prava LGBT zajednice u Crnoj Gori, da edukuje nosioce/teljke pravosudnih funkcija, policijske službenike/ce i druge profesionalce/ke u crnogorskom sistemu, pomogne nacionalnu borbu protiv homofobije i transfobije, napore na polju obrazovanja, a članovima/icama LGBT zajednice pošalje jasnu poruku da je zaštita njihovih prava moguća, sve kvalitetnija i realnija i da je trebaju intenzivnije koristiti.

Posebno bi studija mogla biti od koristi za uspostavljanje ujednačene prakse, kako sudske tako i područnih organa za prekršaje.

Marijana Laković

Aleksandar Saša Zeković

Prekršajni postupak protiv V.R. iz Podgorice

Zdravko Cimbalević iz Podgorice podnio je prijavu policiji protiv **V.R.** iz Podgorice zato što ga je, prema navodima iz prijave, dana 12. novembra 2010. godine, ispred zgrade u kojoj je živio, maltretirao i vrijeđao zbog njegove seksualne orijentacije. Cimbalević je prijavu podnio policiji dana 13. novembra 2011. godine dok je Uprava policije zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, broj 448/10, podnijela 16. novembra 2010. godine, zbog prekršaja iz čl.7. st.2. Zakona o javnom redu i miru.

Nakon održanog javnog pretresa, Područni organ za prekršaje Podgorica, sudija **B.R.**, donio je i objavio rješenje da je okrivljeni **V.R.** (1960), nastanjen u Podgorici, zapošljen u AD „Inpek“, kriv što se navedenog dana na javnom mjestu, u ulici Cvijetna u Podgorici, ponašao naročito drsko u odnosu na Zdravka Cimbalevića, tako što mu je nakon kraće prepirke u vezi psa, kazao „Mrš odatle, jebem ti majku pedersku“, pri tom ga gurajući rukama u predjelu grudi do zgrade u kojoj živi u istoj ulici, nakon čega je pokazujući u pravcu iste zgrade kazao komšijama „Znate li vi kakve pederčine žive ovde“, čime je učinio prekršaj iz čl.7.st.2. Zakona o javnom redu i miru. **V.R.** je kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 400 eura.

U dokaznom postupku sudija je u svojstvu svjedoka saslušao oštećenog Cimbalević Zdravka kao i svjedoke, izveo radnju suočenja okrivljenog i oštećenog te izvršio uvid u izvod o pravosnažnom kažnjavanju u prekršajnom postupku na ime okrivljenog.

Sudija je utvrdio da su se u radnji okrivljenog stekla sva bitna obilježja prekršaja iz čl.7.st.2. Zakona od javnom redu i miru. Okrivljeni je, stoji u obrazloženju rješenja od 29.12.2010. godine, u svojoj odbrani u jednom dijelu potvrdio navode iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno priznao da je oštećenom Cimbaleviću spornom prilikom kazao „Mrš odatle, jebem ti majku pedersku“ dok je osporio da ga je gurao rukama. Ovakvu njegovu odbranu sudija nije prihvatio ocjenivši je kao neuvjerljivu i sračunatu na ublažavanje, odnosno izbjegavanje prekršajne odgovornosti, jer je istu u dijelu u kojoj osporava izvršenje prekršaja u potpunosti demantovao prije svega jasan, tačan i ubjedljiv iskaz svjedoka – oštećenog, a kojem je kao takvom ovaj Organ poklonio punu vjeru. Takođe ovakvu svoju ocjenu sudija je u bitnom potkrijepio i dokazao provedenim saslušanjem svjedoka te konačno radnjom provedenom suočenjem okrivljenog i oštećenog, za vrijeme koje okrivljeni nije ostao dosljedan svojoj odbrani u kojoj je izjavio da nije

gurao Cimaljević Zdravka, s obzirom da je kod suočenja ipak kazao da ga je „dva - tri puta dotakao po ramenu...“, a što u ostalom potvrđuje ocjenu sudije o njegovoj sračunatoj odbrani.

U postupku je neosporno dokazano, stoji dalje u obrazloženju, da je okrivljeni označenog dana narušio javni red i mir, tako što se ponašao naročito drsko u odnosu na Cimaljevića, sa kojih razloga ga je sudija oglasio krivim i kaznio. Imajući u vidu da je odredbom čl.7.st.2. Zakona o javnom redu i miru za prekršaj, za koji je okrivljeni oglašen krivim propisana novčana kazna od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori ili zatvor do 60 dana, sudija se prilikom odlučivanja o vrsti iste a uzimajući u obzir sve okolnosti opredjelio za novčanu kaznu i odmjerio je u iznosu označenim u izreci rješenja. Pri tom, sudija je kao olakšavajuće okolnosti na strani okrivljenog cijenio njegove porodične i materijalne prilike te ranije prekršajno nekažnjavanje, a kao otežavajuću, okolnosti pod kojima je prekršaj učinio imajući u vidu da je ispoljio izuzetnu upornost, istovremeno stekavši uvjerenje da je izrečena novčana kazna adekvatna težini istog, te da će se njome postići zakonska svrha kažnjavanja.

V.R. je protiv ovog rješenja, u zakonskom roku, izjavio žalbu Vijeću za prekršaje Crne Gore zbog, kako je naveo, bitnih povreda odredaba prekršajnog postupka, povrede materijalnih propusta u prekršajima te pogrešno i nepotpuno utvđenog činjeničnog stanja.

Vijeće za prekršaje Crne Gore, u vijeću sastavljenom od sudije C.B., kao predsjednika vijeća, sudija Z.Ž. i I.U., kao članova vijeća, zbog prekršaja iz člana 7. st.2. Zakona o javnom redu i miru, rješavajući po žalbi okrivljenog, protiv riješenja Područnog organa za prekršaje u Podgorici, u nejavnoj sjednici održanoj dana 11. aprila 2011. godine, donijelo je rješenje da se djelimično uvažava žalba okrivljenog V.R. iz Podgorice. Time je preinačeno rješenje Područnog organa za prekršaje u Podgorici, PP. br. 689/10-8 od 29.12.2010. godine, u djelu odluke u kazni, tako što se okrivljenom V.R., umjesto izrečene novčane kazne u iznosu od 400 eura, izriče novčana kazna u iznosu od 250 eura.

Vijeće je razmotrilo žalbu, pobijano rješenje i ostale spise predmeta, pa je našlo da je žalba djelimično osnovana. Vijeće je utvrdilo da u postupku donošenja prvostepenog rješenja, kao ni u samom rješenju, ne postoje bitne povrede odredaba prekršajnog postupka; da je prvostepeni organ na osnovu izvedenih dokaza, uz valjanu ocjenu odbrane okrivljenog, pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje. Takođe Vijeće je našlo da nije učinjena povre-

da materijalnih propisa u prekršajima, već da je materijalno pravo pravilno primjenjeno. Dakle, po zaključku ovoga Vijeća, prvostepeni organ je na nesumnjiv način utvrdio da je okrivljeni radnjama opisanim u izreci pobijanog rješenja učinio prekršaj stavljen mu na teret.

Ispitujući prvostepeno rješenje u dijelu odluke u izrečenoj novčanoj kazni, a imajući u vidu relevantne okolnosti čl. 29. st. 1 i st. 4 Zakona o prekršajima (pobude iz kojih je i okolnosti pod kojima je okrivljeni prekršaj izvršio, raniji život okrivljenog, njegovu dosadašnju nekažnjavanost, porodične i materijalne prilike) ovo Vijeće je našlo da će se ublaženom novčanom kaznom od 250 eura koju je odmjerilo ovo Vijeće okrivljenom, ostvariti svrha kažnjavanja predviđena članom 8. Zakona o prekršajima, a prevashodno postići ciljeve specijalne prevencije (kazna uticati na okrivljenog da ubuduće ne čini ovakve ili slične prekršaje). Stoga je Vijeće djelimično uvažilo žalbu okrivljenog i preinačilo prvostepeno rješenje u dijelu odluke o kazni.

Cimbaljević je istraživačima nevladine organizacije "LGBT Forum Progres" rekao da mu nije jasno iz kojih je razloga novčana kazna preinačena i smanjena sa 400 na 250 eura i da tome razlog svakako ne mogu biti materijalne prilike. U svakom slučaju, kazao je dalje Cimbaljević, za njega je "irelevantna visina novčane kazne pa sve da ona iznosi i jedan euro". Po njemu je suština da je on pravosnažno oglašen krivim za prekršajno djelo koje mu je stavljeno na teret.

U trenutku ovog događaja u Crnoj Gori nije postajala vidljiva LGBT grupa koja se bavila zaštitom ljudskih prava LGBT osoba. Policija je iste noći kada se desio sporni događaj kontaktirala zamjenika ODT u Podgorici **A.R.** koja se izjasnila da u radnjama V.R. nema elementa krivične odgovornosti već je policija protiv istog podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Kasnije, i pored takve ocjene A.R., protiv V.R. pokrenut i krivični postupak.

Krivični postupak protiv V.R. iz Podgorice

Zdravko Cimbaljević podnio je 17. novembra 2010. godine krivičnu prijavu Osnovnom državnom tužiocu (ODT) u Podgorici protiv V.R., iz Podgorice, vezano za događaj od 12. novembra 2010. godine o kojem smo već iznijeli neke detalje. On je u prijavi, dostavljenoj na ocjenu i odlučivanje ODT, ukazao na elemente mogućih krivičnih djela - zlostavljanje, iz člana 166a, i ugrožavanje sigurnosti, iz člana 168. st.2. Krivičnog zakonika Crne Gore.

Cimbaljević je u prijavi detaljno opisao događaj i argumentovao navode o

moгуćem izvršenju određenih krivičnih djela. U krivičnoj prijavi, podnijetom ODT, Cimbalević je naveo:

“Tog dana, oko 19 sati, izašao sam da, uobičajenom maršrutom, prošetam psa. Kada sam prolazio pored jedne zgrade zgrade vidio sam gospodina, u zrelijim godinama, kako pokušava pogoditi kamenom psa. Prethodno sam tog istog gospodina vidio da je parkirao džip “Captiva” crne boje. Kazao sam glasnije, da bi me čuo, jer sam bio udaljen od njega, „Gospodine šta radite to“. Odgovorio je „Šta šta radim, ovđe ja živim, mrš odavde“. Govoreći to prišao mi je i unio mi se u lice. Svjestan da nekada ljudi mogu, iz određene fobije, negativno reagovati prema psu ljubazno sam rekao „Pa ne radimo vam ništa, pas vam ništa nije uradio, čak je i daleko bio od vas“. On mi je onda rekao „Mrš odavde, ja sam ovo ovđe kupio za 50.000 eura“. Dok je to govorio odguravao me je pesnicama po grudima i gurao pokušavajući da me udalji od zgrade. Tada sam shvatio da nešto nije u redu. Nastavio je da me gura, udara i vuče za jaknu. Dok me je vukao, negdje nakon 30 metara, tačno u 19.19h pozvao sam telefonom. Zbunio sam se i umjesto policije pozvao Službu zaštite. Nakon toga sam pozvao prijatelja i kazao mu da me nepoznati čovjek napao na ulici. Dok sam razgovarao sa njim, rekao je “Zovi ti koga god hoćeš, ne može vam niko pomoći. Majku ću vam jebat obojici pederčine jedne“. Nastavio je da me gura. Tako me je doveo tačno do raskrsnice koja se nalazi nekih 50 metara od početnog mjesta. Molio sam ga sve vrijeme da to ne radi i da prestane jer više nisam ispred njegove zgrade. Nisam pružao bilo kakav otpor jer sam bio svjestan stanja u kojem je čovjek i njegovih godina. Bilo me je strah da svojim ponašanjem nekako ne pogoršam situaciju. Bio sam u njegovim rukama i nadao da će čovjeka, takvo ponašanje, što prije pustiti. Čitavo vrijeme je pas bio uz mene i on prema njemu nije pokazivao nikakvu agresiju iako je navodno sve počelo zbog mog psa. Svi su primijetili da se on ne zanima psom već se posvetio meni. Pas me je i ometao da se otrgnem od čovjeka, oslobodim se i pobjegnem. Sve vrijeme jednom sam rukom držao psa za povodac a u drugoj ruci telefon pokušavajući da dobijem policiju i prijatelje. U toku tog guranja dobio sam policiju. Molio sam da pošalju nekog. Tada je pitao „Koga to zoveš“. Nisam mu ništa odgovorio već sam pokušao da objasnim dežurnom policijskom službeniku gdje se nalazim. Onda je rekao „Zovi kog hoćeš pobiću vas sve majku vam jebem“. Gospodin me napokon pustio i uputio se ka svom ulazu. Prešao sam raskrsnicu i zastao, čekajući na ulici policiju, na čošku, u kraćem razgovoru s komšijom N.B. Pitao me je zašto te vuče taj čovjek i što se dogodilo. Dok sam mu odgovarao primijetili smo da se čovjek vraća. Iz daleka je rekao „Je

li ima nekih problema, mrš odavde, jesi li čuo što sam ti rekao“. Gospodin me je izgurao na livadu. Ponovo sam pozvao policiju. Dispečer je, tokom razgovora sa mnom, kazao patroli „Požurite malo“ a meni da ne napuštam lice mjesta. Dok je vikao na komšiju, udario ga u grudi i gurao uspio sam pobjeći. Ni on mu nije pružao nikakav otpor. Izgurao je i njega na dvorišnu livadu ispred zgrade. Bio sam u ulazu i čekao policiju. Čovjek je stajao ispred zgrade i vikao, koliko je mogao, „Pederi sađite, ubiću vas sve“. Plašio sam se i nadao dolasku policije. Kad sam pomislio da se udaljio izašao sam ispred ulaza da bi me vidjela policija. Međutim on je potrčao ka meni. Bježao sam uz stepenice dok je on dovikivao za mnom „Pederčino uhvatiću te“. Komšijama, koji su ulazili ili izlazili u ulaz, ljubazno se obraćao. Kazao im je „Vama poštovanje ali vidite kakvi pederi žive u vašoj zgradi“. Komšije, s prizemlja, su ušli u stanove, pretpostavljam uplašeni. Izašao je iz zgrade. Sačekao sam malo u ulazu. Ispred zgrade sam vidio patrolu policije koja razgovara s njim i komšijom. Prišao sam im. Gospodin je policajcima pokazivao gdje živim i rekao im da će “pobiti sve pedere”. Odmah sam rekao da sam ih ja pozvao i da sam napadnut. Policajac je tražio moje ime. Kazao sam. Gospodin ,koji me je napao, pitao je „Ti si taj je li“. Ja sam potvrdio. On je na to, pred policijom rekao, „Znači priznajesh da si peder“, počeo da se smije i ponovo je nasrnuo na mene. Policajci su ga udaljili i zadržali. Policajac je zamolio da na miru ispričam što se desilo. Tako sam i uradio. Kazao sam da želim da podnosem prijavu. Gospodina su smjestili u patrolno vozilo. U tom trenutku, na sredini raskrsnice, zaustavilo se vozilo iz kojeg su užurbano, prema policiji, izašli stariji muškarac i žena. Kasnije sam saznao da su oni bili rođena sestra i brat od strica ovog gospodina. Molili su policiju i mene da pustimo čovjeka, da je navodno popio, da ne zna šta radi i da je prije neki dan imao incident u kojem je neki pas napao njegovog sina. Policija je rekla da to ne zavisi od njih nego od mene. Gospodinova sestra, tada se i tako predstavila, preklinjala me je da odustanem od prijave. Govorila mi je da mi se obraća “kao bratu”, “kao svom djetetu” i molila da povučem prijavu. Ona i drugi rođak, koji je potvrdio da radi u državnom protokolu, molili su da to uradim i garantovali da se to više nikada neće ponoviti. Djelovali su mi iskrenim. Insistirao sam da on mora doći i izvinuti se zbog ovakvog ponašanja. Oni su se zakleli da će “sjutra doći s njim lično, pošto se otrijezni, kako bi se izvinio i ispravio stvar”. Kazao sam policiji da do sjutra neću prijavljivati slučaj dok ne vidim da li će njegova porodica održati riječ. Držeći riječ, koju sam dao njegovoj sestri, cijeli dan sam proveo u kući čekajući njihov dolazak. Svjestan sam da nisam ispravno postupio odustajući od sinoćnje prijave ali sam nekako, sada

vidim bez razloga, cijenio pristup njegove sestre i njene molbe. Smatrao sam da mi više znači da se on ispravi, komšije vide da je došao da se izvini i da ćemo tu stvar riješiti bez daljih posljedica i po njega, što se tiče pravne strane, i mene, s obzrom da hoću da živim slobodno i bez straha. Nije mi toliko bitno izvinjenje koliko potreba da s njim razgovaram, kad je trijezan, i pitam koji to problem ima sa mnom, s mojom seksualnom orijentacijom i zašto prijeti da će nas pobiti. Sramota me je kako je reagovao pred komšijama i osjećam se kao drugorazredni čovjek. Značilo mi je i zbog daljeg života u naselju da to riješimo bez posljedica. Kako se nije pojavio niti on niti njegovi rođaci odlučio sam da prijavim događaj. Taj čovjek je saopštio i pokazao toliku mržnju prema homoseksualcima da se pitam da li mogu živjeti sigurno na rastojanju svega 200 metara od njega. Svoju riječ datu njegovoj sestri sam održao. Žao mi je što ona nije ispoštovala svoj dio dogovora, zbog mene i mog života. Možda su ona i njegov rođak imali dobre namjere ali izgleda da su bez uticaja na njega” stoji na kraju Cimbalevićeve prijave.

U informaciji koju je Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici dostavilo NVO “LGBT Forum Progres”, TU broj 670/12, od 19.12.2012. godine. navodi se da je ovo tužilaštvo podnijelo optužni prijedlog Osnovnom sudu u Podgorici protiv V.R. zbog dva krivična djela ugrožavanje sigurnosti iz člana 168. st.1 Krivičnog zakonika. Prvostepeni sud je donio presudu kojim je okrivljenog V.R. oglasio krivim zbog izvršenja krivičnih djela stavljenih mu na teret i izrekao uslovnu osudu. Protiv prvostepene presude ovo tužilaštvo je Višem sudu u Podgorici izjavilo žalbu zbog odluke o krivičnoj sankciji. Postupak po žalbi je u toku.

Tužba zbog diskriminacije protiv V.R. iz Podgorice

Pozivajući se na član 24. stav 2 Zakona o zabrani diskriminacije, početkom februara 2011. godine, **Zdravko Cimbalević** iz Podgorice, tada već i LGBT aktivista, podnio je Osnovnom sudu u Podgorici, tužbu zbog diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije protiv V.R. iz Podgorice. To je ujedno i prva tužba zbog diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije koja je podnijeta nekom od crnogorskih sudova.

Cimbalević nam je saopštio da ga je postupak V.R. i institucionalno autovanje, deklarisanje, po osnovu seksualne orijentacije, do kojeg je neminovno došlo usljed davanja brojnih izjava ili svjedočenja u policiji, područnom organu za prekršaje ili osnovnom državnom tužilaštvu i neadekvatan nivo zaštite na koji je naišao, opredijelio, da uz podršku drugih osoba, pristupi

osnivanju posebne organizacije koja će se istinski i otvoreno baviti zaštitom ljudskih prava LGBT osoba u društvu. Tako je, uz Cimballejevićevu inicijativu, osnovana nevladina organizacija "LGBT Forum Progres" a Cimballejević je postao i njen prvi direktor. Ubrzo je, kako nam je naveo, iz principijelnih razloga, uslijedilo i njegovo javno deklarisanje kao homoseksualca.

Cimballejević je V.R. tužio zbog okolnosti od 12. novembra 2010. godine kada ga je, pred komšijama i drugim ljudima maltretirao i vrijeđao zbog njegove seksualne orijentacije, nazivajući ga "pederom", prijeteci da će "pobiti sve pedere" i zato što je komšijama govorio da u njihovoj zgradi "žive pederi". Prema tvrdnji Cimballejevića V.R. je te noći demonstrirao osionost i iskazao intenzivni animozitet prema tužiocu kao osobi drugačije seksualne orijentacije. Cimballejević je predložio u tužbi da Sud donese presudu kojom će se utvrditi da je tuženi postupio diskriminatorski prema tužiocu, da se tuženom zabranjuje ponavljanje radnje diskriminacije, da se tuženom zabranjuje prilazak tužiocu, da se obavezuje optuženi da tužiocu nadoknadi nematerijalnu štetu u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Cimballejević je dana 04.03.2011. godine sudiji Osnovnog suda u Podgorici, S.D., dostavio podnesak kojim je uredio tužbu na način što je jasno opredijelio tužbeni zahtjev, odnosno postupio po Rješenju tog Suda P. br 405/11, koji je primio, neposrednom sudskom dostavom, dana 27.02.2011. godine.

V.R. je u potpunosti osporio sve navode iz tužbe.

Iz prepisa zapisnika o glavnoj raspravi, koji je sastavljen 23.02.2012. godine pred Osnovnim sudom u Podgorici, zaključuje se da je saslušan, u svojstvu predloženog svjedoka, taksista **Ž.J.** Punomoćnica tužioca advokatica **D.K.** bila je bez pitanja i bez prigovora na iskaz svjedoka s tim što je istakla da se iz njegovog iskaza zaključuje da je stigao pred kraj samog događaja tako da nije mogao čuti početak konflikta između stranaka a i sam izjavljuje da nije vidio nikakav fizički kontakt. U prilog navoda tužilačke strane da je predlaganje tog dana prisutnih svjedoka samo odugovlačenje postupka je i rješenje Područnog organa za prekršaje i Vijeća za prekršaje Crne Gore u kojima se ovi svjedoci, tužene strane, nijesu predlagali niti navodili. Punomoćnica tužioca D.K. predložila je da Sud izvrši uvid u ova rješenja. Tuženi je, stoji dalje u zapisniku, istakao da je ta rješenja dobio od područnog organa. Na pitanje punomoćnika tuženog da li svjedok može da se sjeti samog mjesta na kome se događaj odigrao i da li je primjetio nekog psa, svjedok je izjavio da zaista ne može da se sjeti.

Nakon toga, na glavnom pretresu došlo je i do izvjesnog preokreta u postupanju tuženog V.R.

“Tuženi V.R. preko svog punomoćnika se izvinjava tužiocu za sve izrečene riječi i uvrede izrečene kritičnom prilikom i ponovo ističe da tim izrečenim uvredama nije imao namjeru da diskriminiše seksualnu orijentaciju niti da povrijedi ljudsko dostojanstvo i nanese patnju, već je tu riječ koja aoscira na seksualnu orijentaciju rekao po navici i u žargonu uzrkovanom ljutnjom zbog psa. Takođe izjavljuje da se takvo ponašanje ubuduće prema tužiocu neće ponavljati i da će maksimalno izbjegavati konflikte zbog psa i sl.” stoji u zapisniku sa glavnog pretresa.

“Imajući u vidu izvinjenje i iskreno žaljenje tuženog koje je iskazao na današnjoj raspravi tužilac i njegov punomoćnik povlače u cjelosti tužbeni zahtjev smatrajući da je tužilac dobio satisfakciju samom izjavom tužioca” navodi se u predmetnom zapisniku.

Sud je na osnovu iznijetog donio rješenje da smatra da je tužba protiv diskriminacije povučena.

Zdravko Cimbalević istakao je, u izjavi datoj medijima i istraživačima “LGBT Forumu Progres”, zadovoljstvo postupkom i izvinjenjem građanina V.R. a svoje prihvatnje istog, i povlačenje tužbe zbog diskriminacije i nematerijalne štete, potvrdu zalaganja da mu je od prvog dana potrebno ljudsko i iskreno izvinjenje, koje je tuženi uporno odbijao dati, i da mu nije bilo, do bilo kakvog materijalnog interesa u predmetnom slučaju”.

Prijave zbog najave nasilja prema učesnicima/cama Povorke ponosa u Podgorici

Nevladina organizacija “LGBT Forum Progres” podnijela je prijavu Upravi policije Crne Gore, Područnoj jedinici Podgorica, protiv nepoznatog administratora grupe „Stop održavanju pederske parade u Crnoj Gori“ i nekoliko građana, s poznatim identitetom, koji su, posredstvom ove grupe na mreži “Facebook”, najavili nasilje nad učesnicima/cama Povorke ponosa u Podgorici.

Policija je, između ostalog, informisana da administrator, u odgovoru na brojne postove, članove ove grupe uvjerava da će se nasilje desiti i da prijetnje nijesu bez osnova. Često je u komentarima pisao “živi bili pa vdjeli!”.

Izvjesni D.R., prema navodima iz prijave, je kazao da se (učesnicima) „ne

isplati izlaziti na ulice“, dok je **I.V.**, prema takođe navodima iz prijave, napisao „ Samo da Bog da da ovi što su protiv izađu pa da im jebemo majku pedersku“.

N.V., prema podnijetoj prijavi navodno je napisao, „31. Maja SVI zajedno protiv bolesti i pedera. Mi Grobari iz cijele Crne Gore smo se već organizovali. Čekamo vas!“ Izvjesni **F.O.**, stoji u prijavi, navodno je napisao „Dolazim sa dalekog Zapada tačno pred 31 maj , da tučem pedere!“.

D.B., iz Podgorice, prema navodima iz prijave i jedan od najaktivnijih u grupi, napisao je „Pametnije im je da se ne pojavi nijedno na toj bijednoj paradi. Da ne pogane ovaj grad. Inače proklinjaće dan kad su šetali, Život teče i nakon toga a oni će biti obilježeni. I ne treba puno pameti da svate sta će se poslije toga dešavati. Jebeš Evropu ako nam ovakve ogavne stvari nameću. Crnogorci nema milosti!“ **D.B.** je navodno pozvao na linč onih javnih ličnosti koje podržavaju Povorku ponosa. Konkretno on je, prema navodima iz prijave, napisao: „Polomiti pašćad pedersku i one koji ih promovišu preko medija! Polomiti ih !!“

Prema navodima iz prijave jedan od najozbiljnijih pristupa saopštava **S.Đ.**, direktor privatne firme „Lideros“ iz Nikšića, koji je članovima grupe napisao:

„Imam plan kako da zgazimo i razbijemo ovu paradu bolesnih, koji ne mogu ovdje izložiti. Ostavite mi u inbox svoje emailove pa ću svim zainteresovanim poslati. Nije nikakva prevara u pitanju. 100 posto ćete se složiti da je plan idealan“. **S.Đ.**, kojeg administrator oslovljava i kao Zlatko, najavio je preko stranica i konkretno oduzimanje života. Administrator je to uklonio, plašeći se policije. Timovi LGBT Foruma Progres registrovali su objave/postove o njihovoj svađi tim povodom.

“LGBT Forum Progres”, nakon nekoliko dana, pružio je policiji dodatna obavještenja o intenziviranju debate kako spriječiti održavanje najavljene Povorkе ponosa u Podgorici. Prednjačio je kao i ranije, već prijavljeni **S.Đ.**. On je, između ostalog, napisao: “Ali mi imamo plan da izbjegnemo tuču sa policijom... Vjerujte, neće znati šta ih je snašlo! Hajde da 1. maja izađemo na trg podgorički, da mirno pokažemo vlastima koliko nas je i sa kim će 31. maja imati posla. A time i odamo poslednji pozdrav LGBT-ovcima. Transparenti se prilažu. Svim onim koji su mislili da izađu 31. maja i podrže „paradu ponosa“, a sami nijesu pripadnici LGBT-populacije, savjetujem da to ne čine, jer ćemo ih smatrati kao da su. I ista sudbina koja zadesi LGBT-ovce, zadesiće i njih. Ovo govorim iz najmirotvornijih razloga. Upamet se ljudi”.

Prijava protiv B.K. i D.L.

Nevladina organizacija “LGBT Forum Progres” crnogorskoj policiji prijavila je administratore grupe „**Stop paradi srama 31. maja**“ građane **B.K. i D.L.**. Oni su kreirali i email smrtpederima@groups.facebook.com za dostavljanje prijedloga za aktivnosti grupe.

“LGBT Forum Progres” pozvao je direktora Uprave policije da naloži preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji povodom više slučajeva otvorenog nasilja i mržnje koje je saopšteno putem ove grupe od strane crnogorskih građana koji nijesu krili svoj identitet. O nekim primjerima pisali su i domaći mediji. LGBT Forum Progres iskazao je uvjerenje da policija i po sopstvenoj inicijativi preduzima radnje za otkrivanje autora ovih djela.

“LGBT Forum Progres” ponovo je podnio nove prijave policiji protiv B.K. i D.L. koji su se oglasili komentarima na grupi, koju su administrirali, pošto su saznali da je njihov rad predmet interesovanja nadležnih organa.

B.K. je, navedeno u predmetnoj prijavi, napisao: “Od “drugova” milicajaca stigao prvi poziv na informativni razgovor, pička im materina dižu mi familiju na noge kao da sam ubica, strašno na koje je grane naša država spala”.

Izvjesci V.T., takođe prijavljen policiji, navodi se u prijavi, napisao je da će “Beograd biti zlatan kako će biti kod nas” i dodao “Nema tu priče stari, ubi kolji da stoka ne postoji”.

Član grupe **B.J.**, prema navodima iz prijave, napisao je “Momci ništa ne pišite što će se protumačiti “govorom mržnjom” jer će policija prije gej parade sve da pohvata..to vam je moj savjet” i dodao “Platiće sve oni to 31. maja”. D.L., takođe ponovo prijavljen, prema navodima iz prijave navodno je napisao “Šetat će pederi al otvorenih glava”.

B.K. je, stoji dalje u prijavi, navodno napisao “Vidi ove nesreće od Cimbalevića za palicu ga pravili roditelji” na što je D.L. dodao “Završiće na šipku”.

Bacanje bombe na koncertu muzičke grupe “Lollobrigida” u Podgorici

Noć uoči Međunarodnog dana borbe protiv homofobije, 16. maja 2011. godine, u organizaciji nevladine organizacije Juventas održan je koncert hrvatskog benda „Lollobrigida“. Koncertu je prisustvovalo oko 600 osoba, među kojima veliki broj pripadnika/ca LGBT populacije. Događaj, koji je održan na krovu KIC-a „Budo Tomović“ u Podgorici, je obezbjeđivalo privatno obezbjeđenje „Popović Security“ kao i pripadnici Uprave policije Crne Gore.

Dvadesetak minuta prije kraja koncerta, oko 23:30h, nepoznato lice je među prisutnima bacilo suzavac, u neposrednoj blizini policijskih službenika. Zbog ovog incidenta koncert je prekinut na svega nekoliko minuta nakon čega je nastavljen po planu. Na samom mjestu događanja koncerta nije zabilježeno da je došlo do povređivanja nekog od učesnika/ca, dok se Zavodu za hitnu medicinsku pomoć obratilo nekoliko lica zbog smetnji koje su nastale usljed udisanja gasova suzavca.

Neposredno poslije bacanja suzavca ispred ulaza u KIC „Budo Tomović“ grupa momaka je bacila zapaljenu baklju. Policijski službenici koji su obezbjeđivali ulaz su im, prema izjavama očevidaca, saopštili da se udalje, bez preduzimanja daljih službenih radnji prema njima.

Tokom pripreme događaja organizatori koncerta su održavali stalnu komunikaciju sa Upravom policije Crne Gore na čiji predlog je angažovano dodatno privatno obezbjeđenje „Popović Security“. Dogovor sa policijom je podrazumijevao da će oko 60 policajaca štiti posjetioce koncerta pri dolasku i odlasku sa koncerta na način što će vršiti pojačan nadzor šireg centra grada u krugu oko mjesta održavanja koncerta, kao i da će se među prisutnom publikom naći četiri policajca u uniformi i njih devet u civilu.

Jutro po održavanju koncerta, 17. maja, Uprava policije objavila je saopštenje za javnost kojim direktnu odgovornost za incident na koncertu prebacuje direktno na organizatore, kao i navodi da samim incidentom „nije nastupila realna opasnost po bezbjednost prisutnih“ kao i da se na samom licu mjesta nije moglo utvrditi ko je aktivirao suzavac i navodi pretpostavka da je to uradio neko od prisutnih.

Suprotno konstataciji Uprave policije Crne Gore, u izvještaju službe obezbjeđenja sadržan je podatak o informaciji da je suzavac bačen sa krova fudbalskog stadiona koji se nalazi u neposrednoj blizini održavanja koncerta.

Organizatori koncerta su 17. maja Upravi policije podnijeli krivičnu prijavu protiv NN lica zbog bacanja suzavca tokom koncerta i istovremeno priložili materijalni dokaz - jaknu u koju je suzavac udario pošto je bačen, sa jasnim tragom oštećenja usled visoke temperature. Dan kasnije, 18. maja, službena lica Uprave policije Crne Gore su od podnosioca prijave prikupili službena obavještenja o samom događaju. Od dana 18. maja do dana 18. novembra kada je napisan ovaj izvještaj, organizatori koncerta tokom kojeg se dogodio incident nisu dobili bilo koju zvaničnu informaciju od Uprave policije Crne Gore u vezi sa preduzetim mjerama i radnjama na otkrivanju počinioca i toku i rezultatima istrage.

Nevladina organizacija “Juventas” nadležnom državnom tužilaštvu podnijela je krivičnu prijavu protiv nepoznatih izvršioaca a primjenu policijskih ovlaštenja, u konkretnom slučaju, povodom rasvjetljavanja incidenta, cijenio je i Savjet za građansku kontrolu rada policije.

Direktor Uprave policije informisao je Savjet za građansku kontrolu rada policije da je nakon završetka koncerta sprovedena detaljna kriminalistička obrada, izvršen uviđaj i izuzeti predmeti koji mogu biti značajni za istragu ali da policija i dalje preduzima mjere i radnje na rasvjetljavanju ovog događaja i utvrđivanju odgovornosti tokom organizacije skupa.

Direktor policije je takođe informisao Savjet za građansku kontrolu rada policije da dosadašnje aktivnosti nijesu dale rezultate na osnovu kojih bi se dokumentovala osnovana sumnja u odnosu na počinioca i njegovo prcesuiranje prema nadležnom organu, te da policija i dalje preduzima mjere i radnje na identifikovanju lica koje je kritičnom prilikom aktiviralo suzavac.

Napad na učesnike koncerta

Neposredno po završetku koncerta hrvatskog benda Lollobrigida koji je NVO “Juventas” organizovala u susret Međunarodnom danu borbe protiv homofobije, jedna osoba muškog i jedna osoba ženskog pola fizički su napadnute u Njegoševoj ulici u Podgorici od strane pet osoba muškog pola, nepoznatog identiteta.

Prema izjavama napadnutih osoba koje su dale autoru izvještaja napad se dogodio deset minuta poslije ponoći desetak metara od raskrsnice Njegoševe i Hercegovačke ulice. Nasilnici su prvo napali žrtvu ženskog pola uradivši je odpozadi u šakom u potiljak, nakon čega je pala i zadobila još nekoliko udaraca u predjelu ramena i grudi. Pošto je ustala pozvala je prijatelja koji je bio desetak metara daleko od nje u pomoć. Nakon što je čuo njeno dozivanje on je dotrčao i pokušao fizički da se obračuna sa napadačima, nakon čega je zadobio više udaraca u glavu i gornji dio tijela.

Žrtve su zajedno pobjegle napadačima i sklonile se u kafeu „Berlin“ koji se nalazi u blizini mjesta napada. Pošto su vlasniku lokala ispričali šta se dogodilo on je pozvao policiju, nako čega su se pojavila dva uniformisana policijska službenika koji su obavili kratak razgovor sa žrtvama i prisutnim gostima u kafeu. Prema izjavama žrtava, policajski službenici nisu pravili službene zabilješke tokom razgovora. Na traženje žrtava da prijave slučaj fizičkog napada, policajci su im saopštili da ne mogu odmah da prijave slu-

čaj, već da mogu to da urade sutradan. Tokom saopštavanja te informacije, policajci žrtvama nisu saopštili gdje mogu podnijeti prijave, ali ni objasnili razlog zbog kojega nije moguće da to učine odmah. Policijski službenici su prvo odbili, a kasnije prihvatili da žrtve čije prebivalište je u Budvi, otprate do njihovog auta. Ovaj slučaj je ostao zvanično neprijavljen policiji

Upad policije u službene prostorije nevladine organizacije “Juventas”

Savjet za građansku kontrolu rada policije radio je, po prijavi nevladine organizacije “Juventas”, na slučaju nenajavljenog upada policijskih službenika u službene prostorije ove nevladine organizacije dana 11. juna 2011. godine. Policijski službenici su, kako se navodi u pritužbi koja je predstavljena u publikaciji “**Služiti i štiti**”, čiji su autori **mr Aleksandar Saša Zeković** i **Zorana Baćović**, odbili da se predstave i pokažu nalog za upad u privatne prostorije.

Nevladina organizacija - podnosilac pritužbe, imajući u vidu svoje aktivnosti na polju ljudskih prava, pa i prava LGBT osoba, iznijela je sumnju da je pomenuta policijska akcija bila izraz pritiska i prijetnji, i informisala da su, kritičnom prilikom, policijski službenici grubo i neprimjereno komunicirali sa njihovim osobljem.

Savjet je, kaže se u citiranom godišnjem izvještaju, pribavio kopiju Izvještaja o izvršenim provjerama koje je sačinilo Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije MUP. U navedenom aktu se konstatuje da u postupku provjera nijesu utvrđene činjenice da su policijski službenici nezakonito primjenjivali ovlašćenja u predmetnom događaju, da su postupci i službene radnje policijskih službenika Ekspoziture za javni red i mir bili pravilni i zakoniti, te da nema elemenata za pokretanje disciplinskog ili drugog postupka. Slične ocjene, povodom pritužbe, saopštio je i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Savjet za građansku kontrolu rada policije ocijenio je da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na račun ove nevladine organizacije kao i do neprofesionalne primjene policijskih ovlašćenja u kontekstu odredbi Ustava Crne Gore i tada važećih odredbi Zakonika o krivičnom postupku i Krivičnog zakonika.

Naime, Savjet je ocijenio da su trojica policijskih službenika, **D.K.**, **B.Ž.** i **P.F.**, dana 11. juna 2011. godine nezakonitim ulaskom u privatni objekat koji je tada koristila NVO “Juventas”, prekoračili svoja službena ovlašćenja.

Prilikom donošenja ocjene Savjet je cijenio sljedeće propise: član 41. Ustava Crne Gore - nepovrijedivost stana, član 79. tada važećeg Zakonika o krivičnom postupku - ulazak u tuđi stan bez naredbe i pretresanje i član 169. Krivičnog zakonika - narušavanje nepovrijedivosti stana.

U svojim izjavama policijski službenici u bitnom su istakli da im je prilikom prilaska objektu isti izgledao kao ugostiteljski objekat, tj. javni objekat. Ovakve tvrdnje policijskih službenika, po ocjeni Savjeta, su nelogične i kontradiktorne, jer svi oni saglasno tvrde da na objektu nije bilo tj. da oni nijesu uočili bilo kakvu tablu, natpis ili reklamu. Kako, pa pravilu, ugostiteljski objekti imaju vidno istaknute nazive, table ili reklame, Savjet smatra neuvjerljivim da su za objekat koji nije imao bilo koje od ovih obilježja, policijski službenici pomislili da se radi o ugostiteljskom. Sve i da su bili u sumnji, u pogledu namjene ovog objekta, oni su bili dužni postupati sa dužnom pažnjom i obzirom, a to je konkretnom prilikom izostalo. Ocjena Savjeta je da su konkretnom prilikom policijski službenici nezakonito ušli u tuđi stan, da su se u stanu zadržali i nastavili sa obavljanjem službene radnje i nakon što su po ulasku u stan bili obaviješteni od strane osoba koje su se u njemu nalazile, da se ne radi o ugostiteljskom tj. javnom objektu. Na taj način su, po ocjeni Savjeta, imenovani policijski službenici prekoračili svoja službena ovlašćenja i povrijedili gore citirane odredbe Ustava i zakona, stoji na kraju ocjene i zaključka Savjeta za građansku kontrolu rada policije broj 95/8 - 11 koji je usvojen, na 16-toj sjednici, dana 27. januara 2012. godine.

Maloljetna LGBT osoba žrtva porodičnog nasilja

Šesnaestogodišnji mladić, u svom obraćanju NVO "LGBT Forum Progres", naveo je da je trpio nasilje u porodici zbog svoje seksualne orijentacije pošto su roditelji, nakon nekoliko dana praćenja njegovog kretanja, zaključili da je u istopolnoj vezi. Priznao im je, prema navodima iz prijave, da se viđa, već neko vrijeme, sa jednim mladićem i da je homoseksualac. Roditelji to nijesu mogli da prihvate. Krajem septembra 2011. godine otac je, prema navodima iz izjave, ušao u njegovu sobu i rekao mu da ako je u vezi sa muškarcem "Može slobodno odmah da se spakuje i ide od kuće". Mladić mu je, prema navodima, odgovorio da je još uvijek maloljetan i da može krivično odgovarati zato što ga tjera na ulicu. To je, prema izjavi mladića datoj istraživačima NVO "LGBT Forum Progres", oca dodatno razljutilo, postao je agresivan i tukao ga je, uglavnom pesnicama u glavu. Majka je, stoji dalje u izjavi, pokušala da se umiješa i spriječi oca. Mladić je uspio da pobjegne na

gornji sprat od kuće s namjerom da pozove policiju. Majka to nije dozvolila. Mladić se konektovao na “Facebook” u pokušaju da nađe nekog ko mu može pomoći u kontaktiranju policije. Uspio je, stoji dalje u izjavi, kontaktirati svoju drugaricu koja je odmah pozvala policiju kao i tadašnjeg istraživača kršenja ljudskih prava u Crnoj Gori **Aleksandra Sašu Zekovića** kojem je napisao poruku da ga je otac prebio zbog njegove seksualne orijentacije i da ga moli za pomoć.

Prema izjavi mladića datoj NVO “LGBT Forum Progres” u kući se okupila i šira porodica koja ga je molila “da ne priča puno s policijom jer u protivnom će otac završiti u zatvor”. Policija je stigla, prema kazivanju mladića, nakon 20-tak minuta. Pitali su šta se desilo i mladić im je odgovorio da ga je otac prebio zato što je homoseksualne orijentacije. Na to je otac reagovao, prema izjavi mladića datoj istraživačima “LGBT Forum Progres”, začuđeno pitanjem “A znači u takvoj si vezi?” kao da se zapravo tog trenutka uvjerio da on govori istinu. Dok su razgovorali o seksualnoj orijentaciji policajac je pitao mladića “Pa što to ne promijeniš”, misleći na njegovu seksualnu orijentaciju. Policajci su, naveo je mladić u svojoj izjavi, predložili da svi pođu u policijsku stanicu kako bi dali izjave ali poslije razgovora sa širom porodicom mladić je odustao od prijave.

Dogovorili su se, unutar porodice, upravo na prijedlog mladića, da pođu na zajednički razgovor kod psihologa. Razgovoru, od 27.09.2011. godine, stoji u mladićevoj izjavi NVO “LGBT Forum Progres”, prisustvovala tri ženske osobe koje su mu postavljale razna pitanja poput toga u kakvim je odnosima s porodicom, kakvo je imao djetinjstvo, u vezi škole. Oca su, prema navodima iz izjave, pitale u kakvim je odnosima sa sinom i slično. Mladić je istraživačima “LGBT Forum Progres” saopštio da je jedna od psihologa saopštila, pred roditeljima, da ona sumnja da je on homoseksualne orijentacije, da je mlad i da u tim godina se uvijek traži i istražuje seksualnost. Mladić je istraživačima “LGBT Forum Progres” kazao da je na to burno negodovao. Saopštio im je, stoji u njegovoj izjavi, da će tako samo da produbi zbunjenost kod oca i podstakne ga da vrši pritisak da bude sa djevojkama po svaku cijenu. Mladić je istraživačima “LGBT Forum Progres” saopštio da je bio iznenađen mišljenjem i ocjenom psihologa “jer za to nije dao povoda”. Pri odlasku, psihološkinja je navodno ponovila ocu da ona sumnja da je posrijedi homoseksualna orijentacija. Nakon posjete psihologu, prema navodima iz izjave, otac je prema mladiću bio ljubazniji. Normalno je sa njim razgovarao i ponudio mu je, prema navodima, da mu kupi nešto da jede. Mladić je, stoji u njegovoj

izjavi, roditeljima predložio da više ne idu kod tog nego kod onog psihologa koji ima više iskustva sa sličnim slučajevima.

U međuvremenu tadašnji istraživač kršenja ljudskih prava, i član Savjeta za građansku kontrolu rada policije, mr Aleksandar Saša Zeković, kontaktirao je Upravu policije i dogovorio da se u ovu porodicu pošalje senzibilisaniji tim policijskih službenika i ponovo obavi razgovor sa mladićem i roditeljima.

Policija je tog dana, u popodnevni satima ponovo posjetila mladićevu porodicu. Sa njim je razgovarala policijska inspektorka. Mladić je, stoji u njegovoj izjavi, bio izuzetno zadovoljan kako je ona razgovarala sa njim. Kaže da se osjećao sigurnim. Vjerovao joj je. Pitala ga je na kraju razgovora da li će da podnese tužbu. Mladić je saopštio da ne želi da to uradi ocu. Inspektorka je telefonom pozvala nekog od pretpostavljenih i saopštila da mladić ne želi da prijavi oca. Pošto se sve završilo mladić je sa svojim momkom otišao u šetnju a roditelji su se, po njegovom povratku, prema navodima, relativno normlano ponašali.

U mladićevoj izjavi se dalje navodi da su dana 28.09.2011. godine, u ranim jutarnjim satima, dva policajca ponovo posjetila ovu porodicu i saopštili mladićevoj majci da svi moraju doći u policijsku stanicu kako bi dali izjave. Pošto se mladić vratio iz škole svi su skupa otišli do policije. Mladić je u izjavi NVO "LGBT Forum Progres" saopštio da ih je primio jedan inspektor koji ih je o svemu ispitivao. Tražio je i detalje o mladićevom momku, kojeg je godišta, koju školu pohađa i slično.

Inspektor je, prema navodima, mladiću saopštio, da tu ne bi bili ni on ni njegovi roditelji da se on nije javio istraživaču ljudskih prava Aleksandru Saši Zekoviću "jer bi posle u novine pričali kako nisu radili posao kako treba". Mladić je u svojoj izjavi naveo da je inspektor ime Zekovića pominjao sa "netrpeljivošću i gađenjem".

Inspektor je mladiću navodno preporučio da ide kod psihijatra jer mu ne vjeruje da je "homoseksualnog opredjeljenja". Kazao mu je da je "možda biseksualac ali da svakako mora poći kod psihijatra" stoji u mladićevoj izjavi. Rekao mu je da sa njim priča kao otac sa sinom, ne kao inspektor, i saopštio ocjenu da njegovim roditeljima sigurno nije lako. Na kraju razgovora, prema navodima mladića, inspektor je kazao "Mora da su ti roditelji pucali kad si se rodio". Mladić je, stoji u njegovoj izjavi, to shvatio kao da od njega nema koristi jer se neće oženiti. "I da kada sam se rodio možda i nisu trebali pucati" - napisao je mladić u izjavi datoj istraživačima NVO "LGBT Forum Progres". Inspektor je na kraju razgovora, saopštio je mladić, rekao: „Žene su zakon“.

Zahvaljujući angažovanju Zekovića, “LGBT Foruma Progres” i Uprave policije ali prije svega kapacitetima i senzibilitetu Filijale za suzbijanje nasilja u porodici PJ Podgorica u konkretnom slučaju je došlo do pomirenja između mladića i oca. “LGBT Forum Progres” je u stalnom kontaktu sa mladićem i on tvrdi da više nije žrtva nasilja i da su njegovi roditelji prihvatili njegovu seksualnu orijentaciju i činjenicu da je u istopolnoj vezi. Mladić je istraživačima “LGBT Foruma Progres” saopštio da je jedno vrijeme bilo protivljenja roditelja što je u vezi sa mladićem koji je druge etničke pripadnosti.

Krajem te godine, 4.12.2011. godine, “Dnevne novine” su objavile detaljan tekst pod nazivom “Porodično nasilje u porastu”. U njemu je, između ostalog, inspektorka **M.R.** pomenula i ovaj slučaj:

“U jednom slučaju dijete je bilo žrtva porodičnog nasilja jer je pripadnik LGBT populacije. Maloljetnik je duži period bio izložen vrijeđanju, maltretiranju i na kraju ga je otac fizički napao zbog neslaganja sa njegovom seksualnom orijentacijom”, ispričala je inspektorka M.R.

“Ključni problemi za unaprijeđivanje zaštite od porodičnog nasilja nedovoljan broj skloništa, nepostojanje savjetovališta za brak i porodicu, nepostojanje kriznih centara, nedovoljna finansijska sredstva, nesenzibilnost javnosti za tu vrstu nasilja i to je nešto na čemu treba raditi”, kazala je Radonjić. U “LGBT Forumu Progres” ocijenili su da i ova ocjena ide u prilog postojanju i djelovanju LGBT skloništa.

Četrnaestogodišnji gimnazijalac tražio smještaj u LGBT skloništu

Četrnaestogodišnjeg gimnazijalca iz Podgorice, prema navodima iz njegove izjave/prijave podnijetoj NVO “LGBT Forum Progres”, roditelji su navodno uglavnom psihički zlostavljali zbog njegove seksualne orijentacije. Navodi da ocu nije, ali je majci priznao da je homoseksualac. Ona ga je, stoji u njegovoj izjavi, uputila, više puta, kod psihijatra i češće kod lokalnog paroha. Razgovori sa psihijatrom nijesu pomogli u pogledu promjene seksualne orijentacije pa je majka, inače visokoobrazovana žena, pažnju i “nadu za pomoć” usmjerila prema Crkvi, navodi se u izjavi. Kako bi udovoljio majci, navodi dalje mladić, obratio se svešteniku. Lokalni paroh je nekoliko puta primio na razgovor i ispovijest mladića. “Kada sam mu rekao da sam homoseksualac više me nije gledao u oči već je spuštao pogled na dolje” napisao je mladić u svom obraćanju NVO “LGBT Forum Progres”. Rekao mu je “da to što čini je veliki grijeh i da mora biti uporan”.

Svještenik mu je, navodi mladić u izjavi, savjetovao da nađe djevojku sa kojom bi imao odnose i kazao “kako je Bog stvorio muško i žensko da bi imali odnose i reprodukovali se, i da je zabranjeno da muškarac sa muškarcem ima odnose kao i žena sa ženom”. “Ispratio me ja sa nadom da ću ga poslušati i potisnuti homoseksualnost u sebi, što ja nemam namjeru” saopštio je mladić NVO “LGBT Forum Progres”.

Kako nije bilo nikakvog napredka roditelji su mu, naveo je mladić, ograničili kretanje. Nije mogao da ide u grad i nakon škole odmah se vraćao kući. Početkom aprila 2012. zatražio je pomoć u nevladinoj organizaciji “LGBT Forum Progres” i insistirao da bude smješten u LGBT skloništu. Saopštio je odluku da više ne želi da se vrati kući. Sa njim je razgovor prvo obavilo osobolje skloništa, potom psiholog a onda je kontaktirana i institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore s obzirom da se radilo o malodobnom licu. Mladiću su predstavljeni jasni koraci kako bi mogao da krene njegov tretman i procesuiranje odgovorajućih prijava, prije svega prema Centru za socijalni rad, kojeg je neophodno o svemu detaljno informisati. Nakon svih obavljenih razgovora mladić se vratio kući i sa datim okolnostima je upoznao majku. Njegov tretman u porodici se nešto popravio s tim što i dalje postoje zabrane po pitanju socijalnog života. “LGBT Forum Progres” je u kontaktu sa njim i on je odustao od procesuiranja prijava .

Tužbe protiv univerzitetskog profesora

Zdravko Cimbalević, jedini javno deklarisan homoseksualac u Crnoj Gori, pozivajući se na član 24. Zakona o zabrani diskriminacije, podnio je tužbu protiv **S.R.**, profesora učiteljskog studija na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Nikšiću, zbog naknade nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda i diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije odnosno zbog povrede Ustava Crne Gore i Zakona o zabrani diskriminacije.

Tužbu zbog diskriminacije LGBT osoba protiv **S.R.**, odvojeno od Cimbalevića, podnijele su i nevladine organizacije “**Centar za antidiskriminaciju - Ekvista**” i “**LGBT Forum Progres**”.

S.R., oglasio se, dana 9. maja 2011. godine, ličnim saopštenjem u dnevnoj novini “Dan” pod nazivom “Parada rujanja crnogorskom ponosu”, rubrika “Povodi”, strana 11. u kojem je, prema ocjeni Cimbalevića, iznio niz kvalifikacija i stavova kojima otvoreno vrijeđa i ponižava građane/ke Crne Gore koji su homoseksualne orijentacije, oslovljava ih neprimjereno i naučno neu-

temeljeno, ponižava i kvalifikuje ih na jako pogrdan i diskriminatoran način tvrdeći za njih da su bolesni ljudi, da njihova prava i afirmisanje njihovih prava treba ograničiti i zabraniti zarad budućnosti dece.

Ovakvim istupom, po ocjeni Cimballevića i navedenih NVO, tuženi, S.R., dodatno je ugrozio položaj i prava osoba homoseksualne orijentacije, obmanuo javnost šireći neistine o njima, podstakao ionako visoku homofobiju u društvu prema njima, podstakao na različit tretman ovih osoba i ugrozio pravo na slobodu okupljanja. Ukupnim istupom, prema navodima u tužbi, S.R. je ugrozio i sigurnost LGBT osoba.

Povorka ponosa, čiju je organizaciju inače predvodio Cimballević, stoji dalje u tužbama, spada u legalno i legitimno sredstvo slobode izražavanja i okupljanja i priznata je u drugim zemljama kao događaj kojim kompletna društva pokazuju privrženost univerzalnim vrijednostima i načelima na kojima počiva Evropska unija i današnja međunarodna zajednica.

S.R. se, stoji dalje u tužbama protiv njega, putem medija direktno obratio roditeljima i, između ostalog, im poručio:

“On je poručio roditeljima da tog dana, 31.maja za kada je šetnja zakazana, sklone djecu i ne dozvole im da “gledaju tu bruku na televiziji”. S.R. upozorava da majka sinu nakon toga neće moći da kaže “ti si moj ponos”, te da neće više biti nadahnutih govora sa rečenicom “bio si ponos našeg plemena”. Ova rečenica govori o tome da osobe homoseksualne orijentacije nijesu ponos svojih roditelja i šire porodice i da se oni ne mogu ponositi svojim ukupnim identitetom samo zato što su homoseksualne orijentacije.

S.R., stoji dalje u tužbama protiv njega, promovisanje ljudskih prava naziva “reklamiranjem” koje će pokvariti današnju djecu. On dalje tvrdi, stoji u tužbi, da do homoseksualnosti dovodi nepravilan biološki razvoj. Tuženi je još potvrdio da je homoseksualna orijentacija porok a ne, kako tvrdi nauka, ravnopravna seksualna orijentacija: “Uzroci manifestacija nekih oblika homoseksualnosti su u nepravilnom vaspitanju (zabrana druženja ili stvorena odbojnost prema suprotnom polu), a slabije uslovima života (internati, kasarne, zatvori, sportski kolektivi, brodovi). Zašto onda reklamiramo homoseksualizam pred djecom? Zašto ne tražimo uzroke homoseksualnosti i prikladan način liječenja? Na sve homoseksualce se ne primjenjuju iste metode liječenja. Zašto moramo reklamirati takav porok i nazivati ga paradom ponosa?”

Na ispoljeni način tužioci, Cimballević i dvije NVO, su ocijenili da S.R. na-

vodno homoseksualnost tretira kao bolest i na taj način kvalifikuje osobe ove orijentacije kao bolesne ljude.

Tuženi dalje, prema navodima ovih NVO i Cimbalevića, homoseksualne osobe naziva bolesnim, nedokazanim, nesretnim i nenormalnim ljudima koji ne vode lijep i normalan život. On kaže: “Zašto se homoseksualcima ne nudi pomoć da se oslobode pobune, samoće i da pronadu mogućnost lijepog prirodnog i normalnog života”.

Takođe, stoji dalje u tužbi, zabinjavajuće što tuženi promovise sakupljanje podataka o osobama homoseksualne orijentacije i na taj način ih izlaže dodatnoj opasnosti i nasilju. S.R. je u svom tekstu tim povodom napisao: “Evropa traži da na parade ponosa budu naši funkcioneri. Pa kako da ne! I oni su naš “ponos”, izuzimajući ministra ljudskih prava F.D. Kod nas je homoseksualnost rijetka bolest ili porok ili prekrivena. Na zapadu, čitamo, to je prava epidemija, pa zašto da mi prikrivamo naš ponos. Učesnici parade nemaju adresu, a treba ih dobro zaštititi, jer treba čuvati i njegovati svoj ponos. Pa dobro, demokratski je sve snimati da znamo ko su, ko je naš “ponos” ocjenio je S.R.

Cimbalević je u svojoj tužbi pozvao Sud da razmotri osjećaj poniženosti i duševnog bola zbog grubog nastupa tuženog i zbog posljedice diskriminacije koje su snažne i još uvijek traju. Cimbalević je dodao da je tuženi autoritet u javnom životu, nauci i politici i primjer ponašanja drugima. Posebno mladima i ljudima oskudnijeg obrazovanja i socijalnog iskustva. Ovakvim istupima, ocijenio je u tužbi Cimbalević, tuženi sužava prostor i slobodu njegovog prihvatanja od strane roditelja, porodice ali i šireg okruženja. “Umjesto da širi naučnu istinu što je njegova obaveza kao naučnog i univerzitetskog radnika, da otklanja predrasude i stereotipe, tuženi postupa suprotno. Na ovaj način on je dodatno otežao moju trenutnu poziciju u kojoj se nalazim. Njegov javni istup ohrabruje ljude da prema meni počine različita prekršajna i krivična djela” - stoji u Cimbalevićevoj tužbi protiv univerzitetskog profesora S.R.

Cimbalević je predložio da nadležni Sud sprovede postupak po hitnosti i nakon toga donese presudu kojom će se utvrditi povreda prava tužioca diskriminacijom po osnovu seksualne orijentacije, zabraniti tuženom ponavljanje radnje diskriminacije i tuženi obavezati da putem dnevne novine “Dan”, o svom trošku, u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude, objavi javno izvinjenje svim građanima/kama homoseksualne orijentacije.

Nevladine organizacije, u svojoj grupnoj tužbi protiv S.R., tražile su njegovo javno izvinjenje.

S.R., u zakonskom roku, dao je odgovor na tužbu kojom je u cjelosti osporio tužbeni zahtjev Zdravka Cimbalevića ali i nevladinih organizacija.

S.R. je, naveo u odgovoru na tužbu, da je Cimbalević pogrešno interpretirao njegov članak objavljen u dnevnoj novini "Dan", od 09.05.2011.godine. On tvrdi da se u članku nigdje ne navodi ličnost tužioca (ime i prezime), niti se može naslutiti da se radi o tužiocu. U članku se, navodi se dalje, govori o homoseksualnosti i shvatanju ovog pojma u tradicionalnom i naučnom smislu. On je dalje naveo da njegovi stavovi nijesu u suprotnosti ni sa jednom odredbom "Rezolucije koju je donio Savjet za ljudska prava Ujedinjenih Nacija". Iz tih razloga S.R. je u odgovoru na tužbeni zahtjev Zdravka Cimbalevića istakao prigovor nedostatka procesne legitimacije. "Tužilac nema ovlašćenje za vođenje konkretne parnice protiv mene. Tužilac nije dokazao procesnu legitimaciju u svojoj tužbi niti je učinio vjerovatnim da je ovlašćen za vođene konkretne parnice protiv mene. Ne postoji ni pretpostavka da postoji građansko pravni odnos između stranaka koji treba da je iznijet u tužbenom zahtjevu. Pošto tužilac nije dokazao postojanje aktivne i pasivne procesne legitimacije stranaka prvostepeni sud treba da njegovu tužbu odbaci" stoji u njegovom odgovoru.

S.R. je dalje naveo da iz "članka neosporno proizilazi da ja ne vrijeđam lično tužioca, odnosno tu populaciju. Znači, nijednom radnjom ne povrijeđujem čast i ugled tužioca Cimbalevića i ne vršim nijedan vid seksualne diskriminacije i samim tim nisam povrijedio član 19 Zakona o zabrani diskriminacije".

S.R. je prigovorio da u tužbi tužilac nije precizirao na koji je način navedenim člankom povrijedio njegovu čast i ugled i izvršio seksualnu diskriminaciju kao osnov za naknadu nematerijalne štete. "Članak tretira homoseksualnost sa više aspekata: tradicionalnih shvatanja u Crnoj Gori (kako treba shvatiti dio članka koji počinje riječima „On je poručio roditeljima itd...“ dokaz članak u DAN-u) i naučni aspekt homoseksualnosti. Ovaj dio članka govori o tradicionalnom shvatanju riječi ponos u crnogorskom patrijarhalnom društvu i ne predstavlja vid diskriminacije ni vrijeđanja bilo koga. Iz ovih mojih navoda tužilac ne može tražiti naknadu nematerijalne štete, jer ga ona lično ne pogađa i samim tim ne postoji pravni osnov shodno Ustavu, Zakonu o diskriminaciji i Zakonu o obligacionim odnosima. Ono što je najvažnije moj članak i moji stavovi u njemu nisu diskriminatorni, ne podstiču diskrimi-

naciju ni nasilje prema LGBT populaciji. To ne proizilazi iz ni jedne rečenice i cjelokupne ocjene teksta”, stoji u odgovoru S.R. na tužbeni zahtjev.

“U tužbi se navode stvari koje ja nisam naveo u svom tekstu, zapravo, pojedine stavke se vade iz konteksta i kvalifikuju kao diskriminatorski prema ovoj populaciji. I opet se nigdje ne ističe ličnost tužioca Cimbalevića. Nije tačna tvrdnja, kazao je S.R., da sam homoseksualnost nazvao bolešću. Pravilnim tumačenjem teksta proizilazi da se ta pojava kroz razvoj nauke različito tumačila i navodim sa naučne strane neke od mogućih uzroka nastanka homoseksualnosti. Članak tužioca ne dovodi u teži položaj u društvu, tako da ne stoje njegove tvrdnje da se svakodnevno zbog mog teksta suočava sa ozbiljnim patnjama u društvu i porodici. Ja konkretno u tekstu nigdje ne narušavam njegovu privatnost i javno ga ne označavam kao pripadnika homoseksualne populacije, znači ne povrijeđujem njegova subjektivna neimovinska prava i interese”, stoji u odgovoru S.R. na tužbu.

S.R. je zaključio “Kao univerzitetski profesor moja je dužnost da predajem i tumačim studentima određene pojave u društvu (pa i homoseksualnost) i niko nema pravo, van struke, da ulazi u moju stručnost kao profesora i naučnika. Posebno predloženi svjedoci ne mogu da ocjenjuju i svjedoče o mom profesorskom i naučnom radu, znanju i kredibilitetu. Na taj način povrijeđuje se moja autonomija univerzitetskog profesora, Nije precizirano na koje okolnosti i činjenice treba svjedoci da se izjasne, a odnose se na povredu časti i ugleda i diskriminacije tužioca. Samo je sud ovlašćen da ocjeni i zaključi da moj tekst povrijeđuje prava tužioca. Predloženi svjedoci ne mogu davati pravnu kvalifikaciju članka niti da li su povrijeđena subjektivna prava tužioca”. S.R. je na kraju od Suda zatražio da odbaci tužbu Zdravka Cimbalevića zbog nedostatka procesne legitimacije a tužbeni zahtjevi odbace kao neosnovani.

Sudija Osnovnog suda u Podgorici gospođa **D.R.** koja je vodila postupak, zbog zaštite od diskriminacije, zbog Cimbalevićevog kašnjenja od svega dva minuta odlučila je da smatra povučenim tužbeni zahtjev zbog zaštite od diskriminacije, podnijet još maja prošle godine, protiv univerzitetskog profesora **S.R.**

“LGBT Forum Progres” u svom zvaničnom saopštenju, izdatim tim povodom, ocijenio je da je sudija D.R. pokazala potpuni nesenzibilitet prema žrtavama koju su pred sudom zatražile zaštitu od diskriminacije. “Postupkom sudije gospođe D.R. crnogorsko sudstvo i država Crna Gora postale su dio zemalja u kojima nije moguća sudska zaštita osnovnih ljudskih prava a žrtve

koje ukazuju na diskriminaciju izložene su dodatnom poniženju, vrijeđanju i viktimizaciji” - stoji u saopštenju ove NVO.

U saopštenju se navodi, da je, iz objektivnih razloga, podnosilac tužbe Cimbalević, jedini javno deklarisan homoseksualac u Crnoj Gori, kasnio svega dva minuta na zakazano ročište i sudija, gđa D.R., nije htjela ni da saslušava razloge tako kratkog kašnjenja već je odlučno saopštila da Cimbalevićev tužbeni zahtjev smatra povučenim. Ročište je službeno bilo zakazano za 04.04.2012. godine u 13.15h a sudija je pojavljivanje Cimbalevića konstatovala zapisnički u 13.17h, ističe se u saopštenju NVO “LGBT Forum Progres”.

Cimbalević je, objašnjeno je u navedenom saopštenju, pokušao da opravda kašnjenje i naglasio je da je su pitanju svega dva minuta moleći je da preinači svoju odluku. Na to je sudija D.R. odgovorila da je u roku od dva minuta čak dva puta prozivala prezime Cimbalević i te da je u roku od tih dva minuta uspjela da sačini zapisnik i konstatuje u njemu da je zbog nepojavljivanja Cimbalevića i njegovog kašnjenja od svega dva minuta odlučila da smatra tužbu povučenom.

Sudija je, navodi se u saopštenju, tražila od S.R., tuženog zbog diskriminacije, saglasnost da preinači svoju odluku što je on odbio dati čime je sud raspušten a Cimbalević upućen na novu tužbu.

Prema Zakonu o zabrani diskriminaciji tužbu je moguće podnijetu u roku od 90 dana od dana saznanja za učinjenu diskriminaciju što znači da Cimbalević nije mogao podnijeti novu tužbu.

“Tužilac Cimbalević i LGBT Forum Progres, kao jedina transparentna LGBT grupa u Crnoj Gori, ne mogu snositi odgovornost što crnogorski sudovi tek nakon deset mjeseci uzimaju u obzir tužbe podnijete zbog zaštite od diskriminacije koje inače su dužni da tretiraju prioriternim. Mi smo njih čekali duže od deset mjeseci a oni naše žrtve ne mogu sačekati ni dva minuta, čak ni onda kada je to uslovljeno situacijom smještaja u LGBT sklonište jednog srednjoškolca koji je izložen fizičkom i psihičkom nasilju svoje porodice zbog svoje seksualne orijentacije” navedeno je u Progresovom saopštenju. “Tokom suđenja Cimbalević nije zaštićen od tuženog i prisutne publike koju je on doveo da ismijava i ponižava pri čemu je Cimbalević prisiljavan da u ruke uzme kopije starih udženika iz kojih se ranije u Crnoj Gori o homoseksualizmu učilo kao o bolesti”. “Ovakvim odnosom sudske vlasti dodatno se pogoršava položaj LGBT osoba a s obzirom da im je uskraćena sudska zaštita prava njihov život u Crnoj Gori postaje krajnje neizvjestan i nepodnošljiv.

Postupak sudije gospođe D.R. pokazao je da sve sprovedene obuke i mnogo utrošenog budžetskog novca na tome nemaju nikakvog smisla i bez konkretnih su rezultata” stoji na kraju saopštenja NVO “LGBT Forum Progres”.

Postupak povodom tužbi dvije NVO protiv S.R. pred Osnovnim sudom u Podgorici je u toku.

Pritužba Sudu časti Univerziteta Crne Gore

Nevladine organizacije “Centar za građansko obrazovanje” i “LGBT Forum Progres”, obje sa sjedištem u Podgorici, i doc. dr F.K. podnijeli su Sudu časti Univerziteta Crne Gore (UCG) inicijativu da to tijelo ocijeni da li je univerzitetski profesor **dr S.R.**, kroz publikovanje teksta “Parada ruganja crnogorskom ponosu”, u dnevnom listu “Dan”, dana 09.05.2011. godine eventualno povrijedio Kodeks akademske etike.

Podnosioci inicijative iskazali su sumnju da je kroz predmetni tekst iznijeto niz kvalifikacija i stavova koji su upitni sa aspekta naučnih činjenica, akademskih argumenata i savremenog koncepta ljudskih prava garantovanih domaćim i međunarodnim standardima.

Oni su iskazali i bojazan da saopšteni stavovi ugrožavaju kredibilitet nastave i ugleda Univerziteta Crne Gore i zatražili da se izrekne najstroža mjera „javna osuda sa objavljivanjem u Biltenu Univerziteta, i u medijima“.

Sud časti UCG nikada nije razmatrao ovu pritužbu zbog, objašnjeno je nadležnom službeniku CGO, nedostatka kvoruma i nemogućnosti sazivanja sjednice.

CGO obratio se, dodatnim dopisima, povodom ovog slučaja, dekanu Filozofskog fakulteta u Nikšiću i rektoru Univerziteta Crne Gore na koje nikada nije odgovoreno.

Prijave zbog najava i otvorenih poziva na nasilje nad LGBT osobama

NVO “LGBT Forum Progres” rukovodiocu Područne jedinice policije u Podgorici prijavila je djelovanje grupe, na mreži „Facebook“, pod nazivom „NEEEEEEEEE „Paradi ponosa“ u Podgorici“ u kojoj je svakodnevno publikovano dosta prijetnji i otvorenih poziva na nasilje. Kao administratori ove grupe timovi nevladine organizacije “LGBT Forum Progres” registrovali su **D.M., G.L. i M.Š.**

Policiji je prijavljen i administrator grupe „**STOP gey paradi 31 maja u Pod-**

gorici“ izvjesni Ž.J. koji je, uz niz prijetnji prema LGBT zajednici, pozvao članove grupe da predlože “kako mučiti pedere”. Ž.J. je dodatno zamolio sve svoje istomišljenike da pozovu svoje prijatelje da se pridruže grupi, “**a kada dođe vrijeme i da se organizujemo da razbijemo pedere**”.

Komentarisanje na portalima crnogorskih medija

“LGBT Forum Progres” nekoliko prijava podnio je policiji zbog anonimnih komentara na portalima medija, uglavnom na portalu nezavisnog dnevnika “Vijesti”, a koji su objavljivanjem, prema ocjeni ove NVO, postali sastavni dio teksta na koji se navodno odnose. Iz crnogorskih organizacija civilnog društva više je puta iskazano uvjerenje, da uz postojanje političke i profesionalne volje, Uprava policije ima kapaciteta da otkrije autore neprimjerenih komentara koji sadrže poruke mržnje i nasilja kao i planere razbijanja mirnih okupljanja LGBT osoba u Crnoj Gori.

Izvršni direktor “LGBT Foruma Progres” **Zdravko Cimbalević** više puta je pisao i telefonski razgovarao sa glavnim urednicima štampanih medija kao i urednicima Internet izdanja štampanih medija kako bi se popravio senzibilitet tih medija za ljudska prava LGBT osoba i izdejstvovalo povlačenje tj. brisanje komentara koji sadrže govor mržnje, nasilje ili povredu privatnosti građana po osnovu njihove stvarne ili percipirane seksualne orijentacije ili rodnog identiteta.

Česte reakcije i kontaktiranje urednika medija povodom neprimjerenih komentara na račun LGBT zajednice imali su i izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje **Daliborka Uljarević** i bivši istraživač kršenja ljudskih prava u Crnoj Gori **mr Aleksandar Saša Zeković**.

Pojedini urednici medijskih portala dozvoljavali su, tvrde u NVO “LGBT Forum Progres”, između ostalog, da danima ostanu objavljeni komentari u kojima su izlistani članovi porodica javno deklariranih ili prepoznatih LGBT osoba kao i adrese stanovanja javno deklariranih LGBT osoba što je izazvalo dodatnu zabrinutost i strah u LGBT zajednici.

Nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, “Centar za građansko obrazovanje”, “Akcija za ljudska prava”, “Centar za antidiskriminacije - Ekvista” i “Juventas”, u svom zajedničkom saopštenju, iz juna 2011 godine, podsjetili su da je pokretanje rada prve vidljive LGBT organizacije i javno deklarisanje homoseksualne osobe u Crnoj Gori izazvalo veliku pažnju medija i javnosti. Na portalima je dozvoljeno objavljivanje više stotina jako negativ-

nih, primitivnih i uvrijedljivih komentara kao i direktnih prijetnji. Mediji su samostalno i ukazivanjem od strane NVO značajan broj njih sklonili. Ipak suština je da svijest o zabrani diskriminacije mora postojati u samim medijima i da mora biti poboljšana procedura postavljanja komentara ocijenile su ove NVO. One su zajednički oglasile kako bi pozdravile prvostepenu presudu Višeg suda u Beogradu, Republika Srbija, kojom je usvojena tužba beogradske nevladine organizacije “**Gej strejt alijansa**” (GSA) protiv dnevnih novina „Press“ i kojom se utvrđuje da tekstovi – komentari čitalaca objavljeni na Internet sajtu “Press” online predstavljaju govor mržnje prema LGBT populaciji, kao i da je “Press” dopuštanjem i omogućavanjem da se navedeni komentari postave na sajt diskriminatorski postupao prema ovoj populaciji.

Crnogorske nevladine organizacije ocijenile su da ova presuda ima širi regionalni značaj i da predstavlja jasnu poruku svim medijima da je potrebno da pojačaju pažnju i kapacitete kako se na on line izdanjima štampanih novina i različitim portalima ne bi promovisala i širila mržnja i netrpeljivost prema LGBT osobama.

Akcija za ljudska prava (HRA) uradila je prijedlog dopune nacarta Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (KZ). Predložena je dopuna koja predviđa, između ostalog, kaznu za propagiranje netrpeljivosti i diskriminacije na temelju pola, invaliditeta, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, ili drugog ličnog svojstva. Prijedlog HRA podržao je i značajan broj nevladinih organizacija i pojedinaca/stručnjaka. Članovi/ce Savjeta Vlade Crne Gore za zaštitu od diskriminacije iz redova organizacija civilnog društva - Daliborka Uljarević, **Biljana Alković**, **Milan Šaranović** i Zdravko Cimbaljević - najavili su iniciranje podrške ovog tijela, kojim predsjedava crnogorski premijer, usvajanju kreiranih dopuna Krivičnog zakonika.

“LGBT Forum Progres” u svom posebnom tematskom izvještaju o odnosu medija prema LGBT ljudskim pravima ocijenio je da se stanje i odnos medijskih portala u drugoj polovini 2011. i prvoj polovini 2012. godine, kada je riječ o postavljanju komentara, značajno popravilo ali su i dalje registrovani primjeri višednevnog tolerisanja neprimjerenih komentara sa elementima mržnje i nasilja prema LGBT zajednici. Predstavnicu/ce “LGBT Foruma Progres” saopštili su nam da povlačenje komentara još uvijek zavisi od volje i raspoloženja urednika portala kao i senzibiliteta dežurnih novinara i volontera koji rade na portalima. Ova NVO izbjegavala je podnositi prijave protiv nezavisnih medija kako se to ne bi shvatilo kao dodatan pritisak na njih i njihovu održivost već se fokusirala na kontaktiranje i komunikaciju sa istima na dnevnoj osnovi što je često bio krajnje iscrpljujući posao.

Izostala odgovornosti Ministra

“LGBT Founm Progres”, ali i druge NVO u Crnoj Gori, više puta je pozvao Vrhovnu državnu tužiteljku da obezbijedi blagovremeno procesuiranje povreda ravnopravnosti, nasilja, diskriminacije i govora mržnje prema LGBT osobama u Crnoj Gori.

Ova NVO je posebno primijetila da državni tužioci nijesu uzeli u obzir, pune tri godine, odgovornost, kontinuirane izjave i nastupe na javnim mjestima tada aktuelnog Ministra za ljudska i manjinska prava za koje je, prema navodima ove NVO, postojala osnovana sumnja da predstavljaju povredu ravnopravnosti, diskriminatorno postupanje i kršenje ljudskih prava i sloboda.

“LGBT Forum Progres” ukazao je da je procesuiranje tadašnjeg Ministra i drugih bila prilika državnim tužiocima da otklone sumnju da pristupaju politizaciji sličnih i aktuelnih slučajeva, pri čemu su posebno uzete u obzir procesuirane izjave u vezi govora mržnje na temelju etničkog porijekla i vjerske pripadnosti. Odgovornost istog vjerskog velikodostojnika izostala je u vezi njegovih kvalifikacija i uvreda na račun LGBT osoba ali je isto tako izostala i odgovornost tadašnjeg ministra za ljudska i manjinska prava koji se takođe neprimjereno izjašnjavao o LGBT zajednici.

“LGBT Forum Progres” podsjetio je da je svrha kažnjavanja spriječavanje činjavanja prekršajnih i krivičnih djela, uticanje na učinioce da ih ubuduće ne čine, uticanje na druge da ne čine takva djela, izražavanje društvene osude i obaveze poštovanja zakona i jačanje morala i razvijanje društvene odgovornosti. U slučaju tada aktuelnog ministra za ljudska i manjinska prava to je izostalo zbog čega je on, tokom cijelog svog mandata, nastavio sa postupcima.

Svaki akt nasilja i diskriminacije, bila to i izjava vladinog zvaničnika, političara, vjerskog predstavnika, mora uključivati garanciju za adekvatnu pravnu osudu takvog ponašanja i preduzimanje odgovarajućih mjera s tim u vezi saopštili su u “LGBT Forumu Progres”.

“LGBT Forum Progres” saopštio je da ne podržava politizaciju bilo kojeg primjera, uključujući i politizaciju javnih istupa pojedinih vjerskih autoriteta u Crnoj Gori. “Smatramo da to ne potvrđuje dosljednost i princip jednakog tretmana. Selektivne osude nijesu dobre” - saopštili su u ovoj NVO.

Institucija Zaštitnika ljudskih prava i slobode Crne Gore više je puta ukazala na neprimjerene javne istupe tadašnjeg Ministra za ljudska i manjinska prava.

LGBT osobe nepoželjne na plaži

Početak avgusta 2011. godine NVO "LGBT Forum Progres" obavijestio je javnost, potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku i Vrhovnog državnog tužioca da je osobama koje pripadaju gay, lezbejskoj, biseksualnoj i transrodnoj (LGBT) populaciji, poslije nekoliko decenija, zabranjen pristup nudističkoj plaži na području barske opštine.

Ove mjere prema LGBT osobama primjenjivala su fizička lica koja nemaju nikakav osnov za takvo postupanje niti razumno opravdanje. Zabrinjavajuće je što su nadležni organi takvo postupanje tolerisali iako se radilo o kršenju nekoliko pozitivnih propisa, ocijenili su u NVO "LGBT Forum Progres".

"LGBT Forum Progres", o različitim incidentima i protivzakonitim radnjama ovih lica, obaviješten je od nekoliko desetina pripadnika LGBT populacije iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije, Rusije, Njemačke i drugih zemalja.

Potpredsjednik Vlade Crne Gore pozvan je da preduzme sve potrebne napore kako bi se prekinula dalja diskriminacija posjetilaca ove plaže po osnovu njihove stvarne ili pretpostavljene seksualne orijentacije ili rodnog identiteta. "Pozivamo Vas da momentalno naložite prestanak povrede naše ravnopravnosti sa ostalima" naglasili su u "LGBT Forumu Progres".

Vlada je pozvana da ponašanje ovih građana, koji su danima diskriminirali LGBT osobe, dovede u red zakona i primjenom odgovarajućih ovlašćenja učini ih ravnopravnim sa ostalima. "Formalno i suštinski oni ne mogu biti ništa drugo do posjetioci plaže kao i sve druge zainteresovane osobe" saopštili su u NVO "LGBT Forum Progres".

Zatraženo je da se tabla na kojoj se LGBT označavaju nenormalnim i nepoželjnim osobama odmah ukloni i uništi a da osobe odgovorne za tu i sve ostale radnje budu procesuirane. Od Vlade i javnog preduzeća "Morsko dobro" zatraženo je uklanjanje mobilijara sa plaže i spornog drvenog objekta i potpuno obustavljanje dalje naplate konzumacije pića i drugih ugostiteljskih usluga.

"LGBT Forum Progres" saopštio je da nakon preduzimanja odgovarajućih zakonskih mjera od strane Vlade i njenih javnih agencija ne može biti sporan eventualni volonterski rad onih građana koji su se predstavljali da "upravlja ju plažom". Te osobe, bez lažnog predstavljanja, vođene humanizmom, a kao obični posjetioci plaže i pristalice nudizma, ukoliko žele i imaju mogućnosti, mogu besplatno točiti piće svim prisutnim, pa i LGBT osobama, na toj javnoj i slobodno dostupnoj površini, poklanjati im čiste peškire, pomagati da uđu

ili izađu iz vode ili obavljati bilo koju drugu humanu i dobrovoljnu radnju, stoji na kraju saopštenja nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”.

Nadležni državni tužilac u konkretnom slučaju nije reagovao. Nakon javne prezentacije slučaja sporna tabla je uklonjena a LGBT osobama omogućen je nesmetan pristup i boravak na nudističkoj plaži. Komercijalne aktivnosti na plaži nesmetano su se nastavile.

Prijava protiv I.Ž. iz Spuža

NVO “LGBT Forum Progres” crnogorsku policiju je upoznao sa postojanjem i djelovanjem grupe, na mreži “Facebook”, pod nazivom “**Gej parada nikad u Podgorici**” čiji je administrator bio građanin **I.Ž.** iz Spuža. I na ovoj grupi objavljavani su neprimjereni komentari na račun organizatora Povorka ponosa u Podgorici, nevladinih organizacija i LGBT osoba u cjelini uz otvoreno pozivanje na mržnju i nasilje nad njima kao i na njihovo uništenje.

Policija je sa prijavom upoznala nadležnog zamjenika ODT **E.B.** koji se izjasnio da nema elemenata za pokretanje krivičnog, a nije bilo ni elemenata za pokretanje prekršajnog postupka.

Pritužba zbog postupanja policije povodom prijavljenog nasilja

NVO “LGBT Forum Progres” uputio je pritužbu direktoru crnogorske policije, Savjetu za građansku kontrolu rada policije i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore zbog neprofesionalne primjene policijskih ovlašćenja povodom prijave koje je ova NVO procesuirala zbog govora mržnje i najave nasilja prema LGBT osobama.

Izvršnog direktora “LGBT Foruma Progres” **Zdravka Cimbalevića** telefonom je pozvao građanin **S.Đ.**, predstavio mu se i kazao da je broj njegovog telefona dobio od policijskih službenika pošto je obaviješten da je protiv njega podnijeta prijava. Cimbalević je bio iznenađen postupkom policije zato što je bio uvjeren, shodno obećanjima dobijenim na najvišem nivou, od potpredsjednika Vlade za unutrašnju politiku i direktora policije, da će ona u svakom trenutku štiti integritet i bezbjednost LGBT osoba kao i da određene radnje, koje je “LGBT Forum Progres” pomagao, policija preduzima po službenoj dužnosti. Cimbalević je bio uvjeren da je kroz postupak policije izložen dodatnoj opasnosti.

U pritužbi direktoru policije Cimbalević je naveo da je posrijedi očigledan

nedostatak senzibiliteta policijskih službenika koji rade na ovim predmetima i deficit kvalitetne i praktične komunikacije između policije i NVO “LGBT Forum Progres”.

U predstavkama “LGBT Forum Progres” upućenim Savjetu za građansku kontrolu rada policije i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ove institucije su pozvane da doprinesu, kroz izdavanje odgovarajućih preporuka, izgradnji povjerenja i senzibiliteta policije za rad sa LGBT zajednicom, bolje pripremi Povorke ponosa i procesuiranju nasilja nad LGBT osobama.

Ovaj slučaj, misli se na telefonsko pozivanje od strane S.Đ., je saniran kroz neposredni razgovor sa policijskim starješinama i uz posredovanje zamjenice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijane Laković**. Cimbalević je odustao od prijavljivanja telefonskih prijetnji i uznemiravanja ali je činjenica da nije odustao od prvobitne prijave protiv ovog građanina zbog njegovih navoda na mreži “Facebook”.

Savjet za građansku kontrolu rada policije bavio se i ovim slučajem i ocijenio ga i zaključio svojom zbirnom odlukom koja je predstavljena u ovoj analizi.

Prijava protiv Z.N. iz Pljevalja

“LGBT Forum Progres” podnio je prijavu policiji protiv građanina **Z.N.** iz Pljevalja zato što je uputio prijeteću poruku direktoru ove organizacije u kojoj se kaže: “Ubij se bre mater ti jebem pedersku. Hitler vama treba!”.

Postupajući po prijavi službenici PJ Podgorica su identifikovali **Z.N.** (1973) iz Pljevalja od koga su službenici PJ Podgorica uzeli pismenu izjavu na zapisnik o obaveštenju prikupljenom od građanina na okolnosti date prijave. Sa sadržinom prijave upoznat je nadležni zamjenik ODT **M.Š.** koji se izjasnio da u konkretnoj prijavi nema elemenata krivičnog djela. Protiv **Z.N.** službenici PJ Podgorica pokrenuli su zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka pred Područnim organom za prekršaje u Podgorici zbog prekršaja iz čl. 9 Zakona o javnom redu i miru.

Cimbalević je, u svojstvu svjedoka, saslušan pred Područnim organom za prekršaje Podgorica dana 27.09.2011. godine, u prekršajnom postupku protiv okrivljenog građanina.

Prijava protiv M.J.

“LGBT Forum Progres” podnio je, sredinom avgusta 2011. godine, prijavu policiji protiv građanina **M.J.** zato što je uputio prijeteću poruku direkto-

ru ove organizacije u kojoj se kaže: “Kako te nije sramota da si peder, jebem ti sve, neće se održavat u Podgoricu, sve ću vas poklat ođe Cigani jedni, nećujadi pederska. Ima bombom da vas dignem sve kako te nije sramota zbog familije tvoje da si peder pičko ćelava”.

Policija je obavijestila da još uvijek traje postupak identifikacije prijavljene osobe.

Napad na LGBT osobe u Danilovgradu

Tokom trajanja međunarodne konferencije o LGBT pravima koju je organizovala Vlada Crne Gore u saradnji sa tada tek osnovanom nevladinom organizacijom osporenog kredibiliteta „Pravda na Balkanu: Jednakost za seksualne manjine“ u Danilovgradu su se desila dva incidenta u kojem je nekoliko mladih građana vrijeđalo strane državljane učesnike međunarodne konferencije zbog njihove percipirane seksualne orijentacije.

Direktor Uprave policije obavijestio je “LGBT Forum Progres” da je Ispostava Danilovgrad obaviještena od strane dvoje stranih državljana, LGBT aktiviste iz Bugarske **R.S.** i njemačkog reditelja crnogorskog porijekla **D.T.**, da ih je grupa mladića dana 04.09.2011. godine, uznemiravala i vrijeđala dok su bili gosti ugostiteljskog objekta „Rafaelo“ u ulici Vlačka Đuranovića u Danilovgradu.

Policija je preduzela sve potrebne mjere i radnje iz svoje nadležnosti. Identifikovala je i privela osobe koje su vrijeđale strane državljane učesnike vladine konferencije o LGBT pravima.

U službene prostorije privedeni su **S.G.**, **V.V.** i **B.P.**. Zbog postojanja mogućnosti da su osumnjičeni mogli nastaviti sa vršenjem prekršaja ili ga ponoviti doneseno je rješenje o njihovom zadržavanju. Sjutradan, 04.09.2011.godine, uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, privedeni su Područnom organu za prekršaje u Danilovgradu, zbog sumnje da su počinili prekršaj iz člana 7. Stav 2 Zakona o javnom redu i miru. Područni organ ih je oglasio krivim i izrekao kazne zatvora S.,G. 15 a V.V. 12 dana dok je B.P. oslobođen krivice.

Istog dana kada su izrečene ove kazne, prema navodima policije, holandski državljani **V.S.P.M.**, takođe LGBT aktivista, podnio je policiji prijavu protiv mladića kojeg je prepoznao kao zapošljenog u Regionalnoj školi za javnu administraciju (ReSPA) u kojoj se održavao skup o LGBT pravima. Naveo je da mu je ta osoba, dok je sjedio u jednom lokalnu u Danilovgradu, prolazeći pored njega, podigla desnu ruku salutirajući nacistički pozdrav što je kod

holandskog LGBT aktiviste, prema navodima policije, izazvalo osjećaj uznemirenosti i ugroženosti. Policija je saopštila da je uspješno identifikovana i ova osoba i da se radi o **R.Đ.** iz Podgorice. On je na osnovu istog prekrašaja iz Zakona o javnom redu i miru priveden Područnom organu za prekršaje koji mu je izrekao kaznu od **800 eura**.

“LGBT Forum Progres” interesovao se kod menadžmenta **ReSPA** o radnjama preduzetim protiv svog službenika. ReSPA je projekat finansiran od strane EU u čijem upravljanju učestvuje i crnogorska Vlada. Povratno iz menadžmenta su informisali “LGBT Forum Progres” da će sačekati sa pravosnažnim ishodom postupka s obzirom da su informisani da je R.Đ. uputio žalbu Vijeću za prekršaje.

Nevladine organizacije “LGBT Forum Progres” i “Juventas”, u zajedničkom saopštenju, iskazali su uvjerenje da su sve mjere i radnje, u konkretnim slučajevima, uključujući i kazne, primjerene zakonu, težini djela koje se stavilo na teret i postupku koji je uvažio dostojanstvo i pretpostavku nevinosti svih osumnjičenih osoba. U protivnom, u jako homofobičnom društvu poput crnogorskog, može se nanijeti dodatna šteta LGBT populaciji i podstaći distanca prema njoj.

Ove NVO konstatovale su i blagovremenu i uspješnu primjenu zakona i svih policijskih radnji što daje uvjerenje o odlučnosti države da otpočne sa najstrožijim sankcinisanjem mržnje, diskriminacije i nasilja nad LGBT osobama. Napredak koji može biti otvoren ovim primjerom ove NVO su vezale za novi pristup u radu i posvećenost potpredsjednika Vlade problematici LGBT prava. Primjer iz Danilovgrada je početni signal postojanja političke volje i kapaciteta policije i pravosudnih organa da zaštite LGBT populaciju - ocijenile su ove NVO.

“LGBT Forum Progres” je konstatovao da do ovog slučaja u Danilovgradu zaštita LGBT osoba od nasilja i diskriminacije nije ni postajala. To potvrđuju brojni fizički napadi, maltretiranja i vrijeđanja LGBT osoba, posebno **Zdravka Cimbalevića** kao jedino javno eksponirane homoseksualne osobe. Brojni primjeri potvrđuju da prema prijavljenim osoba nijesu primijenjene mjere i kazne kao u slučaju iz Danilovgrada. Do danas nijesu poznati odgovorni za ugrožavanje sigurnosti i bacanje dimne bombe na posjetioce koncerta hrvatske grupe „Lolobriđida“, koji je organizovala NVO “Juventas”, a koji je bio i ozbiljan test za crnogorsku policiju uoči najavljene Povorke ponosa.

Ove dvije NVO iskazale su uvjerenje da ubuduće država neće dozvoliti ne-

jednak tretman domaćih i stranih LGBT osoba i da će slučaj iz Danilovgrada prekinuti dosadašnju praksu nezaštićenosti lokalne LGBT populacije. Sve suprotno nosilo bi i poruku da su LGBT osobe nepoželjne i da na adekvatan nivo pune zaštite mogu računati samo oni pripadnici LGBT populacije koji su strani državljanima.

Prijava protiv S.K.

Na Facebook stranici „**The Books of Knjige**“, dana kada je premijerno prikazan prvi igrani TV spot „Mi smo dio ekipe“, registrovana je i promovisana Facebook grupa pod nazivom „Nijeste dio ekipe“ koja je napravljena kao protest prema pomenutom spotu.

Jedan od komentara koji su objavljeni na ovoj grupi, prema ocjeni NVO „LGBT Forum Progres“ direktno su ugrožavali bezbjednost i život izvršnog direktora LGBT Foruma Progres **Zdravka Cimbalevića**. Građanka **S.K.** napisala je, novembra 2011., „Ja sam danas reagovala i frontalno sam bila napadnuta. Što od aktivista što od simpatizera. Prsti su me zaboljeli pisajući. I nijesam u potpunosti uspjela da ih izliječim. Pa sad nemam ništa novo da dodam sem da se Cimbi na glogov kolac nabije i presuda izvrši što prije“.

Službenici PJ Podgorica protiv S.K. su podnijeli zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, kod Područnog organa za prekršaje u Podgorici, zbog prekršaja iz čl. 9 Zakona o javnom redu i miru.

Područni organ za prekršaje u Podgorici, po sudiji **M.R.**, rješavajući u prekršajnom postupku protiv S.K., zbog prekršaja iz člana 9. Zakona o javnom redu i miru, po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka Uprave policije, Područna jedinica Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, broj 14487/2011 od 26.12.2011. godine, dana 11.09.2012. godine, nakon održanog javnog pretresa donio je rješenje kojim se okrivljena S.K. (1985) oslobađa krivice jer za djelo koje se teretila ne predstavlja prekršaj.

Okrivljena S.K., u prisustvu branioca R.K., izjavila je da je tačno da je preko „Facebook“-a napisala spornu poruku i da je to uradila iz razloga kada je vidjela spot na televiziji gdje se dva muškarca ljube, a nije imala namjeru da bilo kome lično ovu poruku napiše jer nije znala ko je Cimbalević i da on uopšte postoji, nego je prilikom čatovanja na Internetu na pamet joj pala rečenica koja potiče iz narodne pjesme koju je napisao Đorđe Koprivica. Izjavila je da nema ništa protiv gospodina Cimbalevića i protiv te populacije, i da nije imala namjeru da izazove uznemirenost ili uputi prijetnje bilo kome,

već je to isključivo predstavljalo komentar na emitovanje spota koji je negativno djelovao na njenu djecu koja su starosne dobi od 4 i 5 godina i koja su taj spot gledala u terminima kada se emituje crtani filmovi, i da su njena djeca nakon odgledanog spota se ljubila usta, a sve iz razloga jer su tako mali, a vidjeli su spot koji je izvela glumačka ekipa, pa iziritirana svim tim poslala je tu poruku.

U dokaznom postupku saslušan je i svjedok Zdravko Cimbalević koji je objasnio kako je na njega djelovala ne poruka kako se stalno predstavlja već javni komentar u kojem se direktno pominje njegovo ime i da je iz tih razloga otišao na policiju i podnio prijavu.

Međutim, stoji dalje u obrazloženju, nakon učinjenog prekršaja, a prije donošenja odluke, donesen je novi zakon o javnom redu i miru ("Sl.list CG" 64/11) koji je stupio na snagu dana 07.01.2012. godine a koji sada za prekršaj iz člana 9. Zakona o javnom redu i miru član 8. propisuje da će se kazniti za prekršaj "Ko na javnom mjestu izazove osjećanje ugroženosti kod drugog prijateljom da će napasti na život ili tijelo tog ili njemu bliskog lica, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 250 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana".

Članom 40. novog Zakona o javnom redu i miru propisano je da danom stupanja na snagu novog zakona prestaje da važi Zakon o javnom redu i miru ("Sl.list RCG" broj 41/94) po kojem je okrivljenoj S.K. zahtjevom stavljeno na teret izvršenje prekršaja iz člana 9.

Odredbom čl. 8.st.2. zakona o prekršajima propisano je "ako se poslije učinjenog prekršaja izmijeni propis, primijeniće se propis koji je blaži za učinioca", pa imajući u vidu naprijed navedeno, a sobzirom da se poslije učinjenog prekršaja izmijenio Zakon o javnom redu i miru, to je novi Zakon blaži za učinioca. Ovo iz razloga što u činjeničnom opisu radnje prekršaja koji je okrivljenoj stavljen na teret nije bio predviđen kao zakonski element prekršaja javno mjesto a što propisuje novi Zakon o prekršajima, to je sudija odlučio da okrivljenu S.K. oslobodi krivice shodno odredbi čl.194.st.1.tač.1 Zakona o prekršajima Crne Gore jer djelo za koje se tereti nije prekršaj.

Cimbalević je izjavio žalbu Vijeću za prekršaje Crne Gore na prvostepeno rješenje Područnog organa za prekršaje u Podgorici zbog, kako je naveo, povrede materijalnih propusta u prekršajima te pogrešno i nepotpunog utvđenog činjeničnog stanja.

NVO "The books of knjige" snažno se distancirala i odbacila pisanja članova

njene facebook stranice o ovom spotu i LGBT ljudskim pravima i istakla u svom javnom reagovanju da podržavaju poštovanje i afirmisanje prava LGBT osoba.

Prijava protiv S.V. iz Podgorice

NVO "LGBT Forum Progres" podnio je, dana 4.11.2011. godine, prijavu policiji protiv S.V. (1990), iz Podgorice, zato što je uputio prijeteću poruku direktoru NVO "LGBT Forum Progres" sljedeće sadržine „**Tebe treba ubiti u korist naroda...jebo ti pas mater**“.

Uprava policije, Područna jedinica Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, podnijela je već 7.11.2011. godine, zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja iz člana 9. Zakona o javnom redu i miru.

Okrivljeni S.V. u postupku je u potpunosti potvrdio navode iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka ističući da je kritične noći bio malo popio, i da je preko društvene mreže „Facebook“ poslao poruku Cimbaleviću prijeteće sadržine. Nadalje je naveo da ne zna što mu je bilo da tu poruku pošalje, da se iskreno kaje, da nema ništa protiv njihove populacije i organizacije i da je tek u policiji bio svjestan da je on poslao tu poruku.

Sudija S.O. je na nesumnjiv način utvrdila da je okrivljeni počinio prekršaj iz čl. 9. Zakona o javnom redu i miru pa ga je i oglasila krivim uslovnom osudom kojom je S.V. utvrđena kazna zatvora u trajanju od 10 dana i istovremeno određuje da se ista neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 5 mjeseci od dana pravosnažnosti ovog riješenja ne učini novi prekršaj. Okrivljeni je obavezan da plati troškove prekršajnog postupka u iznosu od 25 eura.

Prilikom odlučivanja o vrsti i visini prekršajne sankcije sudija je ocjenio sve okolnosti iz čl.27 Zakona o prekršajima Crne Gore, pa je od olakšavajućih okolnosti na strani okrivljenog cijenio priznanje prekršaja, iskreno kajanje, da nije do sada kažnjavao po njegovom kazivanju, da je nezapošljen i da je lošeg imovinskog stanja.

Obavještenje policiji o aktivnostima navijačke grupe "Familija"

NVO "LGBT Forum Progres". krajem novembra 2011. godine, informisao je policiju o svojim saznanjima da navijačka grupa "Familija" planira prebijanje T.V., glumca u prvom TV spotu posvećenom toleranciji prema LGBT osobama u društvu, po njegovom povratku u Podgoricu. Po preporuci policije

reditelj i glumci iz TV spota privremeno su bili napustili glavni grad i boravili su na lokaciji poznatoj nadležnim organima. "LGBT Forum Progres" dostavio je policiji i svoje informacije o navodnim liderima ove grupe. Od policije je zatraženo da provjeri saznanja i učini sve kako bezbjednost svih aktera TV spota, i njihovih porodica, ne bi bila ugrožena ni jednog trenutka.

Postupajući po navedenom dopisu službenici PJ Podgorica obavijestili su nadležnu zamjenicu ODT M.J. i po njenom nalogu, pronašli L.V.. Od istog je, saopšteno je iz policije, krajem novembra 2012. godine, uzeta izjava na zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina, koja je dostavljena tužiocu i isti se izjasnio da u konkretnom slučaju nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti. Policija je dodatno saopštila da su organizatori navijačke grupe upozoreni od strane službenika PJ Podgorica kao i da su preduzete sve mjere i aktivnosti na preventivnom djelovanju kako bi se spriječila mogućnost bilo kakvog napada na glumce iz TV spota T.V..

Zahtjev povodom ugrožene bezbjednosti učesnika prvog LGBT TV spota

Nevladina organizacija "LGBT Forum Progres" zatražila je od policije, dana 29. novembra 2011 godine, da se izvrši bezbjednosna procjena ugroženosti za osobe D.M., T.V. i B.B., reditelj i glumci u LGBT TV spotu, koji su tih dana, zbog emitovanja prvog igranog TV spota „Mi smo dio ekipe“, bili izloženi velikim pritiscima, uznemiravanju i prijeljama putem sms poruka kao i putem društvene mreže „Facebook“.

Iz policije je saopšteno da su službenici PJ Podgorica urgentno postupili po navedenoj prijavi i zajedno sa kolegama iz Sektora Uprave policije za obezbjeđenje ličnosti i objekata obavili informativne razgovore sa svom trojicom ugroženih lica i tom prilikom se upoznali sa njihovim adresama stanovanja, mjestima gdje se kreću radi preduzimanja svih zakonskih mjera i radnji iz nadležnosti policije i preventivnog djelovanja kako bi se spriječila mogućnost bilo kakvog napada na njih. Takođe su im date instrukcije i savjeti o kretanjima na javnim mjestima i ostavljeni im brojevi telefona Ekspoziture za dežurstvo PJ Podgorica u slučaju bilo kakve potrebe da traže pomoć i intervenciju policijskih službenika. O preduzetim mjerama i aktivnostima sačinjena je službena zabilješka navodi se na kraju policijske informacije povodom predmetnog slučaja.

Slučaj neprofesionalnog odnosa policije prema mladoj lezbejki

Mlada lezbejka iz Podgorice, članica nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, informisana je da je policija senzibilisana za LGBT osobe i da je u funkciji zaštite njihovih prava. To je i ohrabrilu da zatraži pomoć i zaštitu od policije zbog porodičnog nasilja kojem je bila izložena zbog svoje seksualne orijentacije. Pozivanju policije prethodili su brojni konflikti sa roditeljima koji se nijesu nikako mirili sa činjenicom da im je kćerka različite seksualne orijentacije od one koju su oni očekivali. Porodična svađa, nastala tim povodom, bila je i povod za dolazak policijske patrole. Policajci koji su došli u porodičnu kuću ove osobe odmah su pitali šta je problem na što je majka, kroz plač, odgovorila “Zato što je ona lezbejka”. Rekla je “Ona je lezbejka. Mi već imamo problem godinu dana sa njom. Radimo sve što možemo da je izliječimo. Vodamo je po klinikama, psihijatrima, psiholozima, branimo joj društvo. Međutim ne uspijevamo da je izliječimo. Ona je i dalje takvog opredjeljenja. Vas smo zvali da joj vi kažete da je to bolest i da nam pomognete u tome jer više ne znamo šta da radimo sa njom”. Majka je dodala i sljedeće: “Pozvala sam vas samo zbog toga da bi joj zaprijetili i pokazali da postoje ozbiljne posljedice zbog takvog njenog opredjeljenja”.

Policajac V. je onda rekao “Mogu da pretpostavim kako vam je. Ja sam isto roditelj i nikad to ne bih mogao da prihvatim”. Zatim je policajac S.D. dodao “I ja sam isto roditelj, ne bih mogao to da prihvatim”.

Djevojka se uključila u razgovor i rekla da je majka već godinu dana fizički i psihički maltretira zato što je lezbejka. To su roditelji potvrdili i dodali da rade sve što mogu da promjene njenu orijentaciju. Uključio se u razgovor i otac koji je rekao “Treba te povesti u Dobrotu i spaliti na lomaču i tebe i sve te tvoje bolesnike. Ti više nisi moje dijete. Ja se tebe odričem. Nikad više da nisi prešla kućni prag.”

Djevojka se obratila ocu i kazala da nema svrhe da to priča policiji jer je policija tu da štiti ljudska prava LGBT osoba.

Policajac V. je rekao “Štitimo jer moramo, a inače ne bismo”. Nakon toga otac im se obratio “Molim vas recite joj koja su to njena prava i da završimo tu priču više”.

Djevojci se potom obratio policajac S.D. i rekao “Ti nemaš nikakva prava, ovo je njihova imovina i ako ti oni kažu da moraš da izađeš iz kuće onda moraš da izađeš. Njih će sud da štiti jer ako ih ne budeš poslušala možeš u zatvor da odeš”.

U svojoj prijavi djevojka je napomenula da je policajac S.D. pitao roditelje da li se išta od imovine vodi na njeno ime. Pošto su mu odgovorili da se ništa ne vodi na njeno ime, on joj je potvrđujući svoje ranije riječi kazao da spakuje stvari i da izađe iz kuće jer će u protivnom biti pritvorena”.

Policajac S.D. nakon toga je pitao “Oćemo li prijavu protiv nje? Oćete li da napišemo da je u pitanju porodično nasilje”. Majka djevojke je na to rekla “Možete jer ona je mene udarila”. Onda je policajac pitao “Oćemo li napisati da su po kući stvari polomljene”. Majka se tome usprotivila i kazala “Nemojte to pisati nego samo napišite da nas je ona fizički i psihički maltretirala”. Djevojka je u prijavi precizirala da po kući inače ništa nije bilo slomljeno. Pojasnila je da je istina da ju je majka ošamarila a otac nasrnuo sa namjerom da je udari ali to nije uradio. Majku je zaustavila da je dalje udara na način što je stavila svoju desnu ruku na njeno lijevo rame i kazala da je ostavi na miru.

Djevojkina otac se obratio policajcima i molio ih za savjet. Pitao ih je kakve su posljedice ukoliko ona postavi fotografije, na kojima je sa svojom partnerkom, na svoj “Facebook” profil. Prije nego što je i došla policija, a što je i jedan od razloga za njen dolazak, jeste činjenica da je djevojka u toku prepirke sa roditeljima kazala da se ne stidi svoje partnerke i da će zajedničke fotografije sa njom, da svi vide, postaviti na “Facebook”. Otac je plašeći se takvog njenog postupka policajce pitao za savjet.

Policajac S.D. je kazao “Aaooo, ako to uradiš to je debelo kažnjivo i slijedi ti zatvor”. Djevojka je pitala “Zar se u zatvor ide zbog objavljivanja sopstvenih fotografija”. Na to je policajac odgovorio “Nema to nikakve veze, bićeš kažnjena”.

Potom je pitao djevojkicu “Znaš li Cimbalevića, onoga što je non stop po televiziji. To je isto Cimbalević uradio, objavio je fotografije, priveden je i bio je kažnjen” kazao je S.D.

Sve vrijeme djevojka je bila na telefonskoj vezi sa svojom partnerkom tako da je cjelokupan razgovor i boravak policajaca u kući ostao dokumentovan. Partnerka ju je podsjetila da traži imena policajaca. Tako je i uradila. Policajac V. odgovorio je, pokazujući na pločicu, “Pa evo piše ti tu”. Nakon što se korektno predstavio policajac S.D. je pitao kolegu “A što će joj naša imena, da neće to neku prijavu protiv nas da podnese”. Policajac V. je kazao, držeći se za cipelu “Da nećeš da ti i broj cipela damo”. Kazao joj je i broj cipela.

Policajac S.D. je potom rekao “Evo ispade da to nije bolest. Sad to moramo prihvatiti jer idemo u Evropu. Iskreno da ti kažem meni se od toga gadi”. Djevojka mu je odgovorila da je ne zanima što se to njemu gadi.

Djevojka je u prijavi dalje navela da su policajci nastavili da razgovaraju sa njenim ocem o njenoj privatnosti na primitivan i uvrijedljiv način. Napisala je da ne želi da iznosi detalje njihovog razgovora. Policajac V. je potapšao kolegu S.D. po koljenu i kazao “Nećemo baš sad toliko o privatnosti. A vi gospođo, obraćajući se njenoj majci, ako budete htjeli da podnosite prijavu moraćete lično da dođete u stanicu”. Čim su policajci otišli, djevojka se spakovala i napustila kuću. Smjestila se u LGBT skloništu nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”.

Osim direktoru Uprave policije djevojka je prijavu podnijela i Savjetu za građansku kontrolu rada policije, koji je, preko svog člana, odmah uspostavio kvalitetnu komunikaciju sa kabinetom direktora Policije, rukovodiocima Područne jedinice Podgorica i institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. U godišnjoj publikaciji Savjeta za 2011. godinu “Služiti i štiti”, čiji su autori mr Aleksandar Saša Zeković i Zorana Bačović, navodi se da je pristup Savjeta bio takav da se nikako ne pristupa generalizaciji i negativnom predstavljanju kompletne policijske organizacije zbog neprofesionalnosti i nedovoljne edukacije, po predmetnom pitanju, dvojice policijskih službenika. “Zahvaljujući koordiniranom naporu Savjeta, Uprave policije i PJ Podgorica kao i zamjenice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Marijane Laković, uz svakako spremnost same građanke, došlo se do rješenja koje je podrazumijevalo uključenje roditelja i dvojice policajaca na čije je neprofesionalno postupanje objektivno ukazano” stoji u izvještaju Savjeta.

U istoj publikaciji dalje se navodi da su se policijski službenici izvinili kako djevojci tako i njenim roditeljima, i uz ostale policijske službenike, ukazali, kako je Savjetu saopšteno, na uvjerljiv i razuman način na njena prava i slobode pred roditeljima. Izvinjenje je prihvaćeno i ona je odustala od daljeg disciplinskog gonjenja službenika protiv kojih je podnijela pritužbu. Sastanak organizovan u policijskim prostorijama, prema Savjetu dostupnim informacijama, pomogao je i da se popravi komunikacija između djevojke i njenih roditelja. Oni su počeli samoinicijativno sa njom komunicirati a LGBT sklonište je započelo rad na pripremi njenog povratka kući. Ubrzo, nakon par dana, ona se pridružila porodici koja je prihvatila njen puni identitet.

Tadašnji predsjednik Savjeta **prof.dr Dragan Radonjić** povodom ovog slučaja obratio se Zaštitniku ljudskih prava i sloboda **Šučku Bakoviću** i direktoru Uprave policije **mr Veselinu Veljoviću** ocjenjujući da ispoljeni pristup i rezultat potvrđuje zajedničku riješenost svih institucija da se izgradi efikasna policija sa senzibilitetom prema ljudskim pravima i osjetljivim

socijalnim grupama, kao što LGBT populacija definitivno jeste. Savjet za građansku kontrolu rada policije zahvalio je i čestitao instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Upravi policije na dobroj komunikaciju sa Savjetom i odličnim rezultatima u rješavanju i prevazilaženju osjetljive situacije i to prije svega na zadovoljstvo konkretne građanke. Savjet je posebno prepoznao i pohvalio pristup **Tamare Ralević**, portparolke Uprave policije, **Jovice Rečevića**, tadašnjeg rukovodioca Ispostave policije i pomoćnika rukovodioca Područne jedinice Podgorica i **Siniše Stojkovića**, tadašnjeg pomoćnika rukovodioca Područne jedinice Podgorica. Postupanje Savjeta u konkretnom slučaju bilo je, kako se navodi u zaključku ovog predmeta, u duhu njegove misije i mandata i ranije usvojenih zaključaka i preporuka u odnosu na saradnju i komunikaciju policije sa LGBT zajednicom.

Pritužba protiv policijskog službenika

Zdravko Cimbalević, izvršni direktor nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, podnio je pritužbu rukovodiocu Područne jedinice policije Podgorica protiv policijskog službenika **S. D.** zato što ga je dana 26.11.2011. godine, kako navodi, bez ikakvog razloga i bez relevantne veze sa policijskim poslovima i zadacima koje je obavljao u tom trenutku pominjao u negativnom i potputno netačnom kontekstu prilikom primjene policijskih ovlaštenja u jednoj porodičnoj kući u kojoj je upućen po osnovu prijave za porodično nasilje.

Cimbalević je naveo da je imenovani policijski službenik na taj način ne samo netačno i diskreditujuće govorio o njemu kao lideru jedine LGBT grupe, sa kojom Uprava policije ima dobru saradnju, već je imao namjeru da netačnim navodima i izmišljanjem obeshrabri i zaprijeti LGBT osobi koja je trebala i očekivala njegovu zaštitu a koja je bila predmet diskriminacije i zlostavljanja, u sopstvenoj porodici, zbog svoje seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

Policajac S.D. je rekao sljedeće: (izvod iz audio snimka) “Znaš li Cimbalevića, onoga što non stop izlazi po televiziji”. “To je isto Cimbalević uradio, objavio je fotografije, priveden je i bio je kažnjen”. Ovo je saopšteno u svijetlu navodnih posljedica priznavanja seksualne orijentacije i rodnog identiteta i kažnjivosti istog pred zakonom.

Cimbalević je naveo da je istup policijskog službenika krajnje neprofesionalan i netačan ali i obeshrabrujući jer se desio u trenutku kada se LGBT osoba odvažila da zatraži policijsku zaštitu i pomoć. Umjesto zakona i pra-

vila službe S.D. se u konkretnom slučaju vodio ličnim tradicionalističkim uvjerenjima.

Uz posredovanje zamjenice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijane Laković** i Savjeta za građansku kontrolu rada policije došlo do poboljšanja pristupa policije ovom slučaju koji je rezultirao pomirenjem LGBT osobe, koja je prijavila nasilje, sa njenom porodicom ali i do izvinjenja policijskih službenika koji su primjenjivali svoja ovlašćenja u konkretnom slučaju. Usljed tih činjenica i Cimbajević je odustao od pritužbe protiv ovog policijskog službenika.

Krivična prijava protiv M.Đ. iz Nikšića

“LGBT Forum Progres”, dan nakon premijernog prikazivanja prvog igranog TV spota posvećenog toleranciji prema istopolnoj ljubavi, podnio je Osnovnom državnom tužiocu u Podgorici krivičnu prijavu protiv građanina **M.Đ.**, iz Nikšića, koji je u „Dnevnim novinama“ dao sljedeću izjavu koja se našla uokvirena sa podnaslovom “Za tako nešto se dobijaju batine”:

Navijač nikšićkog fudbalskog kluba „Čelik“, M.Đ. rekao je da ne može zamisliti da je u isti kontekst stavljeno navijanje i ljubljenje dva muškarca. „Ja to smatram bolesnim, jer kad se navija onda se navija. Na ovaj način, promocijom „njihovih“ prava, ništa se ne može unaprijediti, već samo unazaditi. Zna se šta navijači misle o ovome, za tako nešto se dobijaju batine“, kaže član „Fap mašine“.

NVO “LGBT Forum Progres” od strane policije, povodom konkretnog slučaja, je informisana da su službenici PJ Nikšić zbog teritorijalne nadležnosti dostavili kompletan predmet PJ Podgorica kao i izjavu građanina M.Đ. Zamjenici ODT **A.K.**, dana 25. novembra 2011. godine, u prostorijama tužilaštva dostavljeni su spisi predmeta u dalju nadležnost i ista je dana 29. novembra 2011 godine, telefonskim putem, obavijestila službenike PJ Podgorica, koji su zaduženi za postupanje po ovoj prijavi, “da tužilaštvo po navedenoj prijavi postupa i ako bude potrebe obavijestiće radi preduzimanja daljih aktivnosti i prikupljanja dodatnih obavještenja, o čemu je sačinjena službena zabilješka”.

Izvršni direktor NVO “LGBT Forum Progres” pozvan je, krajem 2011 godine, u službene prostorije ODT u Podgorici i od strane ODT informisan da ovaj organ nije našao elemente krivične odgovornosti građanina protiv kojeg je podnijeta prijava već da se utvrđuje odgovornost medija, i odgovornih osoba u njemu, zbog objavljivanja konkretnog sadržaja.

Krajem 2012. godine, ODT u Podgorici, informisalo je NVO “LGBT Forum Progres” da je ovo tužilaštvo podnijelo Područnom organu za prekršaje u Podgorici zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog pravnog lica preduzeća “**Media Nea**” iz Podgorice i odgovornih lica u tom pravnom licu **B.D.** i **S.R.** u kojem su postupku oglašeni krivim i kažnjeni u skladu sa zakonom.

Prijava protiv M.Š.

NVO “LGBT Forum Progres” podnijela je prijavu policiji protiv građanina **M.Š.** zato što je, stoji u prijavi, dan nakon premijernog prikazivanja prvog igranog TV spota za promovisanje ravnopravnosti LGBT osoba u društvu, glumcu u tom spotu **T.V.** uputio sljedeću poruku: “*Đe si pederu glibavi. Pederčino jedna glibava*”.

Prijava protiv B.Ž.

NVO “LGBT Forum Progres” podnio je prijavu policiji protiv građanina **B.Ž.** koji je na “Facebook” stranici nevladine organizacije “**Centar za građansko obrazovanje**”, na vijest o održavanju premijere prvog igranog televizijskog spota za ravnopravnost LGBT osoba u društvu, napisao komentar “*Sve pobit*”.

Postupajući po navedenoj prijavi službenici PJ Podgorica obavijestili su nadležnu zamjenicu ODT **M.J.** koja se izjasnila da u predmetnom slučaju nema elemenata krivičnog djela, a službenici PJ Podgorica su protiv **B.Ž.** podnijeli zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka kod Područnog organa za prekršaje u Podgorici, zbog prekršaja iz čl. 9 Zakona o javnom redu i miru. Policija, do kraja novembra 2012. godine, nije imala informaciju o ishodu ovog postupka.

Prijeteće poruke glumcu u TV spotu

T.V., glumac u prvom igranom TV spotu posvećenom toleranciji prema LGBT osobama u društvu, primio je nekoliko prijetećih poruka sa njemu nepoznatih brojeva telefona. Sa jednog broja, koji je dostavljen policiji, primio je poruku sljedeće sadržine: „*Jebaću ti mater smrdo jedna pederska*“. “LGBT Forum Progres” ovaj slučaj je prijavio policiji. Pošto su mediji izvijestili o podnošenju prijave i brojnim reakcijama iz zemlje i inostranstva,

T.V. je, od istog nepoznatog pošiljaoca, sa istog broja dobio još jednu poruku sljedeće sadržine “Jesi podnio prijavu i protiv mene ljubavi”. “LGBT Forum Progres” upoznao je policiju i sa ovom činjenicom.

Postupajući po prijavi od 29.11.2011 godine, službenici PJ Podgorica su identifikovali korisnika navedenog telefonskog broja sa kojeg je poslata poruka, o čemu su obavijestili nadležnu zamjenicu ODT **M.J.**, koja se izjasnila da u konkretnom slučaju nema elemenata krivičnog djela. Iz policije je saopšteno da je “preduzimanjem daljih mjera i radnji utvrđeno da je u pitanju šala, odnosno da je T.V. poslao poruku njegov navodni drug **N.M.**, nakon čega je T.V. ukazao da je zaista šala u pitanju i odustao od podnijete prijave o čemu je sačinjen izvještaj”.

Povreda prava na privatnost LGBT osoba pred pravosudnim organima

Sudije koje su, do kraja 2011. godine, vodile prekršajne i krivične postupke koji se odnose na nasilje nad LGBT osobama nijesu uvažavale zahtjev nevladine organizacije “LGBT Forum Progres” i njegovih pravnih zastupnika da sa suđenja bude isključena javnost.

Ta činjenica i strah LGBT osoba da budu predstavljeni u medijima, bez obzira da li su u ulozi oštećene strane ili svjedoka, presudno je uticala da se odustane od desetak slučajeva bilo da je riječ o prijavljivanju nasilja i prijetnji policiji i tužilaštvu ili o podnošenju tužbi zbog diskriminacije.

Iz NVO “LGBT Forum Progres” pisali su, tim povodom, predsjednici Vrhovnog suda Crne Gore a sa problemom je upoznata i institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Razlozi za isključivanje javnosti sa suđenja koja su u vezi sa diskriminacijom i nasiljem nad LGBT osobama, naveli su u NVO “LGBT Forum Progres”, imaju širi bezbjednosni, politički i društveni značaj. Izvještavanje sa istog (prisustvo javnosti i izvještavanje novinara) imaće i snažnu, gotovo ključnu, poruku prema pripadnicima/ama LGBT populacije, i jačanju njihovog samopouzdanja i povjerenja u institucije sistema, prije svega u pravosudne organe, da prijavljuju primjere nasilja, govor mržnje i sve oblike diskriminacije sa kojom se susrijeću.

Konsultujući partnerske organizacije iz Evrope dobili smo uvjerenja da prisustvo javnosti na suđenjima u tranzicionim i zemljama sa visoko izraženom homofobijom i transfobijom, kakva je i Crna Gora, mogu imati veoma

negativne implikacije i posljedice kako za oštećenu stranu i svjedoke tako i za njihove porodice, njihovo prihvatanje, povećanje mržnje, nasilja i distance prema njima. Posebno negativan uticaj potpuno otvorena suđenja mogu imati na ukupnu LGBT populaciju koja se, takvim pristupom sudske vlasti, obeshrabruje i suzdržava od prijavljivanja prekršajnih i krivičnih djela. Takođe, potpuno otvorena suđenja, limitiraju pozivanje na dokaze i svjedoke koji se, kroz prisustvo javnosti, izlažu, dodatnoj diskreditaciji i opasnosti kao i mogućim porodičnim problemima.

NVO "LGBT Forum Progres" pozvao je Vrhovni sud Crne Gore da učini sve što je moguće da sudska vlast u Crnoj Gori bude na nivou međunarodnih standarda i dobre prakse ali i u funkciji zaštite ljudskih prava svih građana i građanki.

"LGBT Forum Progres" je pozvao Vrhovni sud Crne Gore da zauzme stav da se u svim postupcima, u kojima se tretira nasilje i mržnja nad LGBT osobama, djelimično isključi javnost i time oštećeni i svjedoci u postupku i ukupno pripadnici/e LGBT populacije budu zaštićeni/e od dodatne nepotrebne stigmatizacije, predrasuda, opasnosti ali i mogućih porodičnih nepravilika.

Iz Vrhovnog suda Crne Gore, dopisom broj Su.V br. 602/11 od 15.12.2011. godine, NVO "LGBT Forum Progres" je informisana da "predsjednik Vrhovnog suda nema zakonska ovlašćenja da utiče na postupanje sudija u konkretnim predmetima, pa samim tim ni na načine vođenja glavnog pretresa i donošenja sudske odluke, jer su sudije nezavisne i samostalne u svom radu i u obavezi da postupaju u skladu sa zakonom". "Imajući u vidu sadržinu Vaše predstavke, predsjednik Vrhovnog suda je dala sugestiju postupajućim sudijama da razmotre mogućnosti isključenja javnosti konsultujući Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore i Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama". "S tim u vezi, stoji u nastavku odgovora, informišemo Vas da predsjednik Vrhovnog suda ne može unaprijed znati da li će glavni pretres biti javan ili će sudija donijeti odluku o isključenju javnosti za cijeli glavni pretres ili jedan njegov dio" stoji u odgovoru iz kabineta predsjednice Vrhovnog suda Crne Gore.

Obraćanje Vrhovnom sudu Crne Gore, neposredna komunikacija koju je zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijana Laković** imala sa predsjednikom Osnovnog suda u Podgorici, kao i njeno učešće na brojnim okruglim stolovima i konferencijama na kojima je otvarala ovu temu sa sudijama, doprinijeli su boljem razumijevanju ovog osjetljivog pitanja i sudije su počele sa isključivanjem javnosti. U medijima nijesu objavljeni

bilo kakvi detalji vezani za lični život oštećenih ili svjedoka ali ipak jeste njihov puni identitet.

V.R. nastavlja da maltretira Cimbalevića

Zdravko Cimbalević, LGBT aktivista, podnio je policiji, dana 11. februara 2012. godine, prijavu protiv **V.R.** zato što mu je tog dana ponovo prijetio.

Naime, stoji u prijavi, dok se Cimbalević igrao sa psom ispred zgrade, u prisustvu komšija i prijatelja, prišao im je **V.R.**, i fotografisao ih, bez odobrenja. Fotografisao je i malodobno dijete prisutnog **N.B.** Cimbalević se popriječio između djeteta i psa s jedne i **V.R.** s druge strane ne dozvoljavajući mu tako da ih fotografiše. Međutim, prema navodima iz prijave, **V.R.** je nastavio da to radi i rekao "Daću ja vama". Cimbalević mu je rekao "Nijesam znao da smo tako popularni na što je on odgovorio "I više, đubradi jedna". U tom trenutku svi prisutni su negodovali prema njemu govoreći mu da prekine da ih fotografiše. Prisutni **D.A.** je pitao ko je čovjek i šta hoće. Odgovorio mu je prisutni **A.Z.** i kazao da je to gospodin **V.R.** koji maltretira Zdravka već duže vrijeme zato što je homoseksualac. Tada mu je **N.B.** rekao "Evo i mi ćemo vas snimati". **V.R.** je onda, jako uznemirano, okrenuo svoj foto aparat prema **N.B.**

Cimbalević je policiji skrenuo pažnju da je **V.R.**, već prekršajno pravosnažno kažnjavan zbog napada na njega kao i da je u toku krivični postupak. Policiji je saopštio da se ne osjeća sigurno u njegovom prisustvu kao i da on "očigledno nema dobre namjere čim često proizvodi incidente". Cimbalević je policiji dostavio video snimak kompletnog događaja.

Postupajući po navedenoj prijavi službenici PJ Podgorica dostavili su na uvid nadležnoj zamjenici ODT **A.B.** prijavu oštećenog, koja se izjasnila da nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, već da se oštećenom ustupe podaci radi pokretanja eventulane privatne tužbe.

Službenici PJ Podgorica dalje postupajući po navedenoj prijavi podnijeli su zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka kod Područnog organa za prekršaje u Podgorici protiv **V.R.** zbog prekršaja iz čl. 7 st. 1 Zakona o javnom redu i miru.

Glavni pretres povodom ovog događaja protiv okrivljenog **V.R.** održan je, pred Područnim organom za prekršaje Podgorica, dana 20.11.2012. godine. Tom prilikom izjave je dao jedan broj pozvanih svjedoka. Pretres je ponovo zakazan za 24.12.2012. godine.

Cimbalević je uredno prijavio policiji i ostale sporne događaje sa V.R. ali nije poznato još uvijek da li je policija na njih reagovala.

Prvi put, ubrzo nakon incidenta iz novembra 2011. godine, prema navodima iz prijave, V.R. je svojim vozilom, džip "Chevrolet Captiva", na Starom aerodromu, pratio Cimbalevića koji nije reagovao plašeći se novog incidenta.

Drugi put, u februaru 2011. godine, Cimbalević je, prema navodima iz njegove prijave policije, bio u blizini Osnovne škole "Pavle Rovinski", u naselju "Stari Aerodrom" u Podgorici. V.R. je zaustavio svoje vozilo, spustio staklo na vratima vozila i gledao Cimbalevića "pravo u oči". Tek kada je Cimbalević skrenuo pogled V.R. je nastavio kretanje. Cimbalević je policiji u prijavi naveo da pretpostavlja da V.R. ovo radi "kako bi kod njega izazvao osjećaj straha i proizveo odustajanje od sudskog procesa".

Treći incident, takođe prijavljen policiji, desio se početkom aprila 2011. godine na parking prostoru ispred zgrade u kojoj je Cimbalević stanovao. Na ulici, u blizini parkinga, navodi se u njegovoj prijavi policiji, zaustavilo se privatno motorno vozilo, "Ševrolet Kaptiva", crne boje. Pošto je spustio staklo, V.R. stoji u prijavi, obratio se Cimbaleviću riječima „Pedersku ti majku jebem, ubit ću te“. Ponovio je to nekoliko puta podignutim kažiprstom desne ruke a zatim nastavio kretanje u pravcu Bulevara Josipa Broza Tita.

Iz Uprave policije, od LGBT kontakt osobe, nevladinoj organizaciji "LGBT Forum Progres", povodom incidenta od 06.04.2011. godine, saopšteno je da je policija upoznala nadležnog zamjenika ODT koji se izjasnio "da mu se prijava dostavi na uvid i dalje postupanje te da će on utvrditi da li ima elemenata za pokretanje krivičnog postupka, a ukoliko ne bude tužilac će takođe inicirati zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka pred Područnim organom za prekrašaje u Podgorici". Iz Uprave policije je saopšteno da do 26.11.2012. godine od strane tužilaštva nijesu informisani o daljem ishodu po ovoj prijavi.

Inače, Cimbalević je saopštio istraživačima "LGBT Forum Progres", da je obaviješten od strane svojih bliskih prijatelja da se građanin V.R., koji ga je napao, vrijeđao i ponižavao zbog njegove seksualne orijentacije, kod njegove šire porodice, među kojima ima i NVO aktivista, i širem okruženju raspitivao i interesovao za identitet i kontakte njegovih roditelja.

Cimbalević je cijenio važnim skrenuti pažnju policiji na to koju je zamolio, svojim pisanim obavještenjem, da građanina V.R. "podsjetite da je on punoljetna osoba koja je u stanju da razumno i samostalno vodi svoj život". Cim-

baljević je policiji dostavio detaljne kontakt podatke njegova oba roditelja i policiji saopštio da ih slobodno dostavi gospodinu V.R. kako bi, naveo je Cimballevićem u obraćanju policiji od 19.11.2010. godine, bar sa te strane, “njegovo interesovanje prema mojim roditeljima i porodici prestalo”.

Prijave zbog komentara na “Facebook” stranica “E-Balkan neta”

NVO “LGBT Forum Progres”, podnio je prijavu, krajem februara 2012., zbog najave nasilja na mreži „Facebook“ protiv osoba koje su širile govor mržnje nad lezbejskim, gej, biseksualnim i transrodnim (LGBT) osobama u Crnoj Gori. Neki od takvih najava/komentara objavljeni su na “Facebook” stranici elektroskog medija **E-Balkan Net**.

Prema navodima iz prijave, izvjesni **A.Š.** postavio je komentar na tekst “Sko-ro 60 odsto ljudi u Crnoj Gori smatra homoseksualnost bolešću” na način što je na pitanje, jedne od članica grupe, “A kako bi liječili...!?! ;-)” on odgovorio “Motikom”.

Na istoj stranici, na istovjetno pitanje, izvjesni **D.B.** je odgovorio „Metkom“, stoji u predmetnoj prijavi.

NVO “LGBT Forum Progres” je protiv ovih osoba podnio prijave policiji.

Postupajući po navedenoj prijavi službenici PJ Podgorica su odmah po dobijanju zaduženja-prijave, dana 22.02.2012 godine, obavijestili dežurnog zamjenika ODT u Podgorici **I.M.** i istom na ocjenu dostavili spise predmeta, odnosno predmetnu prijavu. Dalje postupajući po prijavi službenici Ekspoziture za javni red i mir putem društvene mreže „Facebook“ stupili su u kontakt sa osobom **A.Š.** i isti se predstavio kao lice koje stanuje na teritoriji Bosne i Hercegovine, opština Visoko. Operativnim radom policija nije mogla utvrditi identitet osobe koje je na „Facebook“ mreži registrovana pod imenom **D.B.** (iz policije je navedeno da profil ne prati lična fotografija).

O preduzetim mjerama i radnjama upoznat je zamjenik ODT **I.M.** a policija, do kraja novembra 2012. godine, nije dobila odgovor o kvalifikaciji po predmetnoj prijavi kao ni dalje instrukcije o postupanju.

Prijava protiv R.Č. iz Nikšića

NVO “LGBT Forum Progres” podnio je prijavu policiji protiv građanina **R.Č.**, (1977), iz Nikšića, tehničara drumskog saobraćaja, zapošljen u “Secu-

rity Guard Montenegro”, zato što je uputio više prijetnji i neprimjerenih kvalifikacija kojima je ugrozio sigurnost i integritet LGBT populacije u cjelini.

U poruci upućenoj **Z. Cimbaleviću**, direktoru nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, preko socijalne mreže “Facebook”, R.Č. je, preko svog profila pod imenom “Rašo Minić”, između ostalog, napisao i sljedeće: “Pederčino, bit vas kao stoku treba, ne, zapalit, povezat gole, fukaro jebena, pas vam mater jebao, ljage zemaljske, pi, serem ti se u usta”.

Zamjenik ODT u Podgorici gospodin **I.P.**, obavještenjem Ktr.br.498/12 od 9. jula 2012. godine, informisao je povratno nevladinu organizaciju „LGBT Forum Progres“ da je Područnom organu za prekršaje protiv R.Č. podnijet zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja iz čl. 19 Zakona o javnom redu i miru.

Područni organ za prekršaje u Podgorici, po sudiji **M.Ž.**, riješavajući u prekršajnom postupku protiv okrivljenog R.Č., zbog prekršaja iz člana 19. Zakona o javnom redu i miru, po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka podnijetog od strane Osnovnog Državnog Tužilaštva Podgorica Ut. Br 44/12 od 29.06.2012. godine na osnovu člana 106, člana 107, člana 190 i člana 195. Zakona o prekršajima Crne Gore nakon održanog glavnog i javnog pretresa u prisustvu zamjenika Osnovnog Državnog Tužioca i okrivljenog, donio je dana 08. 10. 2012 godine rješenje da je R.Č. kriv zato što je dana 08.04.2012. godine “na javnom mjestu u Podgorici posredstvom elektronske komunikacije mreže „Fejsbuk“ po osnovu ličnog svojstva – seksualne orijentacije (suprotno članu 2. i članu 7. Zakona o zabrani diskriminacije) vrijeđao i doveo u nejednak položaj u odnosu na druga lica oštećenog Cimbalević Zdravka, na način što je sa svog naloga „Minić Rašo“ oštećenom poslao i učinio javnom poruku sadržine koja je kod oštećenog Cimbalevića izazvala osjećaj neugodnosti i uvrijeđenosti, o čemu je ODT u Podgorici bilo u saznanju od 03. 05. 2012. godine. Na temelju citiranih zakonskih propisa okrivljeni R.Č. je kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 700 eura.

U obrazloženju rješenja, u predmetu PP Br. 8592\12-6, okrivljeni R.Č., u svojoj odbrani na pretresu, je izjavio da u cijelosti priznaje prekršaj koji mu je stavljen na teret da je dana 08.04.2012, godine posredstvom elektronske komunikacione mreže „Fejsbuk“ vrijeđao Cimbalevića. Naveo je da je ima instaliran profil na pomenutoj društvenoj mreži, da nije stavio svoje ime iz razloga što taj vid komunikacije preko „Fejsbuka“ shvatao kao šalu te ga instalirao pod imenom „Minić Rašo“. Okrivljeni je izjavio da se kaje što je ovo uradio, da nije imao namjeru da nanese bilo kome zlo, da je sve smatrao kao

jednu vrlo glupu šalu i to pretjeranu. Okrivljeni R.Ć. je istakao da je odmah nakon pisanja predmetne poruke pokušao da napisani tekst izbriše međutim da u tome nije uspio, i da je neposredno nakon ovog događaja došao u kontakt sa Cimbalević, izvinio mu se i sa istim obavio korektan razgovor, te naveo da smatra da Cimbaleviću od njega ne prijete nikakva opasnost. Okrivljeni je u cijelosti priznao prekršaj stavljen mu na teret navodeći da smatra da nije potrebno saslušavati u svojstvu svjedoka oštećenog Cimbalević Zdravka te da se kaje i da je ovim postupkom napravio puno problema samom sebi stoji u obrazloženju predmetnog rješenja.

Zamjenik ODT u Podgorici I.P. je odustao od saslušanja oštećenog Cimbalevića s obzirom da je okrivljeni R.Ć. u cijelosti priznao prekršaj stavljen mu na teret.

U završnoj riječi Zamjenik ODT je naveo da na osnovu priznanja okrivljenog R.Ć. i materijalnih dokaza na nesumnjiv način je utvrđeno da je on izvršio prekršaj koji mu je stavljen na teret, pa je predložio da se isti oglasi krivim i kazni pri čemu će se cijeliti njegovo priznanje prekršaja i korektan odnos. Zamjenik ODT je takođe ukazao na činjenicu da riječi i način obraćanja okrivljenog u pravcu oštećenog se nikako ne mogu nazvati šalom, već da je njihov smisao bio da upravo dovede u nejednak položaj i uvrijedi po osnovu ličnog svojstva Cimbalevića.

Okrivljeni R.Ć. je u završnoj riječi naveo da je elektronska komunikacija preko mreže „Fejsbuk“ bila za njega šala ponavljajući da je pokušao odmah da izbriše navedene riječi što dokazuje da se pokajao i da to nije sve uradio u mržnji i zlobi te da nije htio biti zlonamjeran, a da Cimbalevića doživljava kao svakog drugog građanina, razumije njegovu pripadnost i seksualnu orijentaciju i žao mu je zbog svega što se desilo.

Činjenično stanje na jasan i potpun način utvrđeno je prvenstveno iz odbrane okrivljenog koju je sudija u cijelosti prihvatio kao vjernu i istinitu, a budući da je njegova odbrana potkrijepljena i u savršenom je skladu sa provedenim materijalnim dokazom. Postupajući na prednje opisan način sudija je ocijenio da su u radnjama okrivljenog ostvareni svi subjektivni i objektivni elementi bića prekršaja iz koje zakonske odredbe slijedi da se ovaj prekršaj sastoji od radnje izvršenja koja se ogleda u vrijeđanju drugog po osnovu ličnog svojstva, a što sve, primijenjeno u konkretnom slučaju, nedvosmisleno ukazuje da je okrivljeni vrijeđao oštećenog Cimbalevića po osnovu ličnog svojstva – seksualne orijentacije uputivši mu riječi bliže označene izrekom rješenja. Takođe ovaj prekršaj karakteriše način izvršenja što u konkretnom

slučaju je prekršaj izvršen posredstvom elektronske komunikacione mreže „Fejsbuk“ koja je dostupna široj javnosti, a takođe prekršaj karakteriše i svojstvo pasivnog subjekta, a u konkretnom slučaju to je oštećeni Cimbalević prema kome je i izvršena radnja prekršaja. Način obraćanja okrivljenog prema oštećenom Cimbaleviću i njegovo vrijeđanje po osnovu ličnog svojstva – seksualne orijentacije oštećenog je dovelo u nejednak položaj i uvrijedilo, a Zakonom o zabrani diskriminacije zabranjen je svaki oblik diskriminacije po bilo kom osnovu, dok se pod diskriminacijom podrazumijeva svako neopravdano, pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje prema licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva u konkretnom slučaju na seksualnoj orijentaciji, a što dovodi do uznemiravanja sa ciljem da se povrijedi lično dostojanstvo i izazove uvrijeđenost i neugodnost.

Odlučujući o vrsti i visini kazne a s obzirom da je za prekršaj stavljen na teret okrivljenom propisano izricanje novčane kazne od 250,00 eura do 1,500 eura ili kazne zatvora do 60 dana, sudija je ocijenio sve okolnosti koje su od značaja za donošenje odluke pa je od olakšavajućih okolnosti na strani okrivljenog cijenio potpuno priznanje prekršaja, njegove materijalne prilike, te da isti nije prekršajno pravosnažno kažnjavan, dok je od otežavajućih okolnosti cijenjen stepen težine prekršaja pa je okrivljenom izrekao novčanu kaznu smatrajući da će se njome ostvariti svrha kažnjavanja iz člana zakona 6. Zakona o prekršajima Crne Gore i da je tako odmjerena kazna neophodna i dovoljna za ostvarivanje pomenute svrhe, kako sa gledišta generalne tako i sa gledišta specijalne prevencije te da će uticati da okrivljeni ubuduće ne vrši prekršaje.

Prijava protiv L.G.

“LGBT Forum Progres” podnio je početkom aprila 2012. prijavu policiji protiv građanina **L.G.** zato što je uputio više prijetnji i neprimjerenih kvalifikacija na račun **Zdravka Cimbalevića**, aktiviste NVO “LGBT Forum Progres” sa sjedištem u Podgorici.

U poruci upućenoj preko socijalne mreže Facebook, a nakon pojavljivanja članka na portalu nezavisnog dnevnika “Vijesti” o podnijetoj prijavi NVO “LGBT Forum Progres” protiv građanina **R.Č.** iz Nikšića, L.G. je Cimbaleviću, navodi se u prijavi podnijetoj policiji, uputio poruku sljedeće sadržine: „Pederu mrzni Cimbaleviću gadni. Ne zaslužuješ da živiš kretenčino pederska!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Uz poruku L.G. je poslao link portala Vijesti na kojem je izašao tekst o prijavi "LGBT Forum Progres" pod nazivom „Nikšićanin preko fejsbuka prijetio Cimballeviću i LGBT populaciji“.

Postupajući po navedenoj prijavi službenici PJ Podgorica, Ekspoziture za javni red i mir su utvrdili identitet osobe. Kako se radilo o maloljetnoj osobi dalje postupanje preuzeli su službenici Filijale za suzbijanje maloljetničke delinkvencije.

Sa navodima prijave kao i izjavom maloljetnog lica upoznata je dežurna zamjenica ODT u Podgorici **D.I.Đ.**, koja se izjasnila da se u konkretnom slučaju ne radi o krivičnom djelu, te da se predmet arhivira.

Dana 23.04.2012 godine od strane zamjenice ODT u Podgorici **D.I.Đ.** dostavljen je akt, Ktm. br. 26/12, od 20.04.2012 godine, za prikupljanje potrebnih obavještenja po krivičnoj prijavi nevladine organizacije "LGBT Forum Progres" podnijetu protiv malodobnog L.G., zbog krivičnog djela - ugrožavanje sigurnosti čl. 168 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore. U zahtjevu se navodi da se malodobni L.G. sasluša u svojstvu osumnjičenog na sve okolnosti predmetne krivične prijave, a nakon toga da se svi spisi predmeta dostave tužiocu radi donošenja odluke po prijavi. Iz policije je naglašeno da se radi o istoj prijavi po kojoj se prijedhodno zamjenica ODT **D.I.Đ.** izjasnila da nema elemenata krivičnog djela te da se predmet arhivira. Postupljeno je po zahtjevu nakon čega je dostavljen zapisnik o saslušanju osumnjičenog malodobnog L.G. i od strane PJ Podgorica dostavljen je zahtjev NCB Interpol Podgorica za utvrđivanje IP adrese korisnika Facebook profila L.G. za dan 08.04.2012.g. jer je tog dana sa navedenog profila poslata prijeteća poruka Cimballeviću a postoji mogućnost da je NN lice znalo šifru profila L.G. i na taj način napravilo zloupotrebu i sa njegovog profila poslalo prijeteću poruku.

Policija do kraja novembra 2012. godine nije dobila odgovor od ODT, kao ni od NCB Interpol Podgorica o daljem postupanju po prijavi.

Prijava zbog ometanja prvog transrodnog protesta u Crnoj Gori

NVO "LGBT Forum Progres" organizovala je, 16. maja 2012. godine, ispred zgrade Ambasade Republike Turske u Podgorici protest zbog ubistva nekoliko transrodnih osoba u toj zemlji i generalnog zapostavljanja izazova sa kojima se suočava tamošnja LGBT zajednica.

Protest inače predstavlja prvo u praksi sprovedeno javno okupljanje crnogorskih LGBT osoba u Crnoj Gori.

U NVO “LGBT forumu Progres” zadovoljni su komunikacijom i saradnjom sa policijom u pogledu pripreme i osiguranja skupa. Za ovu potrebu policija je na raspolaganju stavila 50-tak policijskih službenika i privremeno zatvorila za saobraćaj, vozila i pješaka, dio ulice u kojem je smješteno diplomatsko predstavništvo.

Građanin **G.G.** pokušao je da probije policijsku blokadu i primakne se protestantima ali je odmah zaustavljen i u tome spriječen od strane prisutnih službenih lica. Mladić je pri pokušaju da se približi protestantima, prema navodima NVO “LGBT Forum Progres”, uputio sljedeće riječi “Mrš odavde, ovde ste mi došli, govna jedna smrdljiva. Tu ste našli da se okupljate ljige jedne. Smrdljivi gadovi”.

Protiv ovog građanina vođen je postupak pred Područnim organom za prekršaje u Podgorici, predmet br. 8642/12-14, u kojem je donijeto prvenstepeno rješenje, sudija **N.B.**, kojim je kažnjen, prema informacijama koje je NVO “LGBT Forum Progres” dobila od Uprave policije, novčanom kaznom od 50eura.

Prema dostupnim informacija iz policije **G.G.** je prekršajno kažnjen za prekršajno djelo iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru: “Ko na javnom mjestu vrijeđa drugog ili se drsko ponaša, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 100 eura do 400 eura ili kaznom zatvora do 30 dana”.

Okupljanje je podržalo, i pridružilo mu se preko svojih članova/aktivista, nekoliko domaćih organizacija za zaštitu ljudskih prava.

Slučaj uznemiravanja člana LGBT zajednice

NVO “LGBT Forum Progres” prijavio je Upravi policiji incident od 31.05.2012. godine u kojem su dvije osobe uznemiravale i vrijeđale 20-godišnjeg člana LGBT zajednice, u tržnom centru “Delta City” u Podgorici. Ova NVO zatražila je, preko LGBT kontakt osobe u Upravi policije, pružanje pomoći ovoj osobi na lice mjesta.

Iz policije su saopštili da je po prijavi urgentno postupljeno i upućena je patrola policije koja je ubrzo stigla na lice mjesta. Legitimisane su dvije muške osobe **M.R.** (1994) i **V.B.** (1993), oboje iz Podgorice. Utvrđeno je da nije bilo fizičkog kontakta i verbalnog duela osim pojedinih uvreda. Ove osobe su upozorene jer oštećeni nije zahtijevao podnošenje prijave.

Spaljena zastava LGBT zajednice

Zastava duginih boja koja predstavlja zvanično univerzalno obilježje LGBT zajednice i svih LGBT pokreta u svijetu, koja je bila postavljena na jarbolu zgrade u kojoj je sjedište insitucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsman), zapaljena je u noći između 17. i 18. juna 2012. godine od strane, još uvijek, nepoznatih osoba.

Službenici insitucije ombudsmana kontaktirali su policiju koja je odmah izašla na lice mjesta i obavila uviđaj.

Početkom juna, prilikom prijema delegacije nevladine organizacije “LGBT Forum Progres” kod Zaštitnika ljudskih prava i sloboda **Šućka Bakovića** i zamjenice Zaštitnika **Marijane Laković** prihvaćena je inicijativa da na službenoj zgradi bude istaknuta zastava duginih boja kao vid podrške ove institucije obilježavanju “Prajd” mjeseca.

Upravni odbor NVO “LGBT Forum Progres” zatražio od Uprave policije da identifikuje i procesuiru osobe odgovorne za ovaj postupak i ocijenio da spaljivanje zastave predstavlja još jednu manifestaciju mržnje i netolerancije prema LGBT osobama i LGBT zajednici. “Ovaj postupak dodatno zabrinjava, sa aspekta ukupne bezbjednosti, iz razloga što je postavljanje zastave, javno najavljeno i izvršeno kao dio početka priprema za održavanje prve Povorke ponosa” ocijenjeno je sa sjednice Upravnog odbora ove NVO. Upravni odbor dodatno je ocijenio da će identifikovanje počinitelaca potvrditi postojanje profesionalne volje i stvarnu sliku o kapacitetima crnogorske policije.

Odmah nakon incidenta najavljeno je da će zastava duginih boja ponovo biti postavljena ispred ili na poslovnoj zgradi u kojoj se nalazi službeno sjedište institucije Zaštnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

I pored ogromnog napora svih u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda vlasnici poslovne zgrade, koju između ostalih koristi i institucija Zaštnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, bili su mišljenja da postavljanje zastave više nije moguće iz bezbjednosnih razloga.

Međutim, pored znaka Zaštitnika, u holu, u unutrašnjosti zgrade, pored prijavne recepcije, istaknuta je zastava LGBT zajednice. Iz Upravnog odbora NVO “LGBT Forum Progres” ovim povodom je ocjenjeno “da u datim okolnostima nije bilo moguće postići više” kao i da je “institucija Ombudsmana, za razliku od ostalih državnih organa, pokazala solidarnost sa LGBT osobama i izuzetnu posvećenost poštovanju svih ljudskih prava i konačnom uspostavljanju tolerancije u Crnoj Gori”.

Upravni odbor NVO “LGBT Forum Progres” podsjetio je da je Ombudsman ustavna kategorija, institucija koja zaslužuje sopstvenu zgradu i pozvao crnogorsku Vladu da ovoj instituciji obezbijedi trajni prostor.

Iz Upravnog odbora “LGBT Forum Progres” iskazano je zaljenje što su se neki pravni subjekti koji su korisnici zgrade protivili isticanju zastave duginih boja i što su tim povodom, neki od njih, imali i neprimjerenu komunikaciju sa vlasnicima zgrade. “Ostaje da vjerujemo da će se vremenom popraviti njihov odnos prema LGBT pravima” ocijenjeno je tada iz Upravnog odbora ove NVO. Konačno iz Upravnog odbora NVO “LGBT Forum Progres” je ocijenjeno da se, ako je nemoguće javno istaći LGBT zastavu, postavlja ozbiljno pitanje koliko je onda uopšte moguće u Crnoj Gori pripremiti i sprovesti bezbjednu i dostojanstvenu Povorku ponosa”.

Do kraja decembra 2012. slučaj spaljivanja zastave nije rasvijetljen.

Slučaj prijetnji članu zajednice putem tekstualnih poruka

Nevladinoj organizaciji “LGBT Forum Progres” obratio se, krajem juna 2012., **F.M.**, pripadnik LGBT zajednice, žaleći se da kontinuirano dobija prijetee SMS poruke od nepoznatog pošiljaoca. On je dobio, putem sms-a, više prijetnji i neprimjerenih kvalifikacija kojima je ugrožena njegova sigurnost i integritet. “LGBT Forum Progres”, uz saglasnost člana zajednice, policiji je prijavio prijetnje, dostavio broj telefona sa kojeg su stizale prijetee poruke kao i sadržaj samih poruka.

Policija je i u ovom slučaju veoma profesionalno postupala. Po prijavi je urgentno postupljeno i službenici PJ Podgorica identifikovali su osobu koja je poslala poruku. Radi se o maloljetnom **D.K.** (1998).

O događaju je upoznata dežurna zamjenica ODT **A.N.**, koja se izjasnila da nema elemenata krivičnog djela i da se predmet arhivira. Malodobni **D.K.**, u prisustvu svoje majke, upozoren od strane službenika Područne jedinice policije Pljevlja.

Prijava protiv studentskog aktiviste U.B.

Početkom juna 2012. godine nevladina organizacija “**Juventas**” sprove-la je aktivnost lijepljenja plakata, u užem i širem centru Podgorice, koju su podržali aktivisti i volonteri nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”. Akcija je promovisala toleranciju i prihvatanje LGBT osoba.

Tokom same akcije, prema ocjeni NVO “LGBT Forum Progres”, građanin **U.B.**, aktivista “**Studentske unije**”, onemogućio je slobodu izražavanja pripadnika/ca LGBT populacije i saopštavanje njihovog stava podgoričkoj i crnogorskoj javnosti kroz sadržaj i poruke plakat postera.

U prijavi NVO “LGBT Forum Progres” stoji da je U.B. to radio na način što se drsko i neprimjereno ponašao, ulivao uznemirenost i strah, vrijeđao pripadnike zajednice i druga prisutna lica, psovao ih i nazivao bolesnim ljudima. Tek postavljene, nalijepljene, postere je skinuo, iscijepao i ostavio ih na ulici. Posteru su bili postavljeni na propisanim lokacijama i isključivo na mjestima na kojima su se i ranije nalazile štampane poruke različitih pravnih lica, bilo komercijalnih ili neprofitnih.

“LGBT Forum Progres” podnio je, protiv ovog građanina, prijavu policiji protiv dok je Osnovnom državnim tužiocu dostavljena krivična prijava sa pratećim štampanim i video materijalom.

“LGBT Forum Progres” povodom postupka U.B. javno je zatražio reakciju “Studentske unije Crne Gore” (SU). Rukovodstvo SU pozvano je, da u skladu sa svojim ciljevima i programskim dokumentima, iskaže jasan stav prema poštovanju ljudskih prava LGBT osoba i izvini se zbog incidenta u kom je jedan od njihovih prepoznatljivijih aktivista onemogućio slobodu izražavanja pripadnika LGBT zajednice.

Upriličen je i neposredan susret rukovodstava dviju organizacija, u sjedištu “Centra za građansko obrazovanje” ali na kraju “Studentska unija”, koja je u tom trenutku bila i suorganizator velikih građanskih protesta, zbog ekonomske i socijalne politike Vlade, nije izašla sa jasnim i nedvosmislenim stavom povodom ovog incidenta i odustala je od zajedničkog saopštenja sa “LGBT Forumom Progres”, već je, prema ocjeni NVO “LGBT Forum Progres” iznijela optužbe prema nezavisnim medijima, posebno nezavisnom dnevniku “Vijesti” koji je, prema ocjeni ove NVO, korektno i profesionalno pratio slučaj.

“LGBT Forum Progres” samostalno je ohrabrio studentsku populaciju na veću mobilnost i građanski aktivizam a sve studente/kinje u Crnoj Gori pozvao da čuvaju i njeguju sopstveno i dostojanstvo svake osobe u njihovom okruženju, da vode računa o sopstvenim ali i ljudskim pravima i slobodama drugih osoba, da se oslobode mržnje, nasilja i predrasuda bilo koje vrste te da svojim ličnim primjerom, u svakom trenutku, i u svakoj situaciji, doprinose sigurnom i bezbjednom životu svake osobe u Crnoj Gori bez obzira na njenu različitost po bilo kom osnovu.

Kako se navodi u zvaničnoj policijskoj informaciji, dana 6. juna 2012. godine, oko 15,35h dežurna zamjenica ODT **A.B.**, koja je upoznata sa prijavom, izjasnila se da nema elemenata krivičnog djela i prekršaja. Dodatno, „LGBT Forum Progres”, krajem 2012. godine, informisan je od ODT u Podgorici da je ustanovljeno, provjerom službene evidencije, da u ovom tužilaštvu nije formiran predmet protiv U.B.

Međutim, predstavnik NVO „LGBT Forum Progres” dobio je poziv, u svojstvu svjedoka, za pretres zakazan, za početak decembra 2012. godine, pred Područnim organom za prekršaje u Podgorici u postupku protiv ovog građanina.

Pritužba zbog udžbenika

Nevladine organizacije **Centar za anti-diskriminaciju „Ekvista“** i „**LGBT Forum Progres“**, obije sa sjedištem u Podgorici, podnijele su, juna 2011. godine, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsmanu) pritužbu zbog povrede prava LGBT osoba u crnogorskim udžbenicima za osnovnu i srednju školu.

Udžbenici koje je izdao državni **Zavod za udžbenike i nastavna sredstva** a za upotrebu odobrio Savjet za opšte obrazovanje odnosno današnji **Nacionalni savjet za obrazovanje** prema ocjenama ovih dviju NVO nijesu u skladu sa ciljevima vaspitanja i obrazovanja u Crnoj Gori, usvojenim predmetnim programima i u potpunosti zapostavljaju i ignorišu LGBT prava i postojanje LGBT osoba u Crnoj Gori. Na taj način se ne govori, ocijenile su ove NVO, kroz sistem javnog obrazovanja, o postojanju i pravima osoba koje pripadaju manjinskoj, LGBT, zajednici i time dodatno doprinosi stigmatizaciji i njihovoj socijalnoj isključenosti i razvijanju dugoročne netolerancije i diskriminacije.

Ove NVO su preporučile da se u obzir uzmu ustavne garancije u oblasti ljudskih prava, Zakon o zabrani diskriminacije, sadržaj pozitivnih propisa iz oblasti obrazovanja, sadržaj odobrenih predmetnih programa i sadržaj sljedećih predmetnih udžbenika koji ih prate: „**Sociologija“**, udžbenik za opštu gimnaziju, „**Građansko obrazovanje“**, udžbenik za izborni predmet u gimnaziji, „**Pojedinac u grupi“**, udžbenik za izborni predmet za III i IV razred gimnazije, „**Filozofija“** udžbenik za IV razred gimnazije, „**Biologija“**, udžbenik za gimnaziu i „**Građansko vaspitanje“**, udžbenik za osnovnu školu.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsman) zatražio je i dobio izjašnjenje Nacionalnog savjeta za obrazovanje koji je konkretnim povodom zatražio mišljenje **Zavoda za školstvo** i Zavoda za udžbenike i nastavna

sredstva, koji su u prilogu dostavljeni. Iz Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva ocijenili su da je pritužba nevladinih organizacija, “Centar za anti-diskriminaciju - Ekvista” i “LGBT Forum Progres”, prilično uopštena i neprecizna ali da oni iskazuju spremnost i otvorenost za saradnju. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je informisan da je u toku izrada nove generacije udžbenika u kojima će biti izbjegnuti stereotipi svake vrste. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je povodom pritužbe informisan i da je Vlada Crne Gore, u međuvremenu, svojim Rješenjem broj 10-10621 od 25. oktobra 2011. godine, obrazovala **Stručnu radnu grupu za pripremu analize LGBT prava u udžbenicima**. Dodatno je saopšteno da je za članicu grupe imenovana i **Nađa Durković**, tada glavna i odgovorna urednica Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva “te da se nadaju da će sistematski pristup ovom problemu doprinijeti da će u novoj generaciji udžbenika na odgovarajući način biti obrađena pitanja o kojima se govori u pritužbi”.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je ocijenio, u aktu broj 01 - 536/11 od 31.12.2011. godine, da nadležne državne institucije imaju sistemski pristup poboljšanju ove tematike i da će u novoj generaciji udžbenika biti izbjegnuti stereotipi svake vrste, pa i oni prema LGBT osobama. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je zaključio da je Vlada Crne Gore formirala ekspertsku stručnu grupu za pripremu analize ljudskih LGBT prava u nacionalnom obrazovnom sistemu i da postoji prilična otvorenost sa saradnju sa svima po tom pitanju.

Organizacije, koje su podnijele pritužbu, ističu da je pritužba instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore podstakla određene institucionalne promjene čime je najavljen početak bolje prakse.

Po podnošenju prijave, i početku rada Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore na predmetu, crnogorska Vlada je formirala ekspertski tim na čelu sa **mr Aleksandrom Sašom Zekovićem**, tadašnjim istraživačem kršenja ljudskih prava, sa zadatkom da kreiraju analizu prisutnosti i tretmana ljudskih LGBT prava u školskim programima i udžbenicima. U stručnu radnu grupu, pored Durkovičke i Zekovića, imenovani su imenovani su **Radoje Novović**, rukovodilac Odsjeka za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema u Zavodu za školstvo, **Sabahudin Delić**, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava i **Blanka Radošević Marović**, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava.

Rad ekspertske radne grupe završen je krajem septembra 2012. a analiza je dostavljena crnogorskoj Vladi kao naručiocu posla.

Analiza je precizno pokazala da su školski programi u Crnoj Gori široko i demokratski postavljeni ali je ukazano koji sadržaji udžbenika, za osnovnu i srednju školu, trebaju biti izmijenjeni odnosno dopunjeni.

Analizu, zaključke i preporuke ekspertskog tima podržao i Savjet Vlade Crne Gore za zaštitu od diskriminacije, kojim je predsjedavao premijer **dr Igor Lukšić**, na sjednici održanoj početkom novembra 2012. godine.

Udžbenik je i dalje vodeće nastavno sredstvo pomoću kojeg učenici/ce stiču odgovarajuća znanja i vještine. Značaj i moć udžbenika je velika jer obezbjeđuje transfer društveno poželjnih znanja, vrijednosti i obrazaca ponašanja na mlade generacije. Zato je obrazovanje, cijene autor/ka ove studije, vodeći način održive borbe protiv homofobije. Bez integracije tematike ljudskih LGBT prava u udžbenicima i školama prozivodi se dugoročna socijalna distanca i mržnja prema LGBT zajednici, podstiče nasilje ali se to stanje održava i na kvalitet života i zdravlja članova/ica LGBT zajednice. Nevidljivost seksualne orijentacije i rodnog identiteta u udžbenicima pojačava homofobno nasilje u školama. Ono je takođe veoma izraženo i njemu školski autoriteti ne posvećuju dovoljnu pažnju.

Pritužba i rad na njoj doprinijeli su ozbiljnim društvenim promjenama, kreiranju odgovorajućih strateških analiza i odluka i što je najvažnije napokon je započet društveni dijalog o prisutnosti ljudskih LGBT prava u javnom obrazovanju i školskom sistemu.

Pritužba protiv Ministra za ljudska i manjinska prava

Protiv **F.D.**, ministra za ljudska i manjinska prava u Vladi Crne Gore, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore podnijeta je pritužba zbog neprofesionalnog i diskriminatornog odnosa prema NVO „LGBT Forum Progres” i **Zdravku Cimbaleviću**, licu ovlaštenom za predstavljanje i zastupanje ove NVO. Za razlog ministrovog takvog postupanja ova NVO je navela prirodu i karakter organizacije (jedina LGBT) kao i seksualnu orijentaciju ovlaštenog lica u njoj.

Istog dana kada je crnogorska vlada usvojila Akcioni plan za praćenje sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije počeo je i javni, vidljivi, rad nevladine organizacije „LGBT Forum Progres“ kao transparentne i vidljive LGBT grupe. Menadžment ove NVO time je želio pomoći prije svega LGBT zajednici da postane vidljivija i da se značajnije legitimiše pred nacionalnim i lokalnim donosiocima odluka ali i crnogorskom društvu i Vladi

kako bi, još snažnije, nastavili putem evropskih integracija i sa izgradnjom zemlje vladavine prava i poštovanja svih ljudskih prava i sloboda.

“LGBT Forum Progres” uputio je, odmah po početku transparentnog rada, niz inicijativa za saradnju i dijalog sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava. Međutim, ističu u ovoj NVO, nastupilo je ignorisanje njihovog djelovanja i rada. Tadašnji ministar je odbio sve zahtjeve da se susretne sa direktorom jedine vidljive LGBT grupe u zemlji i jedinim javno deklariranim homoseksualcem. U ovoj NVO to su ocijenili ne samo uvrijedljivim i neravnopravnim tretmanom u odnosu na druge subjekte već i očiglednom diskriminacijom.

U ovoj NVO, u svojoj pritužbi Ombudsmanu, dodali su da je važno poštovati ustavno pravo obraćanja i dobijanja odgovora ali i da je ministar F.D. dužan, kao javni funkcioner, uspostaviti komunikaciju i saradnju sa autentičnim manjinskim predstavnicima - u ovom slučaju LGBT zajednicom.

Tek nakon nekoliko mjeseci, a nakon Cimbalevićevog performansa u službenim prostorijama Ministarstva za ljudska i manjinska prava, ministar F.D. se javno oglasio. Mediji su, između ostalog, iz njegove izjave prenijeli sljedeće: “F.D. je rekao da bi primio Cimbalevića da je to zatražio i da bi se u razgovoru došlo do pojašnjenja u vezi sa pitanjima u kojima postoje razlike“. Istim povodom je dodao : „Vrata mog ministarstva ostaju otvorena za saradnju sa svima u ovom pravcu. Nadam se da ih Cimbalević neće više niti otvarati niti zatvarati nogom“.

U NVO “LGBT Forum Progres” ministrovu izjavu shvatili su politikantskom ali ipak i kao mogući napredak u uspostavljanju dijaloga. Osim što su medijski podržali istup ministra oni su mu i pisanim putem, službeno, ponovo uputili poziv za prijem na koji ministar, do odlaska sa dužnosti, nikada nije odgovorio.

“LGBT Forum Progres” od institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore zatražio je preduzimanje svih mogućih mjera, iz njihove nadležnosti, kako bi ministar za ljudska i manjinska prava odustao od daljeg diskriminatornog ponašanja prema ovoj nevladinoj organizaciji.

Povodom Cimbalevićevog performansa u kabinetu ministra za ljudska i manjinska prava zvanično saopštenje izdala je i nevladina organizacija “LGBT Forum Progres”.

Ova NVO ocijenila je nekorektnim prema građanima Crne Gore da se aktuelna kampanja protiv diskriminacije, misli se na kampanju koju je u tom tre-

nutku sprovodila crnogorska Vlada u cilju boljeg prihvatanja različitih marginalizovanih grupa, usmjerava isključivo prema njima sve dok u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava postoji tolika neinformisanost, neraspoloženje i nezainteresovanost prema zaštiti prava i poboljšanju položaja LGBT osoba.

Ova NVO je saopštila da je putem samoljepljivih etiketa, oblijepljenih na vratima kancelarija i zidovima Ministarstva, upućen još jedan protest prema ministru F.D. uz zahtjev za njegovo razumnije i odgovornije ponašanje. Na naljepnicama se nalazio sadržaj iz relevantnih međunarodnih dokumenata koji promovišu toleranciju i afirmativne mjere za poboljšanje položaja LGBT populacije. Službenim putem, ministru je dostavljen po primjerak Preporuke Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o mjerama borbe protiv diskriminacije zasnovane na seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu kao i Rezolucija Parlamentarne Skupštine o diskriminaciji na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, čiji je nezvanične prijevode obezbijedio tim “Juventasa”, a koja bi mogle da usmjere i pomognu njegov rad.

“LGBT Forum Progres” je ocijenio da zaštita prava LGBT osoba, u postojećem kontekstu, bez dodatnih, upravo afirmativnih, mjera na svim poljima, nije moguća i dugoročno je besmislena. “Koncept koji zastupa aktuelni ministar za ljudska i manjinska prava praktično znači da će nam se dati toliko vazduha koliko je dovoljno da se ne zagušimo i ništa više od toga odnosno da će nas i dalje držati u postojećem okviru izolacije i diskriminacije koji eto, trebamo biti srećni, neće dalje širiti i produbljivati” stoji u saopštenju ove NVO. “Takva politika ministra F.D., s obzirom da i dalje uživa podršku Vlade, dugoročno će proizvesti potpunu nepoželjnost homoseksualaca i svi oni će svoju budućnost, ličnu i porodičnu sreću, biti prinuđeni tražiti van granica Crne Gore” - zaključuje se u saopštenju nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”.

Februara 2012. godine, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nakon pribavljenog izjašnjenja od Ministarstva za ljudska i manjinska prava, dao je Mišljenje. U njemu se navodi da je crnogorsko društvo još uvijek tradicionalističko i sklono njegovanju stereotipa i predrasuda prema LGBT zajednici a javnost nedovoljno senzibilisana za problematiku seksualnih manjina. Istaknuto je dalje da još uvijek izostaje šira javna osuda na pojave homofobije kao i da nedostaje sveobuhvatni program edukacije za suzbijanje diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, a ponajviše nedostaje implementacija takvih edukativnih sadržaja u obrazovnom sistemu, te stav da je homoseksualnost privatna stvar, doprinosi formiranju diskri-

minatorske svijesti. S tim u vezi, Zaštitnik smatra da bi prijem na razgovor na najvišem nivou u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava ohrabrio i druge državne i društvene subjekte za dosljednu borbu protiv diskriminacije pripadnika LGBT zajednice, doprinio razvijanju tolerancije i nenasilnoj komunikaciji, kao i prevazilaženju, odnosno smanjenju društvenih predrasuda i homofobije prema seksualnim manjinama.

Pritužba protiv pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava

Zdravko Cimbalević, LGBT aktivista koji je izveo performans u službenim prostorijama Ministarstva za ljudska i manjinska prava, podnio je pritužbu protiv gospodina **S.D.**, pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava u Vladi Crne Gore, zbog, kako je naveo, toga što ga je putem medija neprimjereno tretirao.

Cimbalević je naveo da nijedan državni službenik i javni funkcioner ne može sebi dati za pravo na javni istup kakav je učinio gospodin S.D. Cimbalević je naveo da S.D. može imati o njemu, njegovom radu, organizaciji koju vodi i problematici koju zastupa privatno mišljenje kakvo god želi ali dok je državni službenik on se mora suzdržati od javnog nastupa kakav je učinio.

Cimbalević je dalje naveo da je pregledao medijsku bazu u zadnjih par godina i došao do saznanja da S.D. nije imao sličan nastup prema bilo kojem NVO aktivisti a bilo je sličnih NVO akcija – na primjer upad romskih i egipćanskih aktivista na njegovu pres konferenciju u Upravi za kadrove sredinom 2010. godine.

Cimbalević je naveo da ga S.D. na ovaj način različito tretira i koristeći svoju javnu funkciju bez argumentacije javno kvalifikuje što u kontekstu činjenice da je jedina javno deklarirana homoseksualna osoba i LGBT aktivista ima dodatnu težinu i odgovornost.

Cimbalević je u pritužbi naveo da je svakakodnevno suočen sa brojnim izazovima u vezi sa prihvatanjem njegovog punog identiteta te da se njega odrekla, zbog toga, i najbliža porodica. “Javni istupi, ove vrste, pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava otežavaju moju situaciju a moje prihvatanje čine još težim. Uz sve kvalifikujem se kao nepristojna, nevaspitana i agresivna osoba što može imati prenosno značenje na kompletnu LGBT populaciju”, stoji između ostalog, u pritužbi.

“Pismeno sam se, privatno, obratio g. S.D. da mi uputi izvinjenje zbog tre-

tmama u Ministarstvu i zbog javno saopštenih diskreditujućih izjava ali je on to odbio da učini. Sa druge strane ni privatno niti službeno u našoj organizaciji se nije interesovao, ni nakon objavljenih fotografija mog tretmana, za moje zdrastveno stanje i tretman do kojeg je došlo isključivo po njegovoj intervenciji” stoji na kraju Cimbalevićeve pritužbe upućene Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsmanu).

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore sproveo je ispitni postupak po navedenoj pritužbi, zatražio izjašnjenje na navode iz iste, i nakon toga dobio odgovor od aktuelnog Ministra za ljudska i manjinska prava. Nakon razmatranja pritužbe, pribavljenog izjašnjenja i ostale dokumentacije koju je priložio podnosilac pritužbe, Marijana Laković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je pozvala pomoćnika Ministra i podnosioca pritužbe u prostorije institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Na sastanku, uz posredovanje Zamjenice Zaštitnika, Z. Cimbalević, aktivista NVO “LGBT Forum Progres” i pomoćnik Ministra S.D. dogovorili su se da prevaziđu lošu komunikaciju koja je bila medijski aktuelna u prijetnom periodu u cilju postizanja zajedničkog cilja, a to je suzbijanje homofobije i diskriminacije pripadnika/ca LGBT zajednice.

Pritužba protiv policijskih službenika zbog odnosa u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava

Pošto je izašao iz objekta, u kojem se nalazi Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, i u kojem je izveo performans sa ciljem pozivanja tadašnjeg ministra da profesionalno postupa, u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava, prema crnogorskoj LGBT zajednici, **Zdravko Cimbalević**, LGBT aktivista, je pozvan od strane službenog lica da se vrati u zgradu po zahtjevu pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava. Uzeta mu je lična karta i zadržan je, bez obavještenja o razlogu, od 14.20h do 15.15h kada mu je dozvoljeno da napušta zgradu.

Cimbalević je podnio pritužbu Upravi policije Crne Gore protiv policijskog službenika koji je prema njemu primjenjivao službena ovlaštenja nakon izvedenog performansa u službenim prostorijama Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Ovdje, integralno, prenosimo Cimbalevićeve pritužbu upućenu policiji:

“Akciju u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava izveo sam u znak protesta povodom odnosa aktuelnog ministra i njegovih saradnika prema pra-

vima i položaju LGBT populacije. Uredno sam se legitimisao na prijavnici i uputio u Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Naljepnice sa preporukama iz međunarodnih dokumenata koje pozivaju ministra F.D. na povoljniji tretman LGBT populacije lijepio sam na mjestima za koje sam pretpostavljao da će njemu biti vidljive. Na arhivi sam zaveo, za ministra, po primjerak dokumenta i tu pred njegovom sekretaricom, na ulazna vrata od ministrove kancelarije, zalijepio dvije naljepnice većeg formata. Pošto sam to završio ljubazno smo se pozdravili i uputio sam se ka liftu. Tada sam čuo da sekretraica doziva pomoćnika ministra S.D.. Rekla mu je „Vidi što su zalijepili“. S.D., pomoćnik ministra, je pitao „Ko je ovo uradio“. Odgovorila mu je „Onaj Cimballević“. Utoliko sam se spustio liftom i bez problema, prolazeći pored prijavnice, napustio zgradu. Taman što sam se spremio da dam izjavu TV „Vijesti“ o izvedenoj akciji službeno lice sa prijavnice mi se obratilo „Vi ste Cimballević, vratite se sa mnom u zgradu“. Pitao sam za razlog. Odgovorio mi je zato što je to tražio gospodin S.D. Uzeta mi je ponovo lična karta i rečeno da sačekam u holu. To je bilo tačno u 14.20h. Oko dvadesetak minuta sam stajao u ćošku. Nakon toga sam prišao pultu na prijavnici. Tražio sam da mi kažu razlog zadržavanja. Odgovorili su da se strpim i sačekam. Onda je prišao policijski službenik i tražio da idem sa njim negdje gore. Tražio sam da mi se kaže osnov zadržavanja. Nisam prihvatio da idem bilo gdje bez jasnog objašnjenja. Policijski službenik je bio uporan da sa njim moram poći gore. Kasnije sam shvatio da je njegova namjera bila da me odvede kod g. S.D. kako bih pred njim skinuo naljepnice. Policajac me je vukao i tražio od kolege plastične lisice, vezicu, da me veže. Uporno sam tražio da mi saopšti zašto mi je ograničena sloboda kretanja. Rekao mi je da je on službeno lice i da ima pravo da me tako drži i da mi izdaje naređenja koja sam dužan da poštujem. Kazao sam da hoću ali da mi mora reći koje je tačno njegove naređenja i zbog čega. On to nije uradio. Kasnije mi je drugi njegov kolega objasnio da će sada njima biti napravljen problem kako se to pored njih desilo da neko u Ministarstvo lijepi nešto po kancelarijama. Ja sam ponovio da na plakatima tj. naljepnicama nema ništa sporno, nikakve uvredljive poruke već samo poziv ministru F.D. da se, u skladu sa međunarodnim dokumentima, založi za veću zaštitu LGBT prava. Policajac s jedne strane je imao naređenje od S.D. da me zadrži a sa druge strane problem i dilemu šta zapravo da radi sa mnom. S.D. svakako nije osoba koja njemu može da izdaje naređenja i mislim da je službeno lice u tom trenutku bilo u konfuziji. Meni je zaista žao sto se uopšte desio incident s policijom jer je moja aktivnost isključivo bila dobronamjerna poruka za veću senzibilizaciju ministra F.D. Policijski

službenik me je pustio da napustim zgradu tačno u 15.15h kada sam izašao ispred zgrade pošto mi je vraćena lična karta i onda sam se obratio nekolicini prisutnih novinara. Od mene nije tražena bila kakva izjava na date okolnosti od strane policijskog službenika niti od gosp. S.D. Dok je g. S.D. davao izjavu u svom kabinetu okupljenim novinarima sve vrijeme sam držan u holu zgrade. Mislim da policajci nijesu znali što da rade. Vjerujem da im je on ili neko iz Uprave policije, pošto je ista kontkatirana, čim sam zadržan, rekao da me puste da idem kući. U prilogu dostavljam sadržaj plakat naljepnica, fotografije s mjesta događaja i razgovor sa policajcem koji sam snimio na svom telefonu. Ako sam učinio bilo kakvo prekršajno ili krivično djelo ne bježim od odgovornosti ali mi to nije saopšteno niti je od mene tražena bilo kakva izjava sa tim u vezi niti zašto me zadržavaju na prijavnici”.

Nakon prijema u Upravi policije Cimbaljević je odustao od svoje prijave.

Pritužbe zbog odnosa policije prema LGBT inicijativama i zajednici

Nevladina organizacija „LGBT Forum Progres“ zbog prirode svoje misije i zajednice/grupe s kojom radi obratila se Upravi Policije i njenom tadašnjem direktoru sa inicijativom da se uspostavi bliska komunikacija i saradnja kao i, posebnim, zahtjevom da se izradi bezbjednosna procjena održavanja Povorke ponosa u Podgorici.

“LGBT Forum Progres” prvu je pritužbu podnio Savjetu za građansku kontrolu rada policije i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore zbog navodnog nepreduzimanja službenih radnji u pogledu izrade bezbjednosne procjene za održavanje prve Povorke ponosa u Crnoj Gori koja je bila zakazana za 31.maj 2011. godine. U ovoj NVO su tvrdili da su preko tri sedmi-ce čekali na izradu bezbjednosne procjene Povorke ponosa u Podgorici. Na jedinom sastanku, upriličenom povodom Povorke ponosa, članovi Organizacionog odbora nijesu mogli razgovarati sa ovlašćenim predstavnikom policije, takođe članom Organizacionog odbora Povorke ponosa. Predstavnik Uprave policije je saopštio da on nema mandat da razgovara o Povorci već o međusobnoj saradnji policije i “LGBT Forum Progres”. Organizatori Povorke ponosa ocijenili su da odugovlačenje prikupljanja podataka, odugovlačenje uspostavljanja redovne komunikacije i izrade potrebne procjene bitno utiče na mogućnost održavanja najavljenog skupa i na njegovu ukupnu bezbjednost. Odugovlačenje se u krajnjem odnosi i na onemogućavanje učesnika, posebno onih iz inostranstva, da prisustvuju događaju jer im zbog ovakvog odnosa policije organizatori nijesu bili u prilici potvrditi održava-

nje Povorke. Ukupan odnos policije, ocijenili su u “LGBT Forumu Progres”, bitno utiče na slobodu izražavanja i slobodu okupljanja a dovodi u pitanje pravo na zaštitu ukupnog integriteta svih potencijalnih učesnika/ca Povorke. Takođe, dodali su u “LGBT Forumu Progres”, preko tri sedmice niko se od nadležnih iz policije nije se interesovao za detalje bitne za preduzimanje odgovarajućih radnji vezano za procjenu bezbjednosnog rizika ili da ukaže na nedovoljnosti ili propuste na strani organizatora.

Druga pritužba nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, upućena Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjetu za građansku kontrolu rada policije, odnosila se na participaciju Uprave policije u Organizacionom odboru Povorke ponosa. Iz Uprave policije, nakon nekoliko urgencija, pismeno su obavjestili, da je njihov predstavnik u Organizacionom odboru Povorke ponosa gospodin **Darko Knežević**, zamjenik rukovodioca Ekspoziture za javni red i mir Područne jedinice Podgorica te da se sa njim treba voditi sva dalja komunikacija. Odmah po prijemu zvaničnog obavještenja “LGBT Forum Progres” delegirao je iz Organizacionog odbora dvije osobe koje će sa Kneževićem održati prvi pripremni sastanak. Međutim, Knežević je na sastanku saopštio da on nije upoznat da je član Organizacionog odbora Povorke i da je dobio mandat da sa predstavnicima NVO isključivo razgovara o mogućim oblicima saradnje. Nije prihvatio nikakav razgovor oko elemenata važnih za pripremu i održavanje Povorke. “LGBT Forum Progres” je u pritužbama ocijenio da u tome nema Kneževićeve lične odgovornosti već da je u pitanju neprofesionalni odnos nadležnih starješina koje su Kneževića morale upoznati sa odlukom Uprave policije i dati mu odgovarajuća ovlašćenja.

Treća pritužba nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, upućena Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjetu za građansku kontrolu rada policije, odnosila se na uspostavljanje i institucionalizovanje međusobne saradnje između policije i “LGBT Forum Progres”. Iz ove NVO je predloženo potpisivanje memoranduma o saradnji kojim bi se definisali oblici i sadržaji saradnje uključujući i obuku policijskih službenika ali i osoblja organizacije o policijskoj organizaciji i poslovima, kanali komunikacije, prevencija, prijavljivanje i procesuiranje nasilja, prekršajnih i krivičnih djela u vezi sa LGBT osobama, smještaj LGBT osoba u odgovarajuća skloništa i pružanje zaštite javnom radu i funkcionisanju objekata i događaja koji su u funkciji ostvarivanja LGBT prava - kancelarije, klubova zatvorenog tipa i javnih otvorenih manifestacija. Ni nakon nekoliko urgencija nije odgovo-

reno na inicijative NVO “LGBT Forum Progres” zbog čega su ovoj NVO ocijenili da se prema njima manifestuje distanca i drugačiji odnos u odnosu na druge subjekte civilnog društva.

Savjet za građansku kontrolu rada policije, konstatovao je da su LGBT osobe izložene različitim oblicima fobije, netolerancije i diskriminacije i da trpe značajnu društvenu distancu i isključenost. Savjet je zato i cijenio da je potrebno preduzeti posebne mjere kako bi se pomoglo i podržalo puno uživanje ljudskih prava svih građana, bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju i rodni identitet. U tom pravcu Savjet je podsjetio da je svojim posebnim zaključkom, iz 2010. godine, pozdravio međunarodnu specijalističku obuku grupe crnogorskih policijskih službenika za rad sa LGBT populacijom koja je sprovedena u Kanadi i Sjedinjenim američkim državama. Savjet je dalje ocijenio da treba snažno nastaviti sa procesom povećanja senzibiliteta policijskih službenika u radu sa LGBT osobama i sa izgradnjom dodatne profesionalne pažnje u pogledu tretiranja i procesuiranja nasilja nad njima. Savjet je zato ocijenio posebno važnim da u profesionalnoj komunikaciji sa osobama koje, po temelju svoje seksualne orijentacije i rodnog identiteta, podnose različite prijave do izražaja dolaze policijski službenici sa izgrađenim senzibilitetom i završenim obukama. Savjet je konstatovao da Uprava policije i Područna jedinica Podgorica preduzimaju sve potrebne mjere i radnje, u skladu sa Zakonom, u pogledu izrade bezbjednosnog rizika i pružanja podrške najavljenom skupu „Povorka ponosa“. Savjet je takođe konstatovao da je zakazao sistem komunikacije između starješinskog kadra i policijskih službenika kada je riječ o imenovanju člana Organizacionog odbora Povorka ponosa ispred policije ali je isto tako informisan da je kasnije uspostavljena redovna i kvalitetna saradnja. Savjet je konačno preporučio da prilikom registrovanja ovih oblika nasilja, prekršajnih i krivičnih djela, prevencije nasilja nad LGBT osobama i edukacije svojih službenika, Uprava policije uspostavi direktne oblike komunikacije i saradnje sa nevladinom organizacijom “LGBT Forum Progres“ stoji na kraju zaključka i preporuka, broj 29/2-11, sa 5-te sjednice Savjeta od 29.04.2011. godine.

Savjet je i po zaključivanju predstavljenih predmeta nastavio da prati ovu programsku oblast i uključivao se, kada je god to bilo potrebno, u komunikaciju između NVO sektora i policije. Savjet je bio svjestan da je svim manjinskim zajednicama potrebno povjerenje u policiju i sa svoje strane je činio sve što je potrebno da se ono izgradi. Iz tih razloga, ali i zbog efekata svog rada, vrlo često je u medijima, akademskim i stručnim skupovima promovi-

san, uz Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u vodeću, prijateljski i podržavajuće nastrojenu instituciju prema LGBT populaciji u Crnoj Gori, naglašeno je u izvještaju o radu Savjeta za 2011. godinu.

Krajem juna 2011. Uprava policije Vlade Crne Gore i NVO „LGBT Forum Progres“ zaključili su Sporazum o razumijevanju i saradnji koji predviđa, između ostalog, razvijanje međusobne komunikacije i saradnje po pitanju organizovanja različitih javnih okupljanja LGBT osoba i osiguranja bezbjednosti lokacija i prostora u kojima će se odvijati njihov socijalni život. Iz „LGBT Forum Progres“ ocijenili su da je Sporazum važan za osiguranje ostvarivanja prava na mirno okupljanje i potvrda poštovanja obaveze države da će štiti mirna okupljanja i demonstracije LGBT osoba od nasilja onih osoba i grupa u društvu koje ne podržavaju stavove koje skupovi, poput povorke ponosa, promovišu. „LGBT Forum Progres“, povodom potpisivanja Sporazuma sa Upravom policije, ocijenio je da je „dobra saradnja sa policijom i njena efikasna zaštita interes svake manjinske zajednice pa i osoba koje pripadaju tzv. seksualnim manjinama. Važno je građenje održivih institucionalnih i profesionalnih veza između institucija sistema, LGBT populacije i grupa koje sa njom rade. To je posebno važno u crnogorskom društvu koje se nosi sa izraženom homofobijom”.

„LGBT Forum Progres” je iskazao zahvalnost Savjetu za građansku kontrolu rada policije i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore zato što su pomogli, svojim konkretnim aktivnostima, da policija i „LGBT Forum Progres” prevaziđu početne, obostrane, probleme i izazove i otvore novu, modernu i profesionalnu, dimenziju crnogorske policije.

Savjet je konstatovao da je potpisivanje Sporazuma dobar početni korak koji su zajednički preduzeli policija i LGBT grupa i da je u pravcu profesionalne primjene policijskih ovlašćenja i dužnosti prema osjetljivim grupama.

Slučaj prebijanja glumca i reditelja prvog LGBT televizijskog spota

Grupa navijača iz Podgorice, od kojih su kasnije identifikovana samo dvojica, u noći između 09. i 10. septembra 2012. godine, u ulici Novaka Miloševa u Podgorici, brutalno je prebila **D.M**, **T.V** i **M.B**. Do incidenta je došlo nakon njihovog povratka sa koncerta u okviru festivala „Main Art Street”, koji se održavao u sklopu Podgoričkog kulturnog ljeta.

D.M. je reditelj spota **„Mi smo dio ekipe”**, T.V. je glumac u istoimenom spotu dok je M.B., njihov prijatelj, novinar nacionalne radio i televizije.

NVO “LGBT Forum Progres” podnio je krivičnu prijavu protiv najmanje četiri nepoznate osobe, koje su članovi navijačke grupe „Varvari“, i saučesnice D.D., iz Podgorice, zbog osnovane sumnje da su izvršili više krivičnih djela – izlaganje opasnosti, nanošenje povreda, povreda ravnopravnosti i ugrožavanje sigurnosti - na štetu kako navedenih građana tako i LGBT zajednice, kao manjinske, diskriminisanе i marginalizovane grupe, u cjelini.

Tokom trajanja koncerta, grupa navijača “Varvara”, koji su imali svoj štand na mjestu održavanja koncerta, uputila je, njima trojici, niz pogrđnih riječi i uvreda dok su T.V. pored glave zapalili baklju. Sve je to kod njih izazvalo osjećaj uznemirenosti i straha ali su ćutnjom i odsustvom negativnih reakcija učinili sve da se izbjegne konflikt i incident.

D.M., T.V. i M.B. pomogli su članovima muzičke grupe iz Novog Sada, sa kojima su u prijateljskim odnosima, a koja je nastupala na koncertu, pri pakovanju muzičkih instrumenata i opreme kao i njihovo unošenje u kombi vozilo. I tada su im članovi “Varvara” uputili pogrđne riječi, psovali su ih i unosili im se u lice. Primjetili su da ih ta ista grupa osoba prati.

Malo iza ponoći, pošto je koncert okončan, krenuli su ka glavnom gradskom trgu. Dok su prolazili ulicom u kojoj se nalazi muzička škola, koja je inače i slabo osvjetljena, napali su ih nekoliko članova navijačke grupe “Varvari”.

M.B. su tukli pesnicama i nogama i pošto su ga oborili na zemlju nastavili su da ga udaraju nogama. D.M. je sve vrijeme, uz šakama prikriveno lice, primao udarce. Tokom udaranja su ih psovali i govorili da će “ubiti i pobiti sve pedere”. Kad su vidjeli da M.B. leži na zemlji i obilno krvari brzo su se udaljili, neki trčeći neki ubraznim hodom, prema trgu, preko obližnjeg parkinga.

Povrijeđeni D.M., T.V. i M.B. uspjeli su sami pozvati taksi i otići u Urgentni centar odakle je pozvana i policija. U Urgentnom centru su im konstatovane tjelesne povrede.

Oni su registrovali da je sa napadačima bila novinarka sportske redakcije Televizije Vijesti D.D., koja je sve posmatrala i sa napadačima kasnije i otišla. Ona na bilo koji način nije spriječila incident niti pomogla žrtvama. Naprotiv. Na taj način, prema ocjeni “LGBT Foruma Progres”, ona se samoidentifikovala saučesnicom ovog krivičnog djela kako pomaganjem više drugih saizvršilaca tako i propuštanjem dužnog činjenja. Kasnije je i javno odbila da saraduje sa nadležnim državnim organima kako bi se identifikovali svi napadači. Njen postupak i kasniji medijski istupi naišli su na razumijevanje i podršku značajnog dijela javnosti. Posebno Srpskog nacionalnog savjeta koji

joj je i javno ponudio novi posao. D.D. je kasnije uzela učešće na oktobarskim parlamentarnim izborima kroz učešće u promotivnim TV spotovima srpskih nacionalnih struktura.

“Centar za građansko obrazovanje” i “LGBT Forum Progres” obavijestili su o incidentu, i podnošenju krivične prijave protiv nje, menadžment nezavisne televizije “Vijesti”. Glavni i odgovorni urednik suspendovao je D.D. i privremeno je udaljio s obavljanja radnih poslova u toj medijskoj kući.

“LGBT Forum Progres” registrovao je, još ranije, gospođicu D.D., kao osobu sklonu incidentima po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Ona je, prema navodima iz ove NVO, januara 2012, pokušavala otjerati iz lokala „Tropikana“, u centru Podgorice, u kojem je boravio u društvu sa stranom državljankom, **Zdravka Cimbalevića**, LGBT aktivistu. Prema njegovim navodima, ona je insistirala da Cimbalević odmah napušta lokal kao „peder“ i “nepoželjna osoba“. Nakon kraće rasprave sa njom Cimbalević je napuštao objekat.

Službenici Područne jedinice policije Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir identifikovali su **D.M.** i **N.R.** kao učesnike fizičkog napada, koji su prepoznati od strane oštećenih i protiv istih je podnijeta krivična prijava zbog krivičnog djela nasilničko ponašanje iz čl. 399 Krivičnog zakonika Crne Gore.

NVO “Centar za građansko obrazovanje” podnio je pritužbu Savjetu za građansku kontrolu rada policije ukazujući da mjere prepoznavanja nijesu izvršene u skladu sa zakonskim propisima.

ODT u Podgorici podnijelo je Osnovnom sudu u Podgorici optužni prijedlog protiv **D.M.** i **N.R.** zbog krivičnog djela nasilničko ponašanje iz člana 399. Krivičnog zakonika.

D.M. i **N.R.**, kao i njihov pravni zastupnik, preko medija su osporili izvršenje ovog krivičnog djela i optužili organizacije civilnog društva, i posebno pojedince **Daliborku Uljarević**, **Teu Gorjanc Prelević** i **Zdravka Cimbalevića**, da stoje iza kampanje protiv njih. Subjekti civilnog društva su oštro reagovali i saopštili da utvrđivanje objektivne istine treba prepustiti isključivo Sudu.

Postupak pred Osnovnim sudom u Podgorici je u toku.

Pritužba zbog postupka državne službenice

Članica vladinog Savjeta za zaštitu od diskriminacije **Biljana Alković**, podnijela je pritužbu predsjedniku tog tijela, tadašnjem aktuelnom Premi-

jeru, protiv službenice Ministarstva za manjine gospođe **K.P.** zbog njenih radnji na socijalnoj mreži “Facebook”, konkretno u grupi “Podgoričke legende”. Rasna i etnička mržnja prema Romima i Egipćanima više je puta ispoljena na ovoj grupi a registrovali su je, dokumentovali i prijavili policiji, stažisti u **Institutu socijalne inkluzije**. Prema raspoloživoj dokumentaciji K.P. je podržavala objavljivanje neprimjerenih fotografija i sadržaja. Slično je postupila i u slučaju veoma snažnog homofobnog nasilja i mržnje.

Alković, o slučaju i postupku ove državne službenice, dodatno je informisala resornog potpredsjednika Vlade kao i šefa Delegacije Evropske komisije u Podgorici.

Pritužbu zbog povreda Kodeksa državnih službenika i namještenika Alković je podnijela i starješini organa u kojem je K.P. zaposljena - Ministru za manjine u Vladi Crne Gore.

K.P. je, prema navodima iz pritužbe, podržala, sljedeći status administratora ove “Facebook” grupe:

“Svi vi što ste toboš stali u zaštitu pedera kad dođete doma iskaćete se trupačke na muža ili ženu, nekoliko puta zaredom. Svi vi što propagirate nečiju izopačenost, ste nastali od majke i oca, a ne od dva oca, sram vas bilo. Svi vi što ođe ubuduće budete dali podršku nečemu što nije lijepo za primjer našoj deci dobićete špic u knopr, pa otvorite svoju grupu i tamo izlivajte svoje fekalne emocije. Svi vi što ste šljegli ko zna okle ste tu propagandu i donijeli, jer ste zbog te vaše izopačenosti u vašem selu omraženi i nepoželjni. Svi vi što se ne stidite guzice da date jer obraza nemate ste najodvratniji predstavnici ljudskog roda, htjeli to da priznate ili ne. Podrška za D.D., koja izgleda ne smije da se nađe u istom lokalnu sa pederčićima, jer će biti izbačena sa posla. To vam jasno stavlja do znanja kakve su Vijesti, i koga oni štite, i kako sude onima što ne učestvuju u bilo čemu. Da se zna: Nijesu vam ovo Vijesti, koje vam banuju komentare protiv pedera i sl, naprotiv, ođe se banuju svi tradicionalno bolesni umovi, pa ko ne zna što je fino ima lijepo Vijesti, tamo će nać od svega pomalo, pravo šarenilo u tuginim bojama. Najvažnije od svega, ovo je moja stranica, i ja komandujem koga ću da banujem, a čije komentare ostavljam, tako da, ako se ne slažeš imaš pravo da ćutiš ili da se izlaješ pa te banujem. Jednostavno, ne dozvoljavam i ne želim da mi se ođe skupljaju suše i maruše, pa ako ti se ne sviđa aj polako, nađi sebi bolje, i tamo se raskokodaći do mile volje”.

Inaće, NVO “LGBT Forum Progres” podnijela je nadležnom tužiocu, preko kancelarije Vrhovnog državnog tužioca, krivičnu prijavu protiv admi-

nistratora grupe “Podgoričke legende” na mreži “Facebook” u kojoj je svojim članstvom i komentarima bila i K.P. Dan nakon podnošenja ove prijave, 11.09.2012., ova grupa je, privremeno, bila nedostupna da bi kasnije nastavila sa uobičajenim radom. Prema saznanjima ISI i “LGBT Forum Progres” K.P. je odmah po podnošenju pritužbe protiv nje napuštala članstvo u navedenoj “Facebook” grupi.

Ministar je Alkovićku obavijestio, dana 21. septembra 2012. godine, dopis broj 01/1101/12, da je kao starješina organa državne uprave, po prispjeću pritužbe, tražio izjašnjenje službenice o navodima iz pritužbe.

Ministar je saopštio da je K.P. u svojoj izjavi navela da ne negira da je preko socijalne mreže “Facebook” pristupila grupi “Podgoričke legende” a kao razlog navela je “ljubav prema rodnom gradu i želju da sazna više o njegovoj istoriji, kulturi itd”. Ministar je naveo da je u njenoj izjavi navedeno da je ona “osoba koja je u svojoj porodici, komšiluku, širem okruženju, radnom mjestu, itd, okružena ljudima koji su po mnogo čemu različiti: i po vjeri, i po naciji, i po svjetonazoru. Njihove različitosti joj nikada nijesu smetale”. U izjavi se, kaže ministar, još navodi, da “kada je saznala da joj je bliski prijatelj homoseksualac, njen odnos prema njemu se nije promijenio, što Vam, citirao je ministar njen navod iz izjave, “dovoljno govori da, pored toga što nijesam nacionalista ili šovinista, nijesam ni homofob”. Ministar je u odgovoru Alkovićkoj još naveo da gospođa K.P. u izjavi navodi da ima korektan odnos prema kolegama, a “pogotovo ističe svoj odnos prema pripadnicima romske zajednice”.

Ministar je informisao Alković da gospođa K.P. negira da je “lajkovala” sporni tekst na “Facebook”-u, “pogotovo ne sa radnog mjesta i u toku radnog vremena, jer na našem radnom mjestu, kazao je ministar, imamo ograničen pristup Internetu, tj. nemamo konekciju na “Facebook”, “Youtube” i druge mreže i sajtove ovakvog tipa. Ministar je opet citirao K.P. iz njene izjave: “Nikada ne bih, zbog svojih ubjeđenja, podržala status koji Vam je dostavljen u pritužbi, a tzv. lajkovanje je moglo biti i slučajno” navela je ona u svom izjašnjenju ministru povodom pristigle pritužbe.

Ministar je Alković obavijestio da je navode K.P. provjerio i u neposrednom kontaktu sa svim zapošljenima u Ministarstvu. “Kako sam se uvjerio u tačnost navoda ne postoji osnov za bilo kakvo pokretanje disciplinskog ili drugog postupka prema službenici K.P.”, stoji u ministrovom zvaničnom odgovoru od 21. septembra 2012. godine.

Ministar, u svom odgovoru članici vladinog Savjeta za zaštitu od diskriminacije je zaključio da će “Ministarstvo za manjinska prava i u svom budućem radu biti organ državne uprave koji će predvoditi borbu za dosljedno poštovanje propisanih normi i ostvarivanje garantovanih prava svih građana, bez obzira na bilo koju različitost ili lično svojstvo” uz naglasak “da ostaju otvoreni za svaki vid saradnje na tom putu” te da vjeruje “da će nastaviti međusobnu komunikaciju na zajedničkom poslu unaprijeđenja ljudskih i manjinskih prava svih u Crnoj Gori”.

Povodom odgovora tadašnjeg Ministra, a povodom predmetne pritužbe na službenicu K.P., članica vladinog Savjeta za zaštitu od diskriminacije Biljana Alković je uputila ponovni dopis.

Ona se kod Ministra H.H. interesovala da li je uopšte protiv državne službenice vođen disciplinski postupak i da li je naložio, u konkretnom slučaju, provjeru navoda o povredi Kodeksa državnih službenika i namještenika. Alković je zatražila i dostavljanje odgovarajuće dokumentacije koja potvrđuje provjeru njenih ali i navoda nekoliko nevladinih organizacija.

Alković je Ministru direktno saopštila da je nesporno da je učinjeno sa profila gospođe K.P. jer to potvrđuje njen “like” na konkretnom statusu. Osim toga, dodala je Alković, dokumentovani su i njeni raniji pristupi ovoj grupi, posebno kada je riječ o Romima.

Alković je u dopisu Ministru saopštila da nije zadovoljna dosadašnjim načinom provjere navoda kao i zbog činjenice da njegova službenica bar i minimalno nije ukorena i opomenuta da takvim postupcima nanosi štetu Vladi za koju radi. Alković je navela da ispoljeno “nije način borbe protiv homofobije i rasizma niti potvrda profesionalnog pristupa i vladavine prava”.

Alković je negodovala što od podnosioca pritužbe nije tražena bilo kakva dodatna informacija već je ministar, u navodno sprovedenom postupku, kaže Alković, razgovarao sa njenim kolegama sa posla koji na nju nijesu imali primjedbi bilo koje vrste.

Slučaj K.P. razmatran je, početkom novembra 2012. godine, na sjednici Savjeta Vlade Crne Gore za zaštitu od diskriminacije kojom je predsjedavao tadašnji predsjednik Vlade i predsjednik Savjeta **dr Igor Lukšić**. Sa sjednice je izdato detaljno saopštenje o svim razmatranim pitanjima iz djelokruga rada ovog tijela.

U zvaničnom saopštenju Savjet je, između ostalog, najoštrije osudio širenje govora mržnje u odnosu na LGBT populaciju i druge ranjive grupe, kao i

objavljivanje autorskih tekstova sa elementima govora mržnje u pojedinim medijima. Takođe, Savjet je “najoštrije osudio ponašanje službenice Ministarstva za manjinska prava na socijalnim mrežama u odnosu na LGBT populaciju i zatražio od nadležnog Ministarstva da sprovede odgovarajući postupak”.

Ministar je upriličio, nakon sjednice, sastanak kojem su prisustvovala, pored njega, službenica K.P. i Biljana Alković, članica vladinog Savjeta za zaštitu od diskriminacije.

Gospođa K.P. na sastanku je, prema službenoj zabilješci, sa istog, koji je uradila Alković, pojasnila da ona “zaista nije to lajkovala to jeste podržala taj status”, “da je čak tražila od svojih u porodici da joj kažu ko jeste” te “da je bila šokirana da neko od njenih to lajkuje”. Dodala je da je promijenila šifru za pristup i da od sada samo ona može pristupiti svom profilu na mreži “Facebook” te “da je neće više nikome dati”.

Kazala je dalje K.P., stoji u zabilješci, da je i ona sama pripadnica manjine, da je kao djevojčica i sama prolazila kroz diskriminaciju i da nikada ne bi ona to nikom uradila. Ona je, prema navodima, dodala da se “slaže sa svima dobro”, “da su njeni prijatelji različitih nacija i seksualnih orijentacija” te “da joj to nikada nije predstavljao problem”. K.P. je, prema navodima, zaključila na način što je rekla “da iako to nije ona lajkovala izvinjava se jer je to urađeno sa njenog profila” te da “zaista poštuje to što Alković profesionalno radi i da je podržava u njenom radu”.

Prijava protiv administratora grupe “Podgoričke legende”

Dana, 11.09.2012. godine, LGBT Forum Progres posebnom pismom i prijavom obratio se Vrhovnoj državnoj tužiteljki kako bi naložila da nadležni državni tužioci prate diskusiju i objavljivanje komentara na ovoj društvenoj grupi, na mreži “Facebook”, te razmotre u svim konkretnim slučajevima eventualnu prekršajnu i krivičnu odgovornost.

Do intenziviranja objavljivanja negativnih sadržaja na račun LGBT zajednice došlo je nakon objavljivanja informacije o premlaćivanju trojice građana samo zato što su javno podržali ravnopravnost LGBT osoba sa ostalima u društvu. Na stranici ove javne grupe građani Podgorice i Crne Gore, uz dozvolu administratora grupe, objavljivali su nedolične komentare na račun LGBT populacije i otvoreno pozivali javnost na linč i diskriminaciju iste.

“LGBT Forum Progres” prvi put je nadležnim organima administratora ove

grupe prijavio maja 2011. godine. O tome su pisali i mediji. Nakon teksta u nezavisnom dnevniku „Vijesti“ administrator je donekle korigovao svoj stav i ogradio je grupu od ostalih pisanja a sve sporne komentare izbrisao. Prema ocjeni članova Tima „LGBT Foruma Progres“ za praćenje govora mržnje na Internetu administrator grupe se očigledno uplašio reakcije nadležnih organa. Oni su iskazali i mišljenje da je „postignuta poenta teksta“ i da „tome zapravo i služe mediji da pomognu javnosti da razlikuje dobro od zla“.

„LGBT Forum Progres“ iskazao je uvjerenje, kod Vrhovne državne tužiteljke, da će učiniti sve što je potrebno kako bi se zaštitio ugled i potvrdili kapaciteti tužilačke organizacije i obustavilo dalje izigravanje, koje već duži vremenski period, administracija grupe sprovodi prema tužiocima i policiji.

Prijava protiv A.B.

Nevladina organizacija „LGBT Forum Progres“ zbog govora mržnje i nasilja prema LGBT zajednici podnijela je dana 11.09.2012. godine podgoričkoj policiji prijavu protiv građanina **A.B.** zato što je posredstvom grupe „Podgoričke legende“ promovisao nasilje i prijetio smrću LGBT osobama.

Iz policije, krajem novembra 2012. godine, je saopšteno da je o događaju upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici PJ Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, preduzimaju sve mjere i radnje u cilju identifikacije lica i eventualnog podnošenja prekršajnih prijava.

Prijava protiv A.I.

NVO „LGBT Forum Progres“ podnio je Osnovnom državnom tužiocu u Podgorici prijavu protiv građanina **A.I.**, jednog od voditelja NVO „Varvari“ i vođu navijača sportskog društva „Budućnost“ zbog krivičnog djela povreda ravnopravnosti i ugrožavanje sigurnosti, zato što je u štampi izjavio „da je homoseksualnost bolest i najveća prijetnja hrišćanstvu te da ko je god isprebijao mladiće u Podgorici (misli se na prebijanje trojice mladića od 10.09.2012. godine) treba da mu se pozlati ruka te da se njemu taj čin sviđa“.

„LGBT Forum Progres“, kao jedina transparentna organizacija LGBT zajednice u Crnoj Gori, ocijenila je da ovakva izjava izaziva uznemirenost svih

LGBT osoba u Crnoj Gori i doprinosi kontinuiranom ugrožavanju sigurnosti. Takođe, iznijete kvalifikacije, koje su naučno neosnovane i protivne ustavnom konceptu ljudskih prava u Crnoj Gori, predstavljaju uskraćivanje i ograničavanje prava čovjeka i građanina utvrđena Ustavom, zakonima ili drugim propisima ili opštim aktima ili potvrđenim međunarodnim ugovorima, ocijenili su u ovoj NVO u prijavi upućenoj ODT u Podgorici.

NVO “LGBT Forum Progres” pozvao je ODT u Podgorici da ocijeni i odluči da li u spornom tekstu ima i eventualne krivične odgovornosti samog medija.

Policija je, u konkretnom slučaju, postupila po zahtjevu ODT i dana 1. oktobra 2012. godine dostavljen je zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina.

Osnovno državno tužilaštvo (ODT) u Podgorici, dopisom Ktr. br. 853/12, od 12. novembra 2012 godine, koji potpisuje zamjenica ODT **M.J.**, obavijestilo je nevladinu organizaciju “LGBT Forum Progres” da je ovo tužilaštvo nakon izvršenih provjera našlo da nema osnova za pokretanje krivičnog gonjenja protiv bilo kojeg lica koje se goni po krivičnoj dužnosti.

Prijava protiv A.R.

NVO “LGBT Forum Progres”, zbog elemenata govora mržnje i nasilja prema LGBT zajednici, posredstvom socijalne mreže “Facebook” i grupe “Podgoričke legende” podgoričkoj policiji prijavio je građanku, izvjesnu **A.R.** koja je, odnoseći se prema postupku uglavnom nepoznatih navijača „Varvara“ i njihovom prebijanju trojice mladića u Podgorici, kazala: “Jeba im”, misleći na LGBT osobe, “pas mater” i dodala da “sve pedere treba staviti na lomaču” upućujući na kraju podršku Varvarima za prebijanje D.M., T.V. i M.B.

Iz policije, krajem novembra 2012. godine, saopšteno je da je o događaju upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici Područne jedinice policije Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, preduzimaju sve mjere i radnje u cilju identifikacije lica i eventualnog podnošenja prekršajne prijave, stoji u zvaničnoj policijskoj informaciji povodom ovog slučaja.

Prijava protiv A.B.

NVO “LGBT Forum Progres” podnio je prijavi Upravi policije protiv građanina izvjesnog **A.B.** zato što je, posredstvom grupe “Podgoričke legende”, na “Facebook” mreži, širio mržnju i nasilje prema LGBT zajednici. On je, odnoseći se prema postupku prebijanja trojice mladića u centru Podgorice, kazao “da neće da vidi pedere na našim ulicama” a LGBT osobe je nazvao “retardima” i izjednačavao ih sa “pedofilima”.

Iz policije, krajem novembra 2012. godine, je saopšteno da je o događaju upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici Područne jedinice policije Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, preduzimaju sve mjere i radnje u cilju identifikacije lica i eventualnog podnošenja prekršajne prijave.

Prijava protiv L.I.

Na stranice grupe “Podgoričke legende”, na socijalnoj mreži “Facebook”, komentar je objavio i **L.I.** koji je takođe, od strane NVO “LGBT Forum Progres”, prijavljen policiji. On je, odnoseći se prema postupku uglavnom nepoznatih navijača „Varvara“, koji su prebili trojicu mladića u Podgorici, kazao da “pederi sada izgledaju mnogo ljepše nego prije su dobili batine i da trebaju biti zahvalni “Varvarima” na tome kao i na tome što su konačno dobili zasluženno a ne da plaću tuda”.

Iz policije, krajem novembra 2012. godine, je saopšteno da je o događaju upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici Područne jedinice policije Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, preduzimaju sve mjere i radnje u cilju identifikacije lica i eventualnog podnošenja prekršajne prijave.

Prijava protiv D.V.

NVO “LGBT Forum Progres” podnio je prijavu crnogorskoj policiji protiv građanina **D.V.** i građanke **A.V.** koji su, preko zajedničkog “Facebook” profila,

podržali prebijanje trojice mladića u Podgorici i dodali “da „Varvari“ treba da nastave da tako čiste sve po gradu kao što su čistili grad, zimus, od snijega”, pri čemu su homoseksualce nazvali “bolesnicima koje treba čistiti”.

Sa ovom prijavom policija je upoznala zamjenicu ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici Područne jedinice policije Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, podnijeli su zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv D.V. zbog prekršaja iz čl. 7 Zakona o javnom redu i miru.

Prijava protiv M.R.

Na grupi “Podgoričke legende”, na mreži “Facebook”, nakon prebijanja trojice mladića u centru Podgorice od strane nekoliko, uglavnom nepoznatih, osoba, vođena je intenzivna debata negativno usmjerena prema LGBT zajednici. Komentar je objavio i izvjesni **M.R.** sa Žabljaka. On je napisao, u kontekstu prebijanja trojice mladića, “da sve pedere, misleći na LGBT zajednicu, treba protjerati iz države”. M.R. je od strane NVO “LGBT Forum Progres” prijavljen policiji.

O događaju je upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Dana 15.10.2012. godine službenici Područne jedinice policije Podgorica prosljedili su prijavu Ispostavi policije Žabljak na dalje postupanje.

NVO “LGBT Forum Progres” nije informisana o daljim radnjama preduzetim od strane policije.

Prijava protiv N.Ž.

“LGBT Forum Progres” podnio je prijavu protiv **N.Ž.**, takođe zbog komentarisanja nasilja nad LGBT osobama i osobama koje kroz svoj javni angažman podržavaju prava LGBT zajednice. On je, stoji između ostalog u prijavi podnijetoy policiji, napisao na stranicama grupe “Podgoričke legende”, “da je greote što su te mladiće napadači tukli šakama, jer su se mogli oni povrijediti, već su trebali koristiti palice”.

Policija je o događaju upoznala zamjenicu ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici Područne jedinice policije Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, podnijeli su zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv ovog građanina zbog prekršaja iz čl. 7. Zakona o javnom redu i miru.

Prijetnje preko grupe "Crnogorska navijačka scena"

Timovi „LGBT Foruma Progres“, koji rade na praćenju i registrowanju govora mržnje i najave nasilja u medijima i na društvenim mrežama, ustanovili su postojanje, na mreži „Facebook“, grupe pod nazivom „**Crnogorska navijačka scena**“. Grupa je osnovana 16. aprila 2012. godine i okupljala je oko 600 članova sa ciljem, kako se navodi, da se crnogorski ultra pokret podigne na viši nivo.

Administrator grupe, dana 10.09.2012. godine, postavio je na stranici grupe sljedeći sadržaj, koji u ovoj publikaciji objavljujemo na latiničnom pismu: „Varvari su napali i prebili glumce iz gej spota koji je puštan na Javnom servisu prije nekoliko mjeseci. I dali su jasnu poruku šta misle i koji je njihov stav po pitanju Parade ponosa“.

Izvjesci F.P. najavio je da će mladići koji su dana 10.09.2012. godine, isprebijani u centru grada tek dobiti batine najavljujući tako ne samo podršku nego i nastavak nasilja prema istima. „LGBT Forum Progres“ podnio je prijavu policiji protiv F.P.

Iz policije, krajem novembra 2012. godine, je saopšteno, povodom prijave protiv F.P., da je o događaju upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru. Službenici PJ Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, preduzimaju sve mjere i radnje u cilju identifikacije ovih lica i eventualnog podnošenja prekršajnih prijava.

„LGBT Forum Progres“ policiji je prijavio i izvjesnu **J.D.** iz Kotora, takođe članicu ove grupe, koja je u svojim komentarima direktno podržavala nasilje nad trojicom mladića u Podgorici i podržavala najavu nastavka nasilja prema LGBT osobama.

O događaju je upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Dana 15.10.2012. godine službenici PJ Podgorica prosljedili su prijavu Ispostavi policije Kotor na dalje postupanje. Iz policije nije saopšten krajnji ishod preduzetih službenih radnji.

Prijava protiv G.R. iz Bijelog Polja

Policiji je od strane "LGBT Foruma Progres" prijavljen, po negativnim i agresivnim komentarima prema LGBT zajednici, jedan od aktivnijih članova "Facebook" grupe "Crnogorska navijačka scena" **G.R.**, građanin iz Bijelog Polja. On je, na stranici ove grupe, uz psovanje LGBT osoba, naglasio da im treba dati „ciglu“ i „pajser“ po glavi.

O događaju je upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Dana 15.10.2012 godine službenici PJ Podgorica prosljedili su prijavu PJ Bijelo Polje na dalje postupanje.

Prijava protiv maloljetnog Podgoričanina

"LGBT Forum Progres" prijavio je policiji tada maloljetnog Podgoričanina koji je na "Facebook" stranici "Crnogorske navijačke scene" objavio komentar "Podgoricom krv će liti Gej Parade neće biti". Timovi LGBT Foruna Progres za praćenje govora mržnje na Internetu registrovali su da je njegov komentar podržalo još sedam članova/ica grupe.

Iz policije, krajem novembra 2012. godine, je saopšteno da je o događaju upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Službenici PJ Podgorica, Ekspozitura za javni red i mir, preduzimaju sve mjere i radnje u cilju identifikacije lica i eventualnog podnošenja prekršajne prijave.

Prijava protiv R.N. iz Bijelog Polja

“LGBT Forum Progres” podnio je prijavu policiji protiv R.N. iz Bijelog Polja, člana “Facebook” grupe “Crnogorska navijačka scena” zato što je objavio komentar da niko od članova crnogorskog ultraškog pokreta neće i ne želi “pedere”, misleći na pripadnike LGBT zajednice, u zemlji.

O događaju je upoznata zamjenica ODT **A.R.** koja se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Dana 15.10.2012. godine službenici Područne jedinice policije Podgorica prosljedili su prijavu Područnoj jedinici policije Bijelo Polje na dalje postupanje.

NVO “LGBT Forum Progres” nije informisan o službenim radnjama koje su eventualno preduzete od strane policijskih službenika PJ Bijelo Polje.

Prijava protiv Z.L. iz Podgorice

Građanin **T.V.**, glumac u TV spotu „I mi smo dio ekipe“ kojim su nevladine organizacije “**Centar za građansko obrazovanje**” i “**LGBT Forum Progres**” po prvi put otvoreno promovisale ravnopravnost LGBT osoba sa ostalima u društvu, i koji je dana 10.09.2012. godine prebijen u centru Podgorice, sa još dva prijatelja, primio je i prijeteću poruku na mreži „Facebook“ od izvjesnog **Z.L.** iz Budve.

“LGBT Forum Progres” podnio je prijavu policiji zato što je Z.L. opomenuo T.V. da se više ne bavi snimanjem spotova i podržavanjem LGBT zajednice dodajući „dok je na vrijeme“. Svoje obraćanje T.V. završio je riječima „Oćemo čistu naciju! Smrt pederima“.

Zamjenica ODT **A.R.** se izjasnila da prijavljena radnja nema elemenata bića bilo kojeg krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a da bi se u konkretnom događaju eventualno moglo raditi o prekršaju iz Zakona o javnom redu i miru.

Dana 15. oktobra 2012. godine službenici PJ Podgorica prosljedili su prijavu Područnoj jedinici (PJ) policije Budva na dalje postupanje.

Podnosilac prijave, NVO “LGBT Forum Progres”, nije informisan o ishodu daljih preduzetih službenih radnji.

Procesuiran zbog vrijeđanja reditelja LGBT TV spota

Policija je uhapsila i prekršajno procesuirala građanina **S.D.**, zato što je ispred zgrade u kojem je sjedište Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici vrijeđao i omalovažavao reditelja **D.M.** koji je u službene prostorije pristupio radi davanja izjave povodom napada na njega i dvojicu prijatelja u centru Podgorice od strane grupe navijača iz nevladine organizacije “Varvari”.

Prijava zbog neovlašćenog fotografisanja

Crnogorskoj policiji “LGBT Forum Progres” podnio je prijavu protiv nepoznate osobe koja je dana 23.09.2011. godine, u kasnim večernjim satima, u marketu „Lida“ u ulici Bratstva i Jedinstva, u Podgorici, fotografisala, iz nepoznatih razloga, **Z.C.**, LGBT aktivistu. Njega je, dok je čekao red na naplatnoj kasi, fotografisala kamerom na mobilnom telefonu osoba starosti od oko 35 godina i nakon toga odmah napuštila objekat i sa lica mjesta udaljila se automobilom. “LGBT Forum Progres” policiji je dostavio i registarske oznake tog vozila.

Službenici policije Područne jedinice Podgorica postupili su po navedenoj prijavi i identifikovali su izvršioca, građanina **A.M.** (1975), iz Berana, od kojeg je uzeta izjava na zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina i upoznata nadležna zamjenica Osnovnog državnog tužioca (ODT) **A.K.**, koja se izjasnila da nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, već da se oštećenom ustupe podaci radi pokretanja eventualne privatne tužbe.

Prijave zbog dobijanja prijeteci elektronskih poruka

“LGBT Forum Progres” policiji je prijavio i nekoliko ozbiljnijih prijetnji koje su ovoj organizaciji stigle putem njenog zvaničnog web sajta – www.lgbt-progres.me. Poruke su, ističu u “LGBT Forumu Progres”, obično vulgarne i primitivne sadržine ali je nekoliko njih, koji su i precesuirane prema policiji, sadržale elemente prijetnji i najavu nasilja.

Po prijavi, od 5. aprila 2011. godine protiv NN lica, postupili su službenici Područne jedinice policije (PJ) Podgorica, obavijestili zamjenika ODT **S.Č.** koji je zahtijevao da mu se prijava dostavi na uvid i dalje postupanje, a nakon toga isti je naložio da se preko Odjeljenja za posebne provjere Uprave poli-

cije traži utvrđivanje i identifikacija adrese sa koje su upućene poruke što su službenici policije i uradili.

Od Odjeljenja za posebne provjere službenici PJ dobili su odgovor da se po njihovom zahtjevu ne mogu preduzeti mjere identifikacije iz razloga što nije dostavljena naredba Istražnog sudije za pretres operatera što je u konkretnom slučaju neophodno.

Sa odgovorom Odjeljenja za posebne provjere upoznat je zamjenik ODT S.Č. koji se izjasnio da u navedenoj prijavi nema elemenata krivičnog djela, te da se iz tog razloga ne može tražiti naredba Istražnog sudije u konkretnom slučaju.

Grafiti protiv LGBT osoba

Nevladina organizacija “LGBT Forum Progres”, preko kabineta direktora crnogorske policije, službeno je informisala Ispostavu policije u Danilovgradu o postajanju neprimjerenog grafitu na račun LGBT zajednice i zatražila preduzimanje službenih mjera i radnji kako bi bili identifikovani i procesuirani autor/i tih poruka.

Ranije, Ispostava policije u Danilovgradu, povodom saopštenja “LGBT Forum Progres” saopštila je da nije upoznata da u gradu, na javnom objektu, postoji neprimjeren grafit koji podstiče na nasilje i mržnju nad LGBT osobama kao i da zvanično nijesu obavješteni o njegovom postojanju.

“LGBT Forum Progres” zatražio je od gradonačelnika Danilovgrada **Brani-slava Đuranovića** da učini sve što je potrebno kako bi se uklonili svi grafiti koji sadrže neprikladne i poruke koje pozivaju na diskriminaciju a nalaze na području te opštine. “LGBT Forum Progres” Đuranoviću je predložio da simbolički jedan od njih zajedno uklone on, kao predsjednik svih građana Danilovgrada, **Ivana Vujović**, predsjednica Upravnog odbora „Juventasa“ i **Zdravko Cimbalević**, direktor prve LGBT grupe u zemlji i prva javno deklarirana osoba homoseksualne orijentacije. Gradonačelnik Danilovgrada, prema informacijama dostupnim u “LGBT Forum Progres” nikada nije odgovorio na ovaj poziv niti je prihvatio, kasnije inicirani, sastanak sa direktorom ove organizacije u vezi sa prezentacijom rada prvog LGBT skloništa u zemlji.

Podgorica je preplavljena grafitima koji pozivaju na mržnju i nasilje prema seksualnim manjinama, sa potpisom “Varvara” ili njihovih podgrupa. “Varvari” kao uredno registrovana nevladina organizacija ni na koji način nije se ogradila od takvih napisa, koji predstavljaju kršenje zakona, a povodom čega su još ranije podnijete krivične prijave nadležnim organima.

NVO “LGBT Forum Progres” informisan je, krajem decembra, da je ODT u Podgorici, povodom krivične prijave NVO “Juventas”, protiv nepoznatih autora grafita, formiran predmet u ovom tužilaštvu, Ktr. br. 1128/12, i isti se nalazi u fazi prikupljanja potrebnih obavještenja.

“LGBT Forum Progres” svojevremeno je javno pozdravio aktivnost navijača “Budućnosti” koji su, “uz podršku gradskih vlasti, kreirali veliki broj lijepih, pozitivnih i prihvatljivih grafita i murala i njima zamijenili ranije poruke mržnje i vrijeđanja” naveli su u ovoj NVO. “LGBT Forum Progres” pozvao je gradske vlasti da nastave sa podrškom prema navijačkoj grupi “Varvari” kako bi se i na drugim lokacijama kreirali sadržaji koji afirmišu ljubav prema sportu, prema klubu “Budućnost”, prema Podgorici i Crnoj Gori.

Nadležni u administraciji Glavnog grada Crne Gore nijesu reagovali na inicijativu NVO “LGBT Forum Progres” da se, uz učešće odbornika gradskog parlamenta, javnih funkcionera na čelu sa gradonačelnikom, uz saradnju sa javnim ličnostima iz sportskog, kulturnog, naučnog i javnog života i uz pomoć civilnog društva ukone svi neprimjereni grafiti na području glavnog grada. Uz to “LGBT Forum Progres” inicirao je donošenje lokalne odluke o obaveznoj upotrebi takozvanih antigrafitnih boja i sredstava kako bi čišćenje javnih fasada u budućnosti postalo jednostavnije i jeftinije.

Inicijativa za razmatranje osnovanosti za brisanje iz javnog registra NVO

“LGBT Forum Progres” pozvao je ministra unutrašnjih poslova da razmotri mogućnost pokretanja postupka pred Ustavnom sudom za odlučivanje o zabrani rada nevladine organizacije „**Evropski pokret – Naši korjeni**” sa sjedištem u Nikšiću.

Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), kao organ nadležan za upis u registar nevladine organizacije, shodno članu 72. Zakona o Ustavnom sudu, spada u subjekte koji su ovlašćeni da pred Ustavnim sudom Crne Gore podnesu prijedlog za pokretanje postupka odlučivanja o zabrani rada nevladine organizacije.

Pomoćnik ministra unutrašnjih poslova gospodin **Veselin Vukčević** informisao je, početkom oktobra 2012. godine, “LGBT Forum Progres” da nakon upoznavanja sa materijalom NVO “Evropski pokret – Naši korjeni”, “nijesu utvrđene činjenice i okolnosti, koje bi eksplicitno upućivale na postojanje i ispoljavanje mržnje i netrpeljivosti”. MUP je mišljenja da predmetni akti, na

koje je ukazao “LGBT Forum Progres”, “ne sadrže razloge, odnosno dokaze koji upućuju na pravnu utemeljenost zahtjeva, te da se ispoljavanje kritičkog mišljenja i odnosa prema društvenim pojavama i kretanjima u društvu, u kom „fonu” je po uvjerenju ovog organa, izrečen dopis navedene NVO, ne može smatrati neustavnim djelovanjem”.

“LGBT Forum Progres” uputio je i nadležnom državnom tužiocu inicijativu da ocijeni da li u radnjama i aktivnostima nevladine organizacije “Evropski pokret – Naši korjeni”, koju predstavlja i zastupa, u svojstvu izvršnog direktora, gospodin Ž.T., ima elemenata krivičnog djela koja se gone po službenoj dužnosti.

Iz “LGBT Forum Progres” je ocijenjeno da ova NVO za kompletnu LGBT populaciju koristi neprimjerene i podrugljive termine/nazive koji nijesu uobičajeni u domaćoj i međunarodnoj praksi.

Kroz svoj javni rad, obraćanja medijima i zvaničnim institucijama, ova NVO, ocijenili su u “LGBT Forumu Progres”, ne priznaje pravo na postojanje različite seksualne orijentacije i rodni identiteti a homoseksualnost, NVO “Evropski pokret - Naši korjeni”, tretira kao bolest i izjednačava je sa krajnjim anomalijama i devijacijama, kao što su zoofilija i pedofilija.

Pravo na slobodu mirnog okupljanja pripadnika LGBT zajednice kroz organizaciju Povorku ponosa, čijom bi uspješnom realizacijom Crna Gora napokon potvrdila ravnopravnost svih svojih građana/ki u praksi, ova NVO, ocijenili su u “LGBT Forumu Progres”, u javnosti predstavlja na krajnji neprimjeren način, obmanjujući javnost, tvrdeći da je posrijedi namjera organizatora da ostatak građana bude podvrgnut neželjenom seksualnom činu. To je krajnje neprimjereno i na taj način se promovira dodatna mržnja i distanca prema ravnopravnosti LGBT osoba.

Dodatno ova NVO, LGBT osobe, u svojim javnim pamfletima, nazivala je jalovim ljudima i kontinuirano izjednačavala LGBT pokret i osobe sa pedofilijom i drugim ozbiljnim devijacijama. Takođe, ova NVO, javno tvrdi da LGBT zajednica planira, kroz organizaciju Povorku ponosa, izvođenje terorističkog akta što dodatno kod javnosti proizvodi konfuziju i sužava prostor za toleranciju i prihvatanje LGBT osoba.

U “LGBT Forum Progres” ocijenili su zabrinjavajućim, što bez ikakvih naučnih utemeljenja ova NVO javno vrši kategorizaciju LGBT osoba u Crnoj Gori tvrdeći da postoje “pederi” koji se stide, “pederi” koji čuvaju svoju privatnost i “pederi”, optužujući time rukovodstvo “LGBT Forum Progres”,

kao jedine transparentne LGBT organizacije u zemlji, koji su strani plaćenici koje finansiraju strane institucije, misli se vjerovatno na strane Vlade, njihova diplomatska predstavništva i međunarodne organizacije koje doniraju, u skladu sa Zakonom, domaće NVO.

Zalaganje civilnog društva za uspostavljanje politike i prakse ravnopravnosti, koju podržavaju i zvanični organi Crne Gore, ova NVO naziva "nakaradnim" i u javnosti ih kvalifikuje na neprimjeren način tvrdeći da "pederski lobi" čini sve da uništi pravoslavlje što je još jedna od optužbi čije promovisanje u javnosti otežava položaj i sigurnost LGBT osoba.

Zamjenik Osnovnog državnog tužioca u Podgorici, **Ž.P.**, informisao je, dana 11.10.2012. godine, Ktr.br 106/12, "LGBT Forum Progres" da u radnjama NVO "Evropski pokret - Naši korijeni" nema elemenata krivičnog djela koji se gone po službenoj dužnosti.

NVO "Evropski pokret - Naši korijeni" obratila se i Ustavnom sudu Crne Gore sa zahtjevom da se održavanje Povorke/Parade ponosa u Crnoj Gori zabrani u narednih 110 godina.

Ponovni napad na T.V. u Podgorici

Dana 13. oktobra 2012. godine, pri povratku iz noćnog izlaska u porodični stan, ispred ulaza u stambenu zgradu, **T.V.**, studenta i glumca u prvom crnogorskom LGBT TV spotu, sačekala je grupa nepoznatih osoba i dobacila mu niz uvreda. T.V. je naglasio da ih nije poznavao i objasnio da su bili agresivno raspoloženi. Incident se inače desio istog dana kad je počelo suđenje za prijetodni napad na T.V, D.M. i M.B.

"Vidio sam sve te osobe još dok sam boravio u taksi vozilu i prilazio ulazu. Prilikom izlaska iz taksija potrčao sam ka ulazu pokušavajući da izbjegnem bilo kakvu komunikaciju sa njima. Za mnom je krenuo prvo jedan muškarac, a zatim i više njih uz glasne povike: „Dođi pičko pederska, sad ćemo da ti jebemo majku!!!“ Uspio sam da ih izbjegnem tako što sam brzo ušao u ulaz i zatvorio vrata za sobom. Oni su ostali ispred vrata koja su srećom bila ojačana rešetkom, pa nijesu mogli da ih probiju. Tu su nastavili sa uvredama i prijetnjama, pozivajući me da izađem vani, ako nijesam „pička“ - saopštio je T.V. istraživačima "LGBT Forum Progres".

T.V. je, po ulasku u ulaz, pozvao policiju po čijem se dolasku grupa razišla, uglavnom bježanjem, u više različitih pravaca. T.V. je istraživačima "LGBT

Forum Progres” naglasio da su najmanje tri osobe iz ove grupe ušle u automobil što ga je uputilo na zaključak da nijesu bili iz njegovog kvarta, nego su organizovano došli iz druge sredine ili dijela grada da bi ga napali. Osobu, koja je krenula da ga prati po izlasku iz taksija, T.V. je jasno vidio i detaljno opisao policiji. Ostale iz 15-člane grupe nije prepoznao.

Izrada bezbjednosne procjene u slučaju T.V. tražena je, i rađena, dva puta. Prvi put nakon premijernog emitovanja spota „Mi smo dio ekipe“, u novembru 2011., i drugi put nakon posljednjeg napada, u septembru 2012., od strane nekoliko navijača iz nevladine organizacije “Varvari”.

T.V., koji je, uz D.M. i B.B., promovisan u prvog počasnog člana nevladine organizacije “LGBT Forum Progres”, javno je zatražio odlučniju i efikasniju reakciju nadležni državnih institucija, iskazujući uvjerenje da one imaju snage da se obračunaju sa huliganima a njega kao građanina zaštite od nasilja tih huligana ili nekih drugih koji mogu biti samo ohrabreni izostankom sankcije za takvo ponašanje.

“Takođe, apelujem na nadležne organe da sve počinioce i što je još važnije organizatore mog progona privedu pravdi i osiguraju mi punu bezbjednost” kazao je T.V. i izjavi medijima. T.V. je posebno iskazao zabrinutost što je većem broju osoba očigledno postala poznata adresa na kojoj stanuje njegova familija čime su i oni, uz njega, postali ugroženi.

“LGBT Forum Progres” obaviješten je od strane ODT u Podgorici da je Osnovnom sudu u Podgorici, podnijet optužni prijedlog protiv **R.R.** zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz člana 168. st.1 Krivičnog zakonika. Prvostepeni sud je donio presudu kojom je R.R. oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca. Protiv ove prvostepene presude ovo tužilaštvo je Višem sudu u Podgorici izjavilo žalbu zbog odluke o krivičnoj sankciji. Postupak je u toku.

Prijava protiv M.P. iz Bara

“LGBT Forum Progres” podnio je prijavu Osnovnom državnom tužiocu i Upravi policije protiv građanina **M.P.** iz Bara zbog ozbiljnih prijetnji upućenih **Zdravku Cimbaleviću**, direktoru ove organizacije i jedinom javnom deklarisanom LGBT aktivisti. Ovaj građanin Cimbaleviću je uputio poruku sljedeće sadržine:

“Pederčino ljigava što sramiš Crnu Goru i ovaj napaćeni narod. Kidnapovaću te i ima da ti okinem to malo kurca što imaš. Sram te bilo ti baljeko ljud-

ska. Pitaj tatu kako je lijepo kad vodiš ljubav sa ženom. Idi liječi se ili pucaj sebi u glavu... Samo toliko Sotono! Stop paradi grešnika!!!”

“LGBT Forum Progres” je u prijavama ODT i policiji ocijenio da su prijetnje građanina M.P. vjerovatno motivisane javnim istupom čelnika iz “LGBT Forum Progres” kojim je ponovljena namjera da se naredne godine, 2013., održi Povorka ponosa i u Crnoj Gori. Izjavu, koja je izvorno data Glasu Amerike, tokom Cimbaljevićevog službenog boravka u Sjedinjenim američkim državama, prenijeli su svi crnogorski mediji.

Pred Osnovnim sudom u Baru protiv M.P. pokrenut je postupak zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz člana 168. Krivičnog zakonika. Ročište zakazano za 12. decembar 2012. godine je odloženo na zahtjev optuženog.

Publikovanje nereprezentativnog istraživanja nanijelo štetu LGBT populaciji

Nevladina organizacija “LGBT Forum Progres” zatražila je od Osnovnog državnog tužioca da se izjasni da li u tekstu objavljenom u dnevnoj novini “Dan”, od 5. novembra 2012. godine, ima elemenata krivičnog djela koji se goni po službenoj dužnosti.

U tekstu “Petorica gejeva zaraženi sidom” predstavljeni su rezultati istraživanja koje je sproveo **Institut za javno zdravlje** a koji su štampani u publikaciji “Istraživanje znanja, stavova i ponašanja u odnosu na HIV/AIDS u populaciji muškaraca koji imaju seksualne odnose sa muškarcima”.

Nakon objavljivanja teksta “LGBT Forum Progres” je zatražio od Instituta za javno zdravlje originalne rezultate istraživanja.

U istraživanju se između ostalog kaže, da je u monitoringu, koji je sproveden u periodu od septembra 2010. do oktobra 2011. godine, učestvovalo je između 100 i 200 “muškaraca koji imaju seksualne odnose sa muškarcima”, a najviše ih je bilo iz Podgorice (68odsto) i Bara (10 odsto). Istraživanje je pokazalo da je 16 odsto ispitanika bilo u braku, te da mnogi od njih i danas imaju redovne seksualne odnose sa ženama. Infekcija HIV-om otkrivena je kod pet osoba, u poslednjih godinu dana, jedan ispitanik je imao seksualni analni odnos bez kondoma sa osobom za koju je znao da je HIV pozitivna, dok su četiri lica imale analni seksualni odnos sa osobom za koju su kasnije saznali da je HIV pozitivna”. Istraživanje je navodno pokazalo i da je 88% članova populacije izjavilo da nikada nijesu bile meta napada.

Po prijemu istraživanja “LGBT Forum Progres” je obavio konsultacije (putem radionica) sa članovima LGBT zajednice u sredinama u kojim je istraživanje navodno sprovedeno kao i sa metodičarima javnih istraživanja. Nakon prikupljenih informacija i stručnih mišljenja ova NVO je osporila istraživanje, ocijenila ga nereprezentativnim i pozvala Institut za javno zdravlje da ga povuče do daljnjeg iz javne upotrebe i distribucije.

“LGBT Forum Progres” povratno je informisan da ODT u Podgorici, dopisom Ktr.br. 1109/12 od 20.11.2012. godine, da to tužilaštvo “neće preduzimati bilo kakvo krivično gonjenje”.

Ucjenjivanje LGBT osoba

Stariji član LGBT zajednice prijavio je dana 13. decembra 2012. godine nevladinoj organizaciji “LGBT Forum Progres” ucjenjivanje i iznuđivanja novca od strane dvije osobe iz Nikšića.

Naime on je, prema prijavi podnijetoj ovoj NVO, preko web sajta za upoznavanje stupio u kontakt sa tridesetogodišnjim I.D. iz Nikšića. Nakon nekoliko dana dopisivanja dogovorili su se da ovaj dođe u Nikšić kako bi se i neposredno upoznali.

“Pošto smo ušli u prostor, koji je on obezbijedio, normalno smo komunicirali i ništa nije bilo sumnjivo. U jednom trenutku u prostoriju je upao nepoznati čovjek sa sjekirom. Vikao je i prijetio da će me ubiti. Potom su mi obojica saopštili da treba da im platim 10.000 eura kako bi me pustili, vratili mi oduzeta lična dokumenta i kako ne bi o tome obavijestili moju porodicu” - saopštila je žrtva istraživačima “LGBT Foruma Progres”.

Prema navodima pristali su da žrtva isplati 1.500 eura. Obecali su da će se na tome završiti. Međutim sutradan su ponovo tražili i nastavili sa prijetnjama. Nakon toga o slučaju je obaviještena policija koja je konsultovala i nadležnog tužioca u Nikšiću.

“LGBT Forum Progres” uspio je, uz pomoć članova LGBT zajednice, identifikovati jednog od ucjenjivača. Razgovor sa njim i njegovom porodicom, uz pristustvu žrtve, obavio je **mr Aleksandar Saša Zeković**, član Savjeta za građansku kontrolu rada policije. Novac je vraćen a žrtva je odustala od daljeg procesuiranja.

I.D., plašeći se navodno za bezbjednost svoje porodice i sebe, nije htio saopštiti imena ostalih osoba iz grupe koja je slične metode primjenjivala i prema drugim LGBT osobama.

Zaključci i preporuke

1.

Kroz neposrednu analizu svih slučajeva vezanih za nasilje i diskriminaciju po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta autori studije registrovali su određene izazove i teškoće u dobijanju pravovremenih i potpunih informacija u vezi sa precesuiranjem, statusom i ishodom konkretnih slučajeva. Primjećuje se da brojne institucije - misli se na sudsku vlast, državne tužioce, policiju, organe za prekršaje, institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjet za građansku kontrolu rada policije - nedovoljno komuniciraju i razmjenjuju osnovne informacije koje bi mogle biti važne za indikaciju kvaliteta ukupne nacionalne platforme za borbu protiv diskriminacije.

Iz tih razloga predlaže se razmatranje mogućnosti uspostavljanja bliže komunikacije između svih nadležnih organa, uključujući i organizacije civilnog društva koje na terenu rade sa osobama i grupama koje se nose sa izazovima diskriminacije.

Organizacioni oblik bliže i ažurnije komunikacije moguće je uspostaviti preko institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ili preko pristupanja zaključivanja protokola o međusobnoj komunikaciji i saradnji između svih nadležnih organa i formiranja, u tom pogledu, konkretnog radnog tijela, koje će se u praktičnom smislu, uz participaciju subjekta civilnog društva, baviti ovim pitanjem.

Autori podsjećaju da je sličnu preporuku, u pogledu nacionalne borbe protiv torture, izdao Savjet za građansku kontrolu rada policije i da je reakcija, Vrhovnog suda Crne Gore, u tom pogledu, bila jako pozitivna. Bilo bi, od praktične i suštinske važnosti, da se ovom pitanju posveti i Savjet za zaštitu od diskriminacije Vlade Crne Gore kojim predsjedava predsjednik Vlade a koji, uz stručnjake iz civilnog društva, okuplja, kroz svoj sastav, ključne aktere crnogorske izvršne vlasti, važne za koncept nacionalne borbe protiv diskriminacije.

2.

Zakon o zabrani od diskriminacije i Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore definisali su crnogorskog Ombudsmana centralnim institucionalnim mehanizmom za zaštitu od diskriminacije.

Odredbom člana 3 Pravilnika o bližem sadržaju i načinu vođenja evidencija o slučajevima prijavljene diskriminacije ("Službeni list CG", br. 23/11), propisano je da evidencija predstavlja elektronski vođenu bazu podataka koja omogućava neposredan pristup podacima Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i da se podaci u evidenciji sistematizuju i vode u obliku registra.

Budući da elektronska baza podataka još uvijek nije uspostavljena, Zaštitnik se obraća osnovnim sudovima u Crnoj Gori, Vijeću za prekršaje Crne Gore i svim inspeksijskim organima, radi dostavljanja podataka u vezi slučajeva diskriminacije. Navedene podatke Zaštitnik traži i od Uprave policije Crne Gore.

S tim u vezi neophodno što prije i uspostaviti centralni registar kako bi Zaštitnik imao olakšan, odnosno direktan pristup podacima. Tu zakonsku obavezu, na odgovarajući način, treba stalno promovisati i u potpunosti staviti u funkciju čime bi se popravila i problematika zapažena u gore iznijetim zaključcima i preporukama.

3.

Autori studije kroz neposrednu analizu slučajeva, posebno onih koji su u vezi sa zaštitom od diskriminacije, bili su u prilici da registruju i brojne nedostatke Zakona o zabrani diskriminacije. Prije svega je neophodno definisati značenje svih pojmova u vezi sa diskriminacijom.

Potrebno je, mišljenje je autora studije, da se ovaj Zakon unaprijedi na način što bi se dodao član zakona „Značenje pojmova korišćenih u ovom zakonu“, kako bi se definisali ovi pojmovi i na taj način svi razumjeli što znače pojmovi „rodni identitet“ i „seksualna orijentacija“.

Takođe je upadljivo pitanje roka za podnošenje tužbe za zaštitu od diskriminacije. Rok ne bi trebalo određivati, ili ako se već određuje onda ne tako kratak rok kao što je onaj od 90 dana propisan članom 27. Zakona. Autori smatraju da bi možda rok od 9 mjeseci bio primjereniji smatraju autori. Postojeća odredba o roku otvara pitanje o cilju koji se želi postići ovim pravilom, a posebno o opravdanosti pravljenja razlike između opšteg zakonskog roka za potraživanje naknade štete i roka za podnošenje tužbe za naknadu štete izvršene diskriminatornim postupanjem. Takođe, veoma često je i u praksi slučaj da se postupak pred institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ne može završiti u roku od 90 dana i da ova institucija,

ukoliko ne utvrdi diskriminaciju, ne može uputiti građanina na mogućnost podnošenja antidiskriminatorne tužbe nadležnom sudu.

Autori smatraju da je neophodno odredbu član 30. Zakona unaprijediti tako što bi stav 2. tog člana glasio: “ako se diskriminatorno postupanje “odnosi isključivo na određeno lice, tužba iz stava 1. ovog člana može se podnijeti samo uz njegov pisani pristanak”. Ovo iz razloga jer u praksi dešavaju situacije kada nevladine organizacije podnose tužbe zbog homofobije i diskriminacije prema svim pripadnicima LGBT zajednice, tako da bi postojeće zakonsko rješenje dovelo u dilemu sudove vezano za nedostatak aktivne legitimacije.

Zakonodavac, umjesto da testerima neposredno garantuje pravo na tužbu, kao i da dozvoli prikupljanje dokaza putem tzv. situacionog testiranja, i to u dijelu Zakona koji govori o sudskoj zaštiti, zakonodavac se opredijelio za skrivenu i posrednu garanciju ovog instituta, ugradivši je u član 6 Zakona, koji govori o tome da pristanak lica na diskriminaciju, ne oslobađa odgovornosti onoga koji je ovaj akt izvršio.

Nadalje, kaznene prekršajne odredbe u Zakonu o zabrani diskriminacije su veoma oskudne, bez značajnijeg antidiskriminatornog kapaciteta. U moru mogućnosti diskriminatornog postupanja, koje prijete u svakodnevnom životu, Zakon o zabrani diskriminacije, van razloga racionalne pravne politike, određuje prekršajnu odgovornost samo za dva propisana slučaja diskriminatornog ponašanja i to, za zabranu diskriminacije u pružanju javnih usluga, i u korišćenju javnih objekata i površina. Pri tome se sankcioniše diskriminatorno postupanje u korišćenju javnih objekata i površina samo u odnosu prema licima sa invaliditetom, a ne i svim drugim licima koja mogu biti žrtve diskriminacije po osnovu nekog drugog ličnog svojstva (npr. zabrana pristupa javnim objektima građanima romske nacionalnosti ili LGBT osobama), što je potpuno neprihvatljivo u demokratskom društvu. Autori smatraju da ovako definisane odredbe Zakona o zabrani diskriminacije, same po sebi, predstavljaju kršenje prava na jednak tretman.

Autori primjećuju da je zakonodavac u Zakonu o zabrani diskriminacije propustio da propiše i mogućnost izricanja zaštitnih mjera u slučaju diskriminacije, u skladu sa članom 42. stav 2. Zakona o prekršajima, koji određuje mogućnost propisivanja odgovarajućih zaštitnih mjera zakonima kojima se propisuju prekršaji, što bi bilo primjenjivo npr. kod zloupotrebe vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti radi vršenja diskriminacije sa elementima prekršaja. Čini se da je ovo zakonsko rješenje sasvim neopravdano. Naime, nema

nikakvog smisla iz cjelokupnog koprusa odredbi o zabrani diskriminacije u pojedinačnim slučajevima, izdvojiti samo neke, i u odnosu na njih propisati prekršajnu zaštitu. Umjesto ovog selektivnog pristupa, trebalo bi svaki slučaj diskriminacije tretirati ravnopravno i beneficijarima Zakona obezbijediti prekršajnu zaštitu u svakom od njih, a na osnovu ustavnog i zakonskog principa jednake zaštite.

Takođe nema razumnog opravdanja potreba za ponavljanjem zakonskih odredbi o istom pravnom pojmu u više različitih pravnih dokumenata. Naime, Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o zabrani zlostavljanja na radu sadrže odredbe o istom protivpravnom postupanju, koji se u oba teksta zove mobing. U Zakonu o zabrani diskriminacije propisuje se zabrana ovih protivpravnih postupanja, samo ako se ona čine na osnovu ličnih svojstava žrtve, dok u Zakonu o zabrani zlostavljanja na radu to nije slučaj. Rješenje, pak, ovog problema čini se da valja tražiti, prije svega, u definisanju osobenosti ovih pojmova koji se koriste u dva zakonska teksta. Naime, iz uporednog prava je poznato da se mobing, odnosno zlostavljanje na radnom mjestu, može vršiti, ne samo na osnovu ličnog svojstva, već i na osnovu ličnog odnosa neprijateljstava, animoziteta i sl., koji se razvio između dva ili više lica, bez obzira na njihova lična svojstva. U tom smislu, Zakon o zabrani zlostavljanja na radu formuliše generalnu zabranu zlostavljanja na radu, bez obzira na osnov za njegovo vršenje, dok bi Zakonu o zabrani diskriminacije trebalo prepustiti formulisanje zlostavljanja na radu, koje je motivisano ličnim svojstvom žrtve. Na ovaj način bila bi otklonjena nelogičnost dvostrukog definisanja istih pravnih pojmova, i to na različit način.

4.

Ohrabrujući su, i za pohvalu, napori crnogorske policije u procesuiranju govora mržnje putem Interneta.

Može se konstatovati da je svim prijavama, pojedinačnim i onim koje su podnijele nevladine organizacije, policija pristupila sa punom profesionalnom pažnjom s tim što su u početnom periodu registrovani određeni propusti koji su otklonjeni ili su otklanjani kroz komunikaciju sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Savjetom za građansku kontrolu rada policije i NVO.

Iako je procesuiranje govora mržnje na Internetu novije pitanje, s kojim se nose i društva sa razvijenom tradicijom institucijalne zaštite ljudskih prava, generalno se može istaći pozitivan i odgovoran pristup policije u pogledu

primjene njihovih ovlaštenja i kontaktiranja nadležnih državnih tužioca te korišćenje mehanizma podnošenja prekršajnih prijava.

5.

Primjetno je da u nekoliko veoma osjetljivih, terenskih, situacija policijski službenici nijesu profesionalno primjenjivali svoja ovlaštenja.

Posebno imamo u vidu njihov neposredan kontakt sa LGBT osobama posebno onda kada se one nalaze u svom izvornom porodičnom okruženju a policijski službenici su tu zbog zaštite njihovih prava. Zaključuje se da je u tim prilikama manifestovan nesenzibilitet ali i neznanje u pogledu razumijevanja ljudskih prava LGBT osoba.

Posljedice tako primijenjenih ovlaštenja, koje su s uticajem, na ukupni kredibilitet policije, otklanjane su angažovanjem policijskih starješina na višem nivou, Zaštitnika ljudskih prava i osnovnih sloboda Crne Gore i Savjeta za građansku kontrolu rada policije i NVO.

Ključna poenta problema jeste da policijski službenici u niti jednoj praktičnoj i terenskoj situaciji, vezanoj sa LGBT osobama, ne trebaju biti vođeni ličnim, najčešće stereotipnim, uvjerenjima i tradicionalističkim shvatanjima. Zato je važno nastaviti praktične, sa komponentama međunarodnih iskustava, obuke policije na terenu kako bi primjena policijskih ovlaštenja prema LGBT zajednici, generalno i u pojedinostima, bila unaprijeđena.

6.

Uprava policije u minulom periodu, i pored početnih, obostranih, teškoća i nerazumijevanja, uspjela je izgraditi i definisati institucionalne veze sa grupama koje rade sa LGBT zajednicom.

Organizacije civilnog društva, u tom dijelu, prepoznaju pozitivan pristup policije. Dodatno, Uprava policije, vodeći se iskustvima policijskih organizacija u Evropi, Sjedinjenim američkim državama i Kanadi, imenovala je i posebnog policijskog oficira/starješinu zaduženog za bližu komunikaciju sa LGBT zajednicom. NVO, koje rade na terenu, pozitivno se izjašnjavaju i o ovom pristupu i ukupnom odnosu. Pohvalno je i to što policija i NVO zajednički razmišljaju o decentralizovanju ovog koncepta. Preduzete su ozbiljne pripreme i najavljen nastavak obuka sa intencijom na lokalnom nivou. Važno je istaći da je takav pristup podržan i od samog predsjednika Vlade Crne Gore što šalje poruku da je jačanje kapaciteta policije za rad sa crnogorskom

LGBT zajednicom jedan od vladinih prioriteta. Najava formiranja timova povjerenja, koji uključuju policijske službenike/ce i članove/ice LGBT zajednice, vrijedna je inicijativa koju treba razvijati i pratiti, posebno u pogledu njene praktične funkcije i djelotvornosti.

7.

Primjetno je da je policija, po pitanju svakog prijavljenog slučaja, konsultovala nadležnog državnog tužioca, što je i zakonska obaveza, o eventualnom postojanju elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti.

8.

Policija je u značajnom broju slučajeva podnijela prekršajne prijave, uglavnom po osnovu članova 1, 7, 9 i 19. Zakona o javnom redu i miru. Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka, prema nadležnom organu za prekršaje, podnijeti su blagovremeno i ubrzo nakon podnošenja predmetnih prijava i uzimanja izjava odnosno zapisnika o obavještenju prikupljenom od građanina. Od važnosti je za policiju da izgradi povjerenje kod LGBT zajednice, na lokalnom i državnom nivou. U tom je pogledu važno otkloniti i svaku moguću sumnju da je u određenim situacijama, sličnim sa procesuiranom predmetima, izbjegnuto, iz bilo kojih razloga, podnošenje zahtjeva za vođenje prekršajnog postupka. Treba istaći da se u nekoliko slučajeva, u kojima se i nadležni tužilac izjasnio/la da nema elemenata prekršaja, policija odlučila na podnošenje prekršajnih prijava čime je pokazala dodatni senzibilitet i profesionalnost u postupanju.

9.

Samo je u jednom registrovanom slučaju prekršajni postupak vođen po zahtjevu Osnovnog državnog tužioca. Postupajući po prijavi NVO "LGBT Forum Progres", protiv građanina R.Ć., ODT u Podgorici podnio je, Područnom organu za prekršaje, zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja iz čl. 19. Zakona o javnom redu i miru. Po prvostepenom rješenju ovaj građanin je oglašen krivim i novčano kažnjen 700 eura. Autori su primijetili prisustvo Zamjenika ODT, I.P. na više seminara i edukativnih radionica, na kojima je aktivno učestvovao, pa smatraju da ovaj slučaj treba da bude i podsticaj ostalim državnim tužiocima i njihovim zamjenicima da koriste primjer zamjenika tužioca I.P. koji je pokazao visoki stepen profesionalizma i znanja iz predmetne oblasti. Ovo je, ujedno i prvi primjer da je

građaninu Crne Gore izrečena ovako visoka prekršajna kazna. Ujedno, ovo je i prvi slučaj da je građanin priznao prekršaj koji mu je stavljen na teret.

10.

Primjetno je da se, izuzev u nekoliko slučajeva, prekršajni postupci pokreću nakon više mjeseci, nekada i do godinu dana, od izvršenja prekršajnog djela koje se osobi stavilo na teret. Razumljivo je da su razlozi i objektivne prirode, posebno imajući u vidu kapacitete i preopterećenost prekršajnih organa, ali smatramo da ovi slučajevi trebaju da imaju prioritet u rješavanju, posebno jer se dešavaju, najčešće zbog izražene mržnje prema LGBT osobama.

Takođe, autori primjećuju da, zbog neblagovremenog pokretanja prekršajnog postupka i usljed izmjena i dopuna zakonskih propisa, jedan broj građana, protiv kojih je pokrenut prekršajni postupak, oslobođen je, jer je djelo, koje im je policija stavila na teret, prestalo biti prekršaj. Neki su građani procesuirani i kažnjeni za isti prekršaj, počinjen u istom vremenskom periodu, samo zato što u njihovom slučaju nije kasnio prekršajni postupak. (vidi slučaj S.K).

11.

Autori publikacije su primijetili neujednačenost prakse u postupanju područnih organa za prekršaje kada je riječ o homofobiji ispoljenoj u odnosu na građane Crne Gore i strane državljane koji su privremeno boravili u Crnoj Gori.

Naime, u slučaju koji je bio predmet Područnog organa za prekršaje Danilovgrad, dvijema osobama je, u prvostepenom postupku, izrečena zatvorska kazna, dok u preko deset slučajeva koji se vode pred Područnim organima za prekršaje gdje se radi o prekršajima gdje je isključivi motiv mržnja ispoljena u odnosu na LGBT osobe, izrečene su novčane kazne. Autori smatraju da je potrebno da se po ovom pitanju Vijeće za prekršaje zauzme stav o ujednačavanju prekršajnih organa po ovim pitanju.

12.

U minulom periodu organizacije za zaštitu ljudskih prava i LGBT aktivisti značajnu su pažnju posvetili zaštiti privatnosti LGBT osoba koje su se, u prekršajnim i krivičnim, postupcima pojavljivale u svojstvu oštećene strane ili svjedoka. Postupajuće sudije uglavnom nijesu uvažavale zahtjev "LGBT

Foruma Progres”, i njegovih pravnih zastupnika, da sa suđenja bude isključena javnost. Na žalost ta činjenica, zbog straha LGBT osoba, da u medijima bude otkriven/objavljen njihov identitet, ključno je uticala da desetak osoba odustane od prijavljivanja nasilja, prijetnji i diskriminacije koja je prema njima navodno vršena zbog njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

Organizacije civilnog društva, po ovom pitanju, vodile su komunikaciju sa Vrhovnim sudom Crne Gore. S problemom je upoznata i institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Vrhovni sud je, uvažavajući potpunu autonomnost sudija, sugerisao da sudije razmotre mogućnosti isključenja javnosti konsultujući Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore i Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Suđenja sa kojih djelimično nije isključena javnost ograničavaju, u društvima sa izraženom homofobijom, kvalitet dokaznog postupka i pozivanje na svjedoke.

Takođe, obaveza svjedočenja, ukoliko se svjedočenje i medijski prenosi, što je najčešći slučaj, u crnogorskim prilikama može proizvesti dodatne socijalne i porodične komplikacije po te osobe.

Na sudijama koje postupaju u konkretnim predmetima je da obezbijede primjenu standarda Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnih sloboda (član 6. i član 8.) to jeste da obezbijedi pravo na pravično suđenje bez dovođenja u pitanje prava na privatni život svih učesnika u postupku.

Mediji su dužni, da prilikom izvještavanja sa suđenja, poštuju odluku sudije kao i da imena okrivljenih, oštećenih ili osoba svjedoka ne objavljuju pod punim identitetom već sa inicijalima.

Sudije organa za prekršaje pokazale su priličan senzibilitet za zaštitu privatnosti tokom vođenja prekršajnih postupaka. NVO posebno ističu primjer sudije Područnog organa za prekršaje u Podgorici, B.R., koja okrivljenom u prekršajnom postupku nije dozvolila, opominjući ga i novčanom kaznom, da oštećenom i svjedocima postavi pitanja i iznosi komentare o njihovom ličnom životu i okolnostima.

Autori smatraju da su neophodne edukacije o primjeni Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama kao i sa upoznavanjem sa stavovima i praksom Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu kao i Evropskog suda pravde u Luksemburgu kako bi se unaprijedili kapaciteti sudija, tužioca, sudija za prekršaje, policijskih službenika/ca i advokati/ca.

Autori

Marijana Laković

Marijana Laković, (1970), je zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici. Položila je pravosudni i advokatski ispit. Od 1997. godine do 2000. godine, radila kao pripravnica kod Državnog tužioca Republike Crne Gore, od 2000. godine do 2004. godine, bila je savjetnica Osnovnog tužioca u Podgorici. U maju 2004. godine, Skupština Crne Gore je izabrala za članicu Tužilačkog savjeta Crne Gore iz reda istaknutih pravnika na mandat od 4 godine. Od 2004. do 2007. godine, obavljala poslove savjetnice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore a za Zamjenicu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda imenovana je 2007. godine. U više prilika, bila je na kraćim i dužim boravcima radi usavršavanja u struci, kao što je boravak na poziv Vlade SAD u Vašingtonu gdje je posjetila Vrhovni sud i Federalni Apelacioni sud, od juna do septembra 2006. godine, u okviru internship programa, radila je u instituciji AIRE Centra u Londonu, a u preko 20 evropskih gradova, učestvovala je na raznim skupovima na temu ljudskih prava i zaštite od diskriminacije. Izlagala je i predavala na mnogobrojnim treninzima, radionicama i konferencijama u Crnoj Gori na teme iz oblasti ljudskih prava i zaštite od diskriminacije u organizaciji državnih institucija, međunarodnih i nevladinih organizacija. Autorka ili koautorka je sljedećih publikacija: Zabrana diskriminacije u Crnoj Gori, Vodič kroz Zakon o zabrani diskriminacije, Rodni identitet i seksualna orijentacija u teoriji i praksi, Priručnik o postupanju policije u slučaju homofobičnog nasilja, Vodič kroz antidiskriminatorno zakonodavstvo kao i brojnih stručnih tekstova i priloga.

Aleksandar Saša Zeković

Aleksandar Saša Zeković (1974), član je Savjeta za građansku kontrolu rada policije, kolektivnog ombudsman tijela specijalizovanog za pitanja policije. Na Univerzitetu Crne Gore magistrirao na temu „Politički kriterijumi u procesu stabilizacije i pridruživanja Crne Gore Evropskoj Uniji”. Bio je istraživač kršenja ljudskih prava u Crnoj Gori (2004-2012). Ranije bio šef Kancelarije Fonda za humanitarno pravo u Crnoj Gori, programski direktor Centra za građansko obrazovanje i direktor Fondacije za stipendiranje Roma. Osnivač je Instituta “Alternativa”. Bio je član ekspertske grupa koje su pripremile Zakon o slobodama i pravima manjina u Crnoj Gori, Alternativni izvještaj za Srbiju i Crnu Goru i Prvi državni izvještaj Crne Gore o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu manjina. Autor više desetina tekstova, istraživanja i izvještaja iz oblasti ljudskih i manjinskih prava, socijalne inkluzije i socijalne ekonomije. Koautor je i dva zvanična školska udžbenika, za osnovnu i srednju školu, “Evropska unija” i “Evropske integracije”. (Ko)autor je sljedećih knjiga: “Prigovor savjesti u Crnoj Gori”, “Građanski priručnik”, “21 priča o demokratiji”, “Ljudska i manjinska prava u praksi”, “Manjinska prava - priručnik”, “Socijalna inkluzija etničkih grupa kroz edukaciju i trening: elementi dobre prakse”, “Prilozi socijalnoj inkluziji Roma u Crnoj Gori”, “Upoznaj Evropsku uniju - priručnik”, “Politički kriterijumi u procesu pridruživanja Crne Gore”, „Pristup tržištu rada – osvrt sa pozicije OSI, Roma i Egipćana“, “Građanska kontrola rada policije u Crnoj Gori”, “Služiti i štiti”.

Sadržaj

Izrazi zahvalnosti	5
Expressions of gratitude	7
Uvod.....	11
Prekršajni postupak protiv V.R. iz Podgorice.....	15
Krivični postupak protiv V.R. iz Podgorice	17
Tužba zbog diskriminacije protiv V.R. iz Podgorice.....	20
Prijave zbog najave nasilja prema učesnicima/cama Povorke ponosa u Podgorici.....	22
Prijava protiv B.K. i D.L.....	24
Bacanje bombe na koncertu muzičke grupe “Lollobrigida“ u Podgorici....	24
Napad na učesnike koncerta	26
Upad policije u službene prostorije nevladine organizacije “Juventas”	27
Maloljetna LGBT osoba žrtva porodičnog nasilja	28
Četrnaestogodišnji gimnazijalac tražio smještaj u LGBT skloništu	31
Tužbe protiv univerzitetskog profesora	32
Pritužba Sudu časti Univerziteta Crne Gore.....	38
Prijave zbog najava i otvorenih poziva na nasilje nad LGBT osobama.....	38
Komentarisanje na portalima crnogorskih medija.....	39
Izostala odgovornosti Ministra	41
LGBT osobe nepoželjne na plaži	42
Prijava protiv I.Ž. iz Spuža	43
Pritužba zbog postupanja policije povodom prijavljenog nasilja.....	43
Prijava protiv Z.N. iz Pljevalja	44
Prijava protiv M.J.....	44
Napad na LGBT osobe u Danilovgradu	45
Prijava protiv S.K.....	47
Prijava protiv S.V. iz Podgorice	49
Obavještenje policiji o aktivnostima navijačke grupe “Familija”	49

Zahtjev povodom ugrožene bezbjednosti učesnika prvog LGBT TV spota	50
Slučaj neprofesionalnog odnosa policije prema mladoj lezbejki	51
Pritužba protiv policijskog službenika	54
Krivična prijava protiv M.Đ. iz Nikšića.....	55
Prijava protiv M.Š.....	56
Prijava protiv B.Ž.....	56
Prijeteće poruke glumcu u TV spotu.....	56
Povreda prava na privatnost LGBT osoba pred pravosudnim organima ...	57
V.R. nastavlja da maltretira Cimbalevića.....	59
Prijave zbog komentara na “Facebook” stranica “E-Balkan neta”	61
Prijava protiv R.Ć. iz Nikšića.....	61
Prijava protiv L.G.	64
Prijava zbog ometanja prvog transrodnog protesta u Crnoj Gori.....	65
Slučaj uznemiravanja člana LGBT zajednice.....	66
Spaljena zastava LGBT zajednice	67
Slučaj prijetnji članu zajednice putem tekstualnih poruka	68
Prijava protiv studentskog aktiviste U.B.	68
Pritužba zbog udžbenika.....	70
Pritužba protiv Ministra za ljudska i manjinska prava	72
Pritužba protiv pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava	75
Pritužba protiv policijskih službenika zbog odnosa u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.....	76
Pritužbe zbog odnosa policije prema LGBT inicijativama i zajednici	78
Slučaj prebijanja glumca i reditelja prvog LGBT televizijskog spota	81
Pritužba zbog postupka državne službenice.....	83
Prijava protiv administratora grupe “Podgoričke legende”	87
Prijava protiv A.B.	88
Prijava protiv A.I.	88
Prijava protiv A.R.....	89

Prijava protiv A.B.	90
Prijava protiv L.I.	90
Prijava protiv D.V.	90
Prijava protiv M.R.	91
Prijava protiv N.Ž.	91
Prijetnje preko grupe “Crnogorska navijačka scena”	92
Prijava protiv G.R. iz Bijelog Polja	93
Prijava protiv maloljetnog Podgoričanina	93
Prijava protiv R.N. iz Bijelog Polja	94
Prijava protiv Z.L. iz Podgorice	94
Procesuiran zbog vrijeđanja reditelja LGBT TV spota	95
Prijava zbog neovlašćenog fotografisanja	95
Prijave zbog dobijanja prijetećih elektronskih poruka	95
Grafiti protiv LGBT osoba	96
Inicijativa za razmatranje osnovanosti za brisanje iz javnog registra NVO97	
Ponovni napad na T.V. u Podgorici	99
Prijava protiv M.P. iz Bara	100
Publikovanje nereprezentativnog istraživanja nanijelo štetu LGBT populaciji	101
Ucjenjivanje LGBT osoba	102
Zaključci i preporuke	103
Autori	111

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-635-00-8 (LGBT Forum Progres)
COBISS.CG-ID 21452560

Equality for lesbian, gay, bisexual,
trans and intersex people
in Europe

